

setembre | 2012

# La difusió a Internet del cerimonial universitari com a patrimoni cultural immaterial.

Estudi de cas: la difusió dels actes d'investidura de Doctor Honoris Causa a les universitats catalanes

Alba Nasarre Vicente

---

## Resum

Les universitats catalanes tenen en el seu cerimonial part del seu patrimoni cultural immaterial més valuós i, actualment, Internet és un canal de difusió molt potent que les universitats tenen al seu abast. En aquest treball veurem quina difusió fan les universitats catalanes d'aquest patrimoni a través de les seves webs institucionals i els seus perfils a les xarxes socials més importants.

Paraules clau: patrimoni, immaterial, universitat, Internet, cerimonial

### Acrònims més utilitzats:

UB: Universitat de Barcelona

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona

UPC: Universitat Politècnica de Catalunya

UPF: Universitat Pompeu Fabra

URL: Universitat Ramon Llull

UdG: Universitat de Girona

UdL: Universitat de Lleida

URV: Universitat Rovira i Virgili

UIC: Universitat Internacional de Catalunya

UOC: Universitat Oberta de Catalunya

UVic: Universitat de Vic

UAO: Universitat Abat Oliba CEU

---

## INDEX

<b>1. INTRODUCCIÓ</b> .....	<b>4</b>
<b>2. MARC TEÒRIC I CONCEPTUAL</b> .....	<b>5</b>
<b>2.1. Patrimoni cultural i cerimonial universitari</b> .....	<b>5</b>
2.1.1. Patrimoni cultural .....	5
2.1.2. Patrimoni cultural universitari.....	5
2.1.3. Cerimonial universitari .....	9
<b>2.2. Cerimonial universitari i patrimoni cultural immaterial</b> .....	<b>10</b>
2.2.1. Patrimoni cultural immaterial.....	10
2.2.2. Cerimonial universitari com a ritual.....	13
2.2.3. Patrimoni material i immaterial; símbols universitaris .....	14
<b>2.3. Patrimoni Cultural Universitari i internet</b> .....	<b>15</b>
2.3.1. Internet i la difusió del patrimoni cultural.....	15
2.3.2. Patrimoni cultural universitari a Internet.....	17
<b>3. METODOLOGIA</b> .....	<b>19</b>
<b>3.1. Justificació de l'interès de la recerca</b> .....	<b>19</b>
<b>3.2. Objectius</b> .....	<b>20</b>
<b>3.3. Preguntes i hipòtesis</b> .....	<b>20</b>
<b>3.4. Definició de la recerca</b> .....	<b>20</b>
<b>3.5. Estudi de camp</b> .....	<b>21</b>
3.5.1. La mostra .....	21
3.5.2. La recollida de dades .....	22
<b>4. RESULTATS</b> .....	<b>25</b>
<b>4.1. Investidura de Doctor Honoris Causa</b> .....	<b>25</b>
4.1.1. Breu història .....	25
4.1.2. Normativa.....	26
4.1.3. Estructura.....	26
4.1.4. Elements de la cerimònia .....	27
<b>4.2. Cerimonial universitari català</b> .....	<b>29</b>
<b>4.3. Internet i les universitats catalanes</b> .....	<b>31</b>
4.3.1. Pàgines webs institucionals .....	31
4.3.2. Xarxes Socials.....	32
<b>4.4. Difusió dels símbols universitaris a Internet</b> .....	<b>34</b>
4.4.1. Escut / emblema.....	34
4.4.2. Marca / logotip.....	38

---

4.4.3. Bandera.....	42
4.4.4. Himne.....	42
4.4.5. Indumentària acadèmica .....	43
4.4.6. Atributs que es lliuren al Doctor Honoris Causa.....	45
4.4.7. Comitiva acadèmica / processó.....	47
<b>4.5. Difusió d'una cerimònia d'investidura de DHC.....</b>	<b>48</b>
4.5.1. Difusió <i>a priori</i> .....	48
4.5.2. Difusió en directe.....	50
4.5.3. Difusió <i>a posteriori</i> .....	51
4.5.4. Les pàgines webs dels Doctors Honoris Causa .....	54
<b>5. CONCLUSIONS.....</b>	<b>58</b>
<b>6. REFERÈNCIES (BIBLIOGRAFIA / WEBGRAFIA).....</b>	<b>59</b>
<b>7. ANNEXOS.....</b>	<b>64</b>
Annex 1. Declaración de Salamanca sobre o patrimonio histórico-cultural das Universidades .....	64
Annex 2. Fitxa bàsica.....	66
Annex 3. Enquesta.....	67
Annex 4. Colors de la Indumentària acadèmica .....	68
Annex 5. Lletra i partitura <i>Gaudeamus Igitur</i> .....	69

---

## 1. INTRODUCCIÓ

El tema d'investigació que es proposa pel **Treball Final de Màster** (TFM) té el seu eix central en com les universitats difonen el seu cerimonial a través d'Internet, entenent aquest cerimonial com a patrimoni immaterial de la universitat.

Per tant, tractarà de la relació entre dos àmbits. El primer àmbit, el **cerimonial universitari com a patrimoni cultural immaterial** de les universitats. Des del moment en que es va fundar la primera universitat europea, la de Bolonya al s.IX<sup>1</sup>, els símbols i cerimonials, van anar construint-se per tal d'expressar i conservar una identitat pròpia dins la societat. Una identitat que perdura al llarg de la història en major o menor mesura segons la universitat. Aquest cerimonial és alhora reflex de la identitat pròpia de la universitat i, en aquest estudi, de la identitat comuna de les universitats europees. Aquestes cerimònies, com a testimoni viu de la història de les universitats, transmissores de la seva simbologia i element identitari, constitueixen una part molt important del patrimoni universitari. Entenem el cerimonial acadèmic com a patrimoni immaterial, que engloba elements materials (indumentària, objectes, espais arquitectònics, etc.) i immaterials (moviments, gestos, música, paraules, etc.). Si seguim les claus que ens dóna la UNESCO<sup>2</sup>, el cerimonial universitari el podem considerar patrimoni immaterial, com a ritual tradicional d'una comunitat, que contribueix a la cohesió social, fomentant la identitat dins una comunitat, que té lloc en moments i espais especials, amb unes expressions i elements materials propis i que representen els seus valors davant la resta de la societat.

I el segon àmbit se centra en l'ús d'**Internet** per les Universitats per a la **difusió** del seu patrimoni. En els darrers anys hem pogut veure com les universitats s'han obert més a la societat i a la seva pròpia comunitat amb eines com Internet, que li permeten fer una major difusió del seu patrimoni cultural. La majoria dels projectes s'han fonamentat en el patrimoni material de la universitat. Aquest patrimoni material pot ser immoble com el seu patrimoni arquitectònic i moble com els elements de valor que hi conté (biblioteques, escultures, pintures, etc.). Així doncs, a nivell mundial, s'ha vist un impuls en la creació de museus virtuals, visites virtuals, catàlegs virtuals, etc.

---

<sup>1</sup> Rüegg, W.; de Ridder-Symoens, H. (1994). *Historia de la universidad en Europa*. Bilbao: Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco.

<sup>2</sup> UNESCO "¿Qué es patrimonio inmaterial?" consultat a: <http://www.unesco.org/culture/>

---

## 2. MARC TEÒRIC I CONCEPTUAL

### 2.1. Patrimoni cultural i cerimonial universitari

#### 2.1.1. Patrimoni cultural

Aquest TFM s'emmarca dins l'àmbit del **patrimoni cultural**. Històricament, el patrimoni cultural s'ha associat amb els béns mobles i immobles de valor historicoartístic. Però aquest concepte ha anat evolucionant i amb la consideració de la importància del valor simbòlic i identitari, s'ha anat obrint el ventall del patrimoni cultural, donant cabuda al patrimoni immaterial, en el qual volem contextualitzar el cerimonial universitari.

Diferents organismes oficials nacionals i internacionals, acadèmics i professionals han donat les seves definicions de patrimoni cultural al llarg dels anys, i hem optat per una definició de Mateos Rusillo força integradora:

“El patrimoni cultural és un producte dinàmic i en construcció constant, creat per l'ésser humà per a agrupar el conjunt de béns materials i immaterials considerat valuós per a il·lustrar l'ADN cultural d'una comunitat o grup social, llegat com a herència per les generacions precedents i que es pot augmentar en el present amb la intenció de llegar-lo als que ens seguiran en el futur.”<sup>3</sup>

#### 2.1.2. Patrimoni cultural universitari

Després d'una recerca preliminar i bàsica en els estudis sobre el tema, apreciem que, en concret, en l'àmbit del **patrimoni cultural universitari** no hi ha gaires documents o estudis, i els que es troben són més sobre patrimoni material que immaterial, sobretot pel fet que el patrimoni immaterial és de més difícil delimitació i els seus estudis són més recents degut a que la seva consideració i definició per la UNESCO també és recent, de 2003 (Proclamació per la UNESCO de la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial).

##### 2.1.2.1. Iniciatives en el camp del patrimoni cultural universitari

**A nivell internacional**, podem apreciar que en els darrers anys ha crescut l'interès per realitzar projectes interessats en el patrimoni universitari. Hi ha tres iniciatives destacades:

- 1.- la Xarxa Europea de Patrimoni Universitari **Universeum**, creada l'any 2000 sota el finançament de la Comissió Europea dins el seu programa de Cultura. L'abril de 2000, els representants de les col·leccions i museus de dotze universitats europees (de les més antigues i de major renom)<sup>4</sup> es van reunir a Halle i van acordar fundar una xarxa: "Patrimoni Acadèmic i Universitats" i van presentar les directrius del projecte Universeum en la Declaració de Halle (16 d'abril de 2000). Des de llavors, altres universitat s'hi han anat afegint.

Durant la reunió celebrada el juny de 2010 al Museu Gustavianum (Universitat d'Uppsala), es va proposar nous Estatuts i Universeum és actualment una associació regida per un Codi Civil Local vigent al comtat de Bas-Rhin, Haut-Rhin i el Mosel·la, per tal de donar a

---

<sup>3</sup> Mateos Rusillo, S. (2011) - *El patrimoni Cultural* - P08/18011/01956 - FUOC

<sup>4</sup> Les 12 universitats fundadores van ser : la Universitat d'Amsterdam, la Universitat Humboldt de Berlín, la Universitat de Bolonya, la Universitat de Cambridge, la Universitat de Groningen, de la Universitat Martin-Luther de Halle-Wittenberg, la Universitat de Leipzig, el Royal College of Surgeons d'Anglaterra, la Universitat d'Oxford, la Universitat de Pavia, de la Universitat d'Uppsala i la Universitat d'Utrecht. Font: <http://www.universeum.it>

---

Universeum els mitjans per exercir un paper actiu per al Patrimoni Cultural Universitari Europeu.

Es tracta d'un projecte per a compartir coneixements i experiències i prendre iniciatives amb l'objectiu de millorar l'accés a les col·leccions universitàries. La xarxa té tres projectes de col·laboració destacats: una base de dades per a "identificar i inventariar les col·leccions d'una mostra de les universitats europees, a partir de la disciplina mèdica"; una galeria virtual amb l'objectiu d'establir una "xarxa basada en les instal·lacions per facilitar l'accés als Tresors de les Universitats d'Europa a través d'Internet"; i una exposició "que mostra les interaccions de coneixement entre les universitats europees en el passat i el present " (Bremer; Wegener 2001).

Universeum és l'únic grup, avui dia, amb l'objectiu de crear consciència sobre el patrimoni universitari a nivell europeu.

- 2.- l'**UMAC** (Comitè Internacional de Museus i Col·leccions Universitàries) creat el 2001, que és un dels comitès especialitzats de l'ICOM (International Council of Museums). Actualment l'UMAC està representat en 36 països d'arreu del món i la seva base de dades ofereix informació sobre 50 països, accessible a la seva web.

El seus objectius són: preservar i facilitar l'accés a moltes col·leccions singulars i poc conegudes d'una part significativa del patrimoni nacional i internacional de l'àmbit universitari. És a dir, protegir el patrimoni universitari. Segons diu a la seva web<sup>5</sup> "És un lloc de debat obert a tots els professionals que treballen en el sector dels museus, de les galeries i de les col·leccions universitàries." I no només s'interessen pel paper de les col·leccions conservades dins les universitats, sinó també per les comunitats a les quals s'adrecen.

- 3.- el **Consell d'Europa**. Entre 1999 i 2001, el Consell d'Europa va elaborar un projecte de col·laboració a nivell europeu amb l'objectiu de promoure el patrimoni universitari : "Europa, un patrimoni comú". El projecte va ser una iniciativa conjunta dels Comitès de Direcció per a l'Educació Superior i la Recerca (CDESR) i Patrimoni Cultural (CDPAT) del Consell d'Europa i, en part, finançat per la Comissió Europea. (Lourenço 2005).

Originalment estava destinat a establir una ruta d'antigues universitats, però les universitats participants

"molt ràpidament es va allunyar d'aquesta idea [...] a favor de posar èmfasi en el patrimoni de les universitats europees per almenys dues raons. En primer lloc, mentre que l'origen de les universitats europees es podria denominar antic, no totes les institucions que s'hi identifiquen i continuen vivint aquesta tradició, són antigues. En segon lloc, mentre que la tradició universitària europea proporciona un enllaç en l'espai i el temps entre una varietat d'institucions a Europa i més enllà, el concepte d'una ruta és massa simplista com a manera de concebre aquesta relació". (Sanz i Bergan 2002)

Així doncs, el projecte es va reconvertir i es van organitzar quatre conferències de treball celebrades a les universitats d'Alcalá de Henares (Espanya), Montpeller (França), Bolonya (Itàlia) i Cracòvia (Polònia) per a "explorar els diferents aspectes del patrimoni universitari i treballar els estudis de casos i formes pràctiques tant de la defensa d'aquest i - més important - la promoció activa de la seva importància tant per a la societat en conjunt, com per a les mateixes universitats" (Boylan 2003). Aquestes sessions van donar com a fruita la publicació, l'any 2002 de "Llegat i patrimoni de les universitats europees", (Sanz i Bergan 2002) amb aportacions de 15 autors.

A més, també es va elaborar el projecte de "Recomanació sobre la governança i la gestió del patrimoni de la Universitat" (Consell d'Europa 2004), que s'adreça als governs dels 46 estats membres del Consell d'Europa i que va ser considerat pels Comitès de Direcció

---

<sup>5</sup> <http://publicus.culture.hu-berlin.de/umac/>

---

d'Ensenyament Superior i Recerca (CDESR) i Patrimoni Cultural (CDPAT) a finals de 2004 i aprovat pel COE a desembre de 2005.

**A nivell nacional**, cal destacar una iniciativa de la universitat d'Alacant que, el 2004, amb la col·laboració d'altres universitats espanyoles, va impulsar un projecte sobre la Protecció del **Patrimoni Cultural Universitari**, per a donar un impuls en la recuperació, cura, difusió, foment i recerca d'aquest patrimoni.

Com explica la coordinadora del projecte, María Marco<sup>6</sup>, aquest projecte va néixer en un moment en que "hi havia un buit respecte al coneixement del patrimoni cultural tangible i intangible de les universitats espanyoles, tant per part de la comunitat universitària com de la resta de la societat." Qui continua explicant que, al 2005, "la situació ha canviat i en alguns centres es compta amb un tècnic específic de patrimoni cultural, però falta molt per fer. Encara queden universitats que no posseeixen un inventari ni una base de dades. Això ens ha portat a qüestionar les limitacions sobre el tractament científic del patrimoni cultural i a promoure accions que incloguin la seva anàlisi, estudi, conservació i difusió."

Així doncs, el 2005 ja s'apreciava un avançament tecnològic i els nous corrents que concebien el patrimoni cultural en un sentit ampli (béns materials i immaterials) havien creat un escenari adequat per replantejar els estudis del patrimoni cultural i incloure'l en les investigacions, així com en les diverses accions dels òrgans universitaris.

Davant d'aquesta perspectiva, al projecte Patrimoni Cultural Universitari es va proposar els següents objectius (Marco 2005):

- Recuperar, protegir i difondre el patrimoni cultural universitari (tangible i intangible)
- Elaborar una base de dades contrastada i amb base científica de manera que pugui servir com a eina per als estudis sobre el Patrimoni Cultural Universitari
- Crear un portal amb llibertat d'accés per a totes les universitats
- Assolir un model homologat de catalogació i sistematització
- Constituir un fòrum acadèmic per debatre la problemàtica i alternatives sobre la seva conservació i promoció
- Difondre el patrimoni cultural universitari mitjançant la realització de mostres expositives conjuntes i l'intercanvi de mostres individuals
- Sensibilitzar l'alumnat i a la societat en general sobre la necessitat de protegir i promocionar el patrimoni cultural universitari

Van començar per organitzar diverses activitats com un cicle de conferències sobre el patrimoni cultural intangible i els problemes de gènere l'abril de 2005; es va proposar un conjunt de mostres expositives que amb el títol general "Imatges de la Universitat" per a exhibir el patrimoni cultural de les universitats que s'havia d'iniciar amb l'exposició "Imatges de la universitat. Arquitectura universitària: passat i present" (tot i que no hem pogut constatar que s'arribés a realitzar), així com altres activitats paral·leles. A part d'aquestes iniciatives, aquest projecte es va fonamentar en la creació d'una base de dades que es difonia a la web [www.patrimoniuniversitario.ua.es](http://www.patrimoniuniversitario.ua.es), que veurem més endavant.

Tot i que el projecte va ser seleccionat en el Programa Minerva de la Comissió Europea al gener de 2005 i es va integrar a la campanya *todos.es* que pertany a *Red.e* - fet que reconeix el seu valor- aquest projecte no va viure més enllà del 2005 (o com a mínim, no ho hem pogut constatar).

---

<sup>6</sup> Marco Such, María (2005), *Alicante lidera un proyecto para la difusión del patrimonio universitario*, PH Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico, no53, abril 2005, p. 6-31



### 2.1.2.2. Definició de patrimoni cultural universitari

Com hem vist, el 2002 es va publicar llibre "Llegat i patrimoni de les universitats europees" del Consell d'Europa. En aquesta publicació s'estableix que "el llegat de les universitats és una part fonamental del patrimoni europeu, perquè aquestes són essencialment europees, en el seu origen i els seus valors". També es destaca que la importància de les universitats resideix en el seu ampli ventall de béns. Aquests béns són materials i immaterials, tot i que la distinció entre aquests dos conceptes no és obvia. I en distingeix com a immaterials, per exemple, la història de la universitat, les tradicions i costums, els valors i la ètica, etc.

La "Recomanació Rec (2005) 13 del Comitè de Ministres als Estats membres sobre la governança i la gestió del patrimoni universitari" del Consell Europeu<sup>7</sup>, recull que:

"el "patrimoni de les universitats" s'entén que abasta tot el patrimoni tangible i intangible relacionat amb institucions d'educació superior, els òrgans i sistemes, així com a la comunitat acadèmica de professors i estudiants, i l'entorn social i cultural d'aquest patrimoni és una part. El "patrimoni de les universitats" s'entén com tots els rastres tangibles i intangibles de l'activitat humana en relació a l'educació superior. És una font de la riquesa acumulada en referència directa a la comunitat acadèmica de professors i estudiants, les seves creences, valors, èxits i la seva funció social i cultural, així com les maneres de transmissió del coneixement i la capacitat d'innovació."

Es tracta d'una definició àmplia que destaca la importància de la comunitat universitària (la recerca, la transmissió de coneixement, funció social i cultural, etc.), així com els valors de la pròpia institució (l'autonomia, la identitat, la llibertat, etc.) per davant dels elements més materials (edificis, objectes, etc.). En aquest document es reflexiona sobre el fet que sovint se separa el patrimoni material i immaterial, però que s'ha de tenir en compte que "els dos interactuen i són elements d'un tot indissociable en el qual un element no pot existir sense l'altre".

**A nivell nacional**, l'any 2008, diversos rectors d'universitats espanyoles<sup>8</sup> van signar la "Declaració de Salamanca sobre el Patrimoni Històric-Cultural de les Universitats" que van lliurar a la ministra d'Educació. Amb aquesta iniciativa, els rectors pretenien fer una crida sobre la necessitat d'una dotació de cobertura jurídica i institucional per a poder fer una adequada gestió i difusió del seu patrimoni. En aquesta declaració es pot llegir:

"Les universitats són dipositàries de primer ordre del patrimoni històric, artístic i cultural del nostre país i d'Europa. El patrimoni universitari, ric i complex, està constituït per béns mobles i immobles, arxius, biblioteques, edificis, objectes artístics, jardins i arbres històrics, conjunts urbanístics i paisatgístics i col·leccions mòbils. Aquest patrimoni es manté viu i actiu, i es troba directament involucrat en les activitats de docència, aprenentatge, recerca i gestió, característiques de la vida acadèmica i universitària, fet que afavoreix la seva rehabilitació i valoració. I, així mateix, contribueix a la dinàmica econòmica i social dels entorns en què s'insereix."<sup>9</sup>

Així doncs, podem entendre el patrimoni cultural universitari com el conjunt de béns materials i immaterials que constitueixen la identitat de la universitat. Més enllà dels valors històrics i artístics, trobem a faltar altres valors dins la comunitat universitària i la societat, així com alguna referència explícita al patrimoni immaterial de les universitats espanyoles.

<sup>7</sup> El 7 de desembre de 2005, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa va aprovar per unanimitat la Recomanació sobre la governança i la gestió del patrimoni de les universitats. CM(2005)159E / 09 November 2005 / CM(2005)159addE / 09 November 2005

<sup>8</sup> En un inici van redactar i signar aquest document 11 universitats: Oviedo, Salamanca, Alcalà, Barcelona, Granada, País Basc, Santiago, Sevilla, València i Valladolid; després s'hi van adherir altres universitats fins a ser 30 les signants. Font: <http://campus.usal.es/gabinete/comunicacion/noticia.jsp?id=3525>

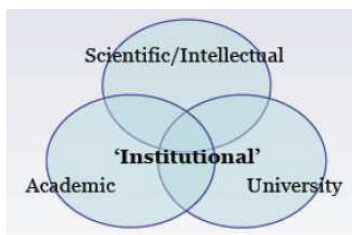
<sup>9</sup> VV.AA. (2008) *Declaración de Salamanca sobre el patrimonio histórico-cultural das Universidades* [http://xornal.usc.es/xornal/opinions/opinion\\_0042.html](http://xornal.usc.es/xornal/opinions/opinion_0042.html)

Vist el contingut del document (veure annex 1), creiem que no l'hi hem de donar més valor que un document breu elaborat per a demanar “un pla d'universitats similar al de les catedrals” com comenta el rector de la Universitat de Salamanca<sup>10</sup>, que ajudi a alleugerir la càrrega que suposa la conservació del patrimoni historicocultural de les universitats.

Tornant a la **definició** que hem comentat de Mateos Rusillo de Patrimoni Cultural, defensem el concepte de **patrimoni cultural universitari** perquè:

- a) És un producte cultural (material i immaterial) creat per l'ésser humà. Està creat pels membres de la comunitat universitària; seleccionat sota la subjectivitat humana.
- b) És dinàmic i està en construcció constant. Al llarg de la història de la universitat es va creant el seu patrimoni i, com aquesta, va evolucionant i canviant i es redefeixen els criteris del que se selecciona en cada moment, sempre dins un context historicosocial.
- c) Il·lustra l'ADN cultural d'una comunitat o grup social. Per la comunitat universitària és molt important tenir un referent que permeti reconèixer-se i autoafirmar-se com a tal.
- d) Es transmet de generació en generació com si es tractés d'una herència. Es tracta d'una herència col·lectiva que s'ha d'intentar que es conservi, creixi i no disminueixi al llarg de la seva història.

A part de múltiples definicions del concepte, també ens trobem amb diversos autors que estableixen **categories** dins el patrimoni cultural universitari, com Kozak<sup>11</sup>, qui proposa un diagrama del patrimoni de les universitats força inclusiu i cohesionador:



Aquest diagrama engloba com a patrimoni de les universitats: el patrimoni acadèmic, el científic i intel·lectual, i l'universitari (inclou historicoartístic), conformant el patrimoni institucional de la universitat de manera que totes tenen elements comuns i alhora totes les categories inclouen patrimoni material i immaterial.

Gràfica 1. *Diagrama de Patrimoni Institucional*. Font: Kozak.

Després d'una recerca preliminar, constatem que hi ha més literatura sobre museus universitaris que sobre el patrimoni cultural universitari (i encara menys sobre el seu patrimoni immaterial). I hem de tenir present que, si bé no totes les universitats tenen museus, el que sí tenen totes és un patrimoni cultural.

### 2.1.3. Cerimonial universitari

Dins la definició que hem vist que fa el Consell europeu de patrimoni universitari, el **cerimonial universitari** no apareix explícitament, però sí elements que el conformen com per exemple: “les tradicions i costums, normes i reglaments de les institucions d'educació superior i organismes de la comunitat acadèmica que emana d'aquests valors; objectes històrics i cerimonials, com ara vestits i insígnies; etc.”<sup>12</sup>

A les universitats tenen lloc nombrosos actes acadèmics al llarg de tot l'any, però només uns pocs tenen el rang d'acte solemne. Aquests actes es diferencien de la resta pel seu cerimonial més ric i complex. La majoria d'universitats consideren actes solemnes: les inauguracions de

<sup>10</sup> <http://campus.usal.es/gabinete/comunicacion/noticia.jsp?id=3347>

<sup>11</sup> Kozak, Zenobia, (2007) *Promoting the past, preserving the future : British university heritage collections and identity marketing*, Thesis , University of St. Andrews, Arthistory thesis <http://hdl.handle.net/10023/408>

<sup>12</sup> Consell d'Europa. (2005) *Recomanació sobre la governança i la gestió del patrimoni de les universitats*. CM(2005)159E / 09 November 2005 / CM(2005)159addE / 09 November 2005

---

curs, les investidures de Doctor Honoris Causa, els actes de presa de possessió del rector i aquells altres actes que determini l'autoritat acadèmica competent.

L'àmbit universitari ha estat, des de sempre, un paradigma del cerimonial, del protocol i de les normes jeràrquiques. Els actes universitaris solemnes són el llegat de tradicions i costums molt antigues. El cerimonial universitari espanyol està molt influenciat per l'Església Catòlica, doncs aquesta va ser la institució que va crear els primers centres d'ensenyament superior a Espanya al segle XIII. Avui dia, són llegat d'aquests orígens molts detalls del cerimonial universitari, com la indumentària acadèmica (similar a la dels frares), etc. I també apreciem elements propis de la cort cavalleresca europea medieval (com les maces i els macers, etc.).

Si recordem el diagrama de Kozak, el cerimonial solemne universitari el situaríem en el centre, doncs és una cerimònia institucional que conserva i comunica la història de la universitat, des dels seus orígens, amb un component clarament acadèmic, amb la participació del rector i el claustre universitari i amb una lliçó magistral que ens transmet el coneixement científic i intel·lectual. És per tant la màxima expressió del patrimoni universitari, doncs conté elements de totes les categories de patrimoni, combinant alhora trets materials i immaterials.

Per aquest TFM definim el cerimonial universitari com el conjunt de formalitats que conformen els actes solemnes de la universitat; que són aquells actes institucionals més importants que se celebren amb certa periodicitat, com els d'obertura del curs acadèmic, la investidura de Doctor Honoris Causa, etc. Aquests actes solemnes o cerimònies són l'expressió plàstica de les tradicions, els valors i els principis que formen la identitat de la universitat.

## 2.2. Cerimonial universitari i patrimoni cultural immaterial

### 2.2.1. Patrimoni cultural immaterial

Partim de la constatació que el terme de **patrimoni cultural immaterial** (*Intangible Heritage* en anglès i *Patrimoine Immatériel* en francès), es continua redefinint en diferents trobades i congressos pels experts en patrimoni d'arreu del món.

El contingut de l'expressió "patrimoni cultural" ha canviat bastant en les últimes dècades. Un tipus de concepte, l'evolució del qual s'ha vist reforçada per la necessitat que han tingut les administracions públiques d'institucionalitzar la cura del seu patrimoni a través de lleis especials de preservació. El concepte va passar de la clàssica distinció entre patrimoni cultural i natural, a la posterior divisió entre patrimoni cultural material i immaterial degut, en part, als instruments elaborats per la UNESCO.

El gran pas es va fer amb la **Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni cultural immaterial** de la UNESCO, l'any 2003, en la que va redefinir el concepte de patrimoni cultural, amb un enfoc més antropològic. Segons aquest document, el patrimoni cultural no es limita a monuments i col·leccions d'objectes, sinó que comprèn també tradicions o expressions vives heretades dels nostres avantpassats i transmeses als nostres descendents, com tradicions orals, arts de l'espectacle, usos socials, rituals, actes festius, coneixements i pràctiques relatius a la naturalesa i l'univers, i sabers i tècniques vinculats a l'artesania tradicional.

Per a Toledano González<sup>13</sup>, el patrimoni immaterial "s'ha convertit en una mena de calaix de sastre on s'han encabint aspectes com ara la llengua i la literatura popular, els costums, les pràctiques religioses, la medecina ritual, la música i les danses, els mites i les llegendes." Això

---

<sup>13</sup> Toledano González, L. F. (2009) *Atlas del Turismo a Catalunya. Mapa nacional dels recursos turístics intangibles*. Dept. d'Innovació, Universitats i Empresa, Generalitat de Catalunya, Barcelona

---

sí, són aspectes fortament determinats per l'oralitat, que ha concentrat el saber, les tècniques i la memòria dels avantpassats, i també per les pràctiques socials dels grups.

La *Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni cultural immaterial* de 2003, a part de la importància de les noves definicions conceptuals, suposa un pas endavant en la protecció d'aquest patrimoni, a partir de la base que suposa la obligatorietat dels estats que en són membres d'elaborar i actualitzar uns inventaris nacionals del seu patrimoni cultural immaterial.

A més, la UNESCO va crear tres **l·listes del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat**, una dels elements que es consideren representatius (art. 16) i una altra dels que requereixen mesures urgents de salvaguarda (art. 17) i una darrera de millors projectes de salvaguarda del patrimoni immaterial.

Fins al juliol de 2012, la UNESCO ha declarat 267 béns immaterials (incloent les inscrites des de 1999 sota Programa d'Obres Mestres del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat). En aquesta llista, Espanya hi té inscrits 12 béns immaterials, dels quals, 3 són catalans: *La Patum de Berga* (2005), *La dieta mediterrània* (2010; compartida amb altres nacions) i *Els castells* (2010) dins la llista de béns immaterial representatius.

Com hem comentat, la dicotomia entre patrimoni material i immaterial és molt difusa i molts dels monuments (o conjunts monumentals) que han aconseguit ser reconeguts com a Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO defensen en els seus expedients criteris que es poden considerar immaterials. Així que, si mirem a la **llista de Patrimoni de la Humanitat**, observem que Espanya té 44 elements, dels quals 6 són catalans.

En l'àmbit universitari, en aquesta llista hem de destacar la presència de la Universitat d'Alcalà de Henares. Si volem veure quines són les universitats inscrites en aquest llistat, el cercador ens dona 44 resultats, però només hi ha 4 universitats com a tals: la Universitat de Virginia a Charlottesville a Estats Units (1987), la Universitat d'Alcalà d'Henares a Espanya (1998), la Ciutat Universitària de Caracas (2000) i el Campus Central de la Ciutat Universitària de la Universitat Autònoma de Mèxic (2007). Això vol dir que la resta, 40 conjunts monumentals o monuments, inclouen una universitat. Aquest és el cas, per exemple, de la Ciutat Vella de Salamanca (1988), que destaca entre els seus monuments la Universitat de Salamanca.

Si mirem el criteris que argumenten les 4 universitats que hem comentat, observem alguns dels valors o criteris per a ser considerades Patrimoni de la Humanitat són immaterials. Per exemple, la Universitat d'Alcalà d'Henares, entre d'altres aspectes, destaca com a primera ciutat universitària planificada del món, la seva contribució al desenvolupament intel·lectual i lingüístic i el llegat de Miguel de Cervantes; i en el cas de la Universitat de Virginia a Charlottesville, es destaca el llegat de les idees i ideals del seu arquitecte Thomas Jefferson (autor de la Declaració d'Independència i tercer president dels Estats Units).

I ens trobem un altre cas de patrimoni universitari a la llista mundial: el dels elements pertanyents o vinculats a una universitat, com el Jardí Botànic de la Universitat de Pàdua a Itàlia (1997), per exemple, considerat el primer dels jardins botànics (que encara existeix), representant el naixement de la ciència, l'intercanvi científic, i la comprensió de la relació entre natura i cultura.

Com a nota d'actualitat, hem de comentar que la Universitat de Coimbra a Portugal, que estava preparant la seva candidatura des de 2003, sabrà a finals de 2013 si entra en la llista de Patrimoni de la Humanitat. Aquesta recent candidatura es fonamenta en gran part pel valor del seu patrimoni immaterial.

Veient les universitats que han estat inscrites fins ara, ens plantegem si realment aquesta llista es representativa, doncs certament hi ha moltes universitats que podrien argumentar un patrimoni similar o més ric que els de les universitats que consten a la llista. Però la candidatura a aquesta llista depèn de molts factors. Per començar, que la universitat tingui la voluntat de presentar-se (amb la feina i despesa que això pot suposar), del suport i criteris dels

polítics, doncs el govern autonòmic és qui ha d'elaborar l'expedient i el govern nacional qui pot presentar la candidatura a la UNESCO, i a més, cada país només pot presentar dues candidatures l'any (una d'elles de patrimoni natural). I l'últim filtre es produeix a la UNESCO, on s'ha d'escollir entre les diferents candidatures cada any.

La **salvaguarda** del patrimoni cultural immaterial, pot resultar una garantia del manteniment de la diversitat cultural enfront de la creixent homogeneïtzació causada per la globalització actual, reforçant la cohesió, identitat i reafirmació cultural de les comunitats (sobretots les minoritàries). La transmissió de generació en generació del patrimoni cultural immaterial de les comunitats i la interacció amb la societat on es desenvolupa, suposa una major comprensió de les identitats i, per tant, promou el respecte cap a altres formes de cultura.

A partir del text de la UNESCO, entenem el **cerimonial universitari com a patrimoni cultural immaterial** per que és:

- **Tradicional, contemporani i vivent** a un mateix temps: el cerimonial solemne universitari no només ens recorda el passat de la comunitat universitària, sinó que s'adapta a la societat contemporània; sense perdre els elements més simbòlics i importants, el cerimonial universitari pot ser alhora modern, per exemple, integrant les tecnologies com amb presentacions amb *powerpoint*, etc.
- **Integrador**: el cerimonial universitari contribueix a la cohesió social fomentant un sentiment d'identitat i responsabilitat que ajuda als individus a sentir-se membres de la comunitat universitària a diferents nivells (identificació amb la comunitat de la pròpia universitat, de les universitats espanyoles, de les universitats europees i de l'educació superior en general).
- **Representatiu**: el cerimonial universitari no es valora simplement com un bé cultural, a títol comparatiu, per la seva exclusivitat o valor excepcional. És un cerimonial creat per la comunitat universitària i que s'ha anat estenen per les universitats europees, adoptant alhora característiques pròpies (nacionals, com la indumentària de les universitats a Espanya o de cada universitat, com les seves distincions, per exemple).
- **Basat en la comunitat**: el cerimonial universitari està reconegut per la pròpia comunitat universitària com a part de la seva tradició i, per tant, tracta de mantenir aquestes cerimònies i transmetre els seus valors. Només la comunitat universitària pot decidir que una expressió o un ús determinat forma part del seu patrimoni.

La UNESCO fa una distinció entre diferents àmbits en els que es manifesta particularment el "patrimoni cultural immaterial":

- a) tradicions i expressions orals
- b) arts de l'espectacle
- c) usos socials, rituals i actes festius
- d) coneixements i pràctiques relatives a la natura i l'univers
- e) sabers i tècniques vinculades a l'artesanía tradicional

Així doncs, partirem de les claus que ens dóna la UNESCO<sup>14</sup> per a considerar el cerimonial universitari com a patrimoni immaterial defensant-lo com a ritual tradicional d'una comunitat (punt c. de la classificació de la UNESCO), que contribueix a la cohesió social, fomentant la identitat dins una comunitat, que té lloc en moments i espais especials, amb unes expressions i elements materials propis i que representen els seus valors davant la resta de la societat.

<sup>14</sup> UNESCO "Ámbitos del patrimonio inmaterial. Usos sociales, rituales y actos festivos" consultat a: <http://www.unesco.org/culture/>

## 2.2.2. Cerimonial universitari com a ritual

Per comprendre el concepte "ritual universitari" ens hem de referir primer al **concepte de ritual**, en la seva noció antropològica. Tot i que no hi ha una definició exacta que aculli totes les possibles connotacions que aporten els diferents experts en el tema, en destacarem algunes. Així, podem trobar autors com Winn (1991) que es refereix al concepte de ritual com el "conjunt d'accions simbòliques, interpersonals, repetitives i estandarditzades, adaptades segons convencions socials, que es mantenen constants amb el transcórrer del temps i orienten o exerceixen influència en els assumptes humans" o com defineix Briones (1997) és un **comportament cultural** i, per tant, formal, repetitiu, adquirit i codificat, que té una **significació simbòlica**. Així doncs, el més destacable del ritual és ser un acte simbòlic, ja que posa en rellevància un element significatiu d'una cultura determinada.

El ritual opera, per tant, en el camp de les construccions i representacions socials i contribueix a la transmissió de creences i valors. Segons Moore y Myerhoff (citada per Cruces, 1999), el criteri central és la formalitat. En aquesta formalitat del ritual, Nogués destaca sis trets formals que donen consistència a aquestes accions simbòliques: repetició, actuació, estilització, ordre i seqüència, estil presentacional i evocador, i dimensió col·lectiva.

Sense el caràcter formal i tradicional, el ritual no podria comunicar el sentit de perpetuació social i cultural del grup. El ritual permet entendre i explicar una realitat transcendent, no sempre associada amb el món sobrenatural i sagrat. En estructurar la quotidianitat, el ritual "manifesta la continuïtat del grup en el temps i, per tant, dóna cos al sentit històric de la vida en comunitat" (Nogués, 2002).

Després d'haver fer una aproximació al concepte de ritual, ara veurem com s'adapta el cerimonial universitari a aquest concepte a través dels elements que el conformen, tot centrant-nos en l'acte d'investidura com a Doctor Honoris Causa, com a exemple de cerimònia solemne.

En primer lloc, un acte d'investidura com a Doctor Honoris Causa pot ser considerat un acte simbòlic, un **ritual de pas** en el qual la universitat acull a un nou membre a la seva comunitat pels seus mèrits i l'investeix com a tal.

En els actes de Doctor Honoris Causa podem apreciar els trets que destacava Nogués. En primer lloc, la **repetició**, tots els actes d'investidura de Doctors Honoris Causa repeteixen una estructura base comuna a les universitats catalanes (també espanyoles i europees), amb unes seqüències molt marcades. Hi ha una repetició tant d'ocasió, com de contingut i de forma.

En la cerimònia apreciem una **actuació**, doncs els actors o protagonistes actuen segons un protocol molt marcat, amb uns gestos i verbalismes determinats, i vesteixen d'una determinada manera. Podem dir que estan representant un paper. Els actors en aquest cas són tots els qui participen de la cerimònia: els membres de la presidència amb el rector al capdavant, el doctorand, el padrí i el degà, el claustre acadèmic revestit amb indumentària i situat en un lloc preferent, les autoritats civils també en un lloc preferent i la resta del públic. Entre aquests actors s'aprecia també la jerarquia clarament, que és el simbolisme del poder. Els espais que ocupen cadascun determina la seva importància dins aquest acte i dins la universitat.

Durant l'acte s'aprecia una **estilització** o comportament especial, doncs les accions o símbols són usats d'una manera especial. Això ho veiem clarament en l'estilització de l'entrada dels membres del claustre en comitiva o en el lliurament dels atributs al doctor, per exemple.

Tot l'acte solemne segueix un **ordre** molt marcat determinat pel protocol de la universitat. I segueix una estructura amb unes seqüències molt marcades, sempre la mateixa i en el mateix ordre. En aquestes cerimònies hi ha poc o cap espai per l'espontaneïtat.

A través de cada acció, cada paraula, cada gest i cada element, és a dir, de la seva posada en escena, la cerimònia intenta produir un estat mental que ens faci sentir quelcom especial, que ens vincula amb la història i els valors de la universitat. Aquest **estil presentacional evocador** és molt més evident en les cerimònies de les universitats més antigues, en les que hi ha moments que sembla que es visqui un salt temporal al passat.

I per últim, veiem la **dimensió col·lectiva** en el fet que és una cerimònia que inclou a diferents membres de la comunitat universitària i alhora convida a la societat en la que es desenvolupa a participar d'aquest ritual.

La UNESCO considera que la importància dels rituals ve donada perquè reafirmen la identitat dels qui hi participen i estan íntimament relacionats "amb la visió del món, la història i la memòria de les comunitats"<sup>15</sup>.

Dins les diferents formes de rituals, la UNESCO afegeix que aquests inclouen una "àmplia gamma d'expressions i elements materials: gestos i paraules particulars, recitacions, cants o danses, indumentària específica, processions, sacrificis i menjars especials". Molts d'aquests elements els veiem en la celebració de l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa.

Com comenta la UNESCO, els rituals es poden veure afectats pels canvis a la societat moderna, i les cerimònies universitàries no en són una excepció, doncs en ocasions s'han abandonat certes pràctiques tradicionals. La seva viabilitat també va lligada al context socioeconòmic en general, per exemple, una limitació en el pressupost pot fer decidir no renovar la indumentària dels macers, que pot comportar optar per una versió més econòmica o per abandonar el seu ús.

### 2.2.3. Patrimoni material i immaterial; símbols universitaris

En el punt anterior hem defensat el cerimonial universitari com a ritual i patrimoni cultural immaterial dins les categories que estableix la UNESCO. Però, com hem comentat, la frontera entre patrimoni material i immaterial es dilueix quan aprofundim una mica en el concepte; tot patrimoni material té un component immaterial (simbòlic) mentre que qualsevol element immaterial s'ha de materialitzar en una representació física (paraules, gestos, accions, objectes, etc.).

Giovanni Pinna<sup>16</sup>, membre del Consell executiu de l'ICOM, com a punt de partida per a la definició de patrimoni cultural immaterial identifica, com a mínim, tres categories de patrimoni cultural immaterial (tot i que moltes vegades les fronteres entre aquestes categories són difuses):

- 1) les accions socials relatives als hàbits o tradicions d'una comunitat i que poden tenir una expressió física, per exemple els seus rituals religiosos, les economies tradicionals, el folklore, etc. Aquestes expressions que es representen físicament de la cultura o dels modes de vida tradicionals de comunitats determinades, mantenen el seu valor mentre es manté viva la cultura a la que pertanyen.
- 2) les expressions individuals i col·lectives que no tenen forma física: el llenguatge, la memòria, les tradicions orals, les cançons i la música tradicional no escrita.
- 3) els significats simbòlics i metafòrics dels objectes que constitueixen el patrimoni material. Cada objecte té dues dimensions: el seu aspecte físic (forma, mida, etc.) i el seu significat (derivat de la seva pròpia història, de la interpretació que rep dels altres,

<sup>15</sup> UNESCO "Ambitos del patrimonio immaterial. Usos sociales, rituales y actos festivos" consultat a: <http://www.unesco.org/culture/>

<sup>16</sup> Giovanni Pinna. Intangible cultural heritage and museums. ICOM News, vol 56 3003 n.4 <http://ebookbrowse.com/intangible-heritage-pdf-d59791321>

---

de les relacions creades amb els individus, de la seva capacitat d'enllaçar el passat amb el present, etc.).

La cerimònia de Doctor Honoris Causa, com a ritual universitari, el podem incloure dins la primera categoria. És una expressió que es representa físicament. La universitat honora a una persona incorporant-la al seu Claustre i ho representa en forma de cerimònia solemne seguint les seves tradicions.

Ahora, dins les cerimònies solemnes, podem identificar: 1) expressions que es representen físicament com la jerarquia i el rang universitari que es materialitzen en l'ordre i la precedència, per exemple, o el patrimoni intel·lectual i acadèmic en las publicacions dels discursos, etc. 2) expressions que no tenen forma física com el llenguatge i les fórmules gramaticals que es repeteixen des de fa segles i són propis del cerimonial universitari, etc. 3) els significats simbòlics dels elements materials com l'escut, emblema o logotip, així com la bandera de la Universitat, per exemple.

Certament la línia que separa aquestes categories es difusa i podem trobar elements que responguin a totes les categories, a partir del fet que moltes expressions immaterials poden tenir o no una representació material (un himne és patrimoni oral i té una partitura escrita) i els elements material poden tenir un significat simbòlic, per tant una valor com a patrimoni immaterial.

## 2.3. Patrimoni Cultural Universitari i internet

### 2.3.1. Internet i la difusió del patrimoni cultural

Actualment no es pot parlar de comunicació de patrimoni cultural sense parlar del paper i la incidència de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Les TIC són una eina, un mitjà, però ahora creen nous llenguatges. Per tant, les podem considerar com a mitjà per a aconseguir l'augment de l'accessibilitat als recursos patrimonials i ahora per a crear nous productes culturals. En aquest treball ens limitarem a tractar la difusió del patrimoni cultural a Internet i a les xarxes socials més importants a l'actualitat, doncs són una plataforma de comunicació i connexió social fonamental a l'actualitat.

En el camp dels estudis sobre la **difusió a Internet**, constatem que hi ha més estudis sobre la difusió del patrimoni material sobretot els museus virtuals o les relacions amb les TIC (com les del grup Òliba<sup>17</sup> de la UOC), que de l'immaterial, i l'àmbit del patrimoni universitari no és cap excepció.

“Pel que fa a la difusió cultural, sens dubte realitats riques i complexes com la xarxa d'Internet ajuden a construir i traslladar uns continguts culturals determinats associats als béns patrimonials, la qual cosa n'amplia les possibilitats comunicatives pràcticament *ad infinitum*” com explica Mateos Rusillo (2011). Certament amb Internet podem arribar a un públic que no es pot comparar en volum a cap mitjà de comunicació tradicional. Es tracta d'un públic que no entén d'espais, ni d'horaris.

Avui dia, Internet és un dels canals més utilitzats per a buscar i obtenir informació. Una pàgina web pot servir a una institució com a seu virtual, que es converteix en moltes ocasions en el primer punt de trobada entre el públic i la institució. Tan important és Internet que està present en la majoria dels manuals d'identitat corporativa; a més, com a canal ofereix els seus propis recursos, que ben aprofitats poden oferir moltes possibilitats.

---

<sup>17</sup> <http://oliba.uoc.edu/>



---

Quan la majoria de les institucions, ja estaven conscienciades de la necessitat de tenir una pàgina web, la irrupció de l'anomenada web 2.0 va suposar un salt gegant que va passar sobretot d'una comunicació pràcticament unidireccional, en la que la institució difonia la seva informació, a una comunicació bidireccional en la que el públic interactua i la institució ha d'oferir productes que responguin a les necessitats dels diferents perfils dels seus usuaris. Ja no parlem només de pàgines web, sinó de xarxes socials, wikis, blogs, plataformes de vídeo, etc., com a noves eines dels gestors del patrimoni cultural.

Alhora, aquesta nova forma de relació entre la institució i el públic gràcies a Internet ha donat lloc a un públic més implicat, que no vol rebre només informació, sinó que vol interactuar i participar en la creació de continguts. "Conceptes com fomentar la conversa, l'hipertextualitat, l'intercanvi d'opinions i enllaços, la comunicació participativa, la sindicació de continguts haurien de ser claus en el desenvolupament de les seves estratègies de comunicació cultural" ens expliquen Celaya y Viñarás<sup>18</sup>, referint-se als museus.

Internet ofereix als gestors de recursos culturals la possibilitat de difondre el seu patrimoni en diferents formats (text, imatge, vídeo, animacions, àudio, etc.). I és gràcies a aquesta vessant multimèdia del mitjà que suposa una finestra oberta a moltes possibilitats pel patrimoni material o immaterial. La digitalització del continguts culturals i la seva difusió a través d'Internet suposa una fórmula per a la conservació, difusió i salvaguarda del patrimoni cultural<sup>19</sup>.

La importància de les **xarxes socials** és un fet objectiu del qual ja fa anys que sentim parlar. La transcendència que tenen les xarxes socials en les múltiples facetes de la vida quotidiana és creixent. Una visió del fenomen des del punt de vista de la comunicació corporativa entén les xarxes socials com un canal de comunicació entre organitzacions i usuaris, en termes de màrqueting de xarxes socials.

De fet, durant l'any 2011, l'ús d'Internet des de telèfons intel·ligents i tauletes tàctils ha experimentat un creixement espectacular a Espanya i s'ha tornat a duplicar el nombre de catalans que naveguen per Internet a través del mòbil. A més, ja són més de la meitat els catalans que es connecten cada dia a Internet i 6 de cada 10 internautes utilitzen les xarxes socials<sup>20</sup>.

Avui en dia, la conveniència de pertànyer a una xarxa social a Internet es justifica pel gran nombre d'avantatges que la xarxa pot aportar als usuaris, especialment relacionats amb la comunicació entre persones, organitzacions i empreses. Atès que les xarxes socials ja s'han establert com un hàbit generalitzat de consulta entre gran part de la societat, no és estrany que hagin incrementat en nombre i especialització (les que ja estan consolidades al mercat es desenvolupen oferint altres possibilitats als usuaris) i n'hagin sortit de noves.

Així doncs, si les institucions aprofiten els recursos que ofereix la Web 2.0 com a eina per a la posada en valor del seu patrimoni cultural i reforçar la seva identitat, estan donant la possibilitat al públic de participar en la salvaguarda de dit patrimoni cultural, material o immaterial, afavorint la presa de consciència del seu valor i la identificació del públic amb aquest patrimoni. Seguint aquesta premissa, podem trobar a Facebook plataformes per impulsar un recurs patrimonial com a patrimoni de la humanitat per la UNESCO, blogs sobre memòria col·lectiva, wikis sobre festes tradicionals, etc.

---

<sup>18</sup> Celaya, J.; Viñarás, M. (2006) *Las nuevas tecnologías Web 2.0 en la promoción de museos y centros de arte*. Madrid. NV Asesores i Dosdoce.com

<sup>19</sup> Subires, M. P. (2012) *Cultura en la era de la Web 2.0. Internet como salvaguarda del patrimonio cultural inmaterial*. Revista TELOS, abril – junio 2012, Madrid, Fundación telefónica

<sup>20</sup> Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (2012) *Resum de l'any 2011 de La comunicació a Catalunya*, FUNDACC

### 2.3.2. Patrimoni cultural universitari a Internet

Al punt dedicat al Patrimoni Cultural Universitari (2.1.2.) hem presentat les iniciatives més destacades en aquest àmbit a càrrec de la Xarxa Europea de Patrimoni Universitari Universeum, l'UMAC (Comitè Internacional de Museus i Col·leccions Universitàries) de l'ICOM (International Council of Museums) i el Consell d'Europa. I són sobretot l'UMAC i Universeum les que utilitzen millor Internet per a comunicar-se amb els seus públics, amb un contingut força especialitzat a través de les seves webs.

El patrimoni cultural universitari el podem localitzar a Internet als portals institucionals de les universitats o a pàgines webs d'alguns dels seus serveis d'àmbit cultural, com els museus o les biblioteques, per exemple.

Comparat amb altres museus, el museu universitari no només s'ha d'adreçar al públic extern, sinó que també ha de tenir present la comunitat universitària (personal docent, personal d'administració i serveis i l'estudiantat) que és molt diversa. I les possibilitats que ofereix Internet pot ajudar aquests museus a respondre a les necessitats específiques de cada perfil.

La manera més simple d'arribar als internautes és a través de la pàgina web institucional tradicional oferint una mostra del seu contingut (amb imatges i textos, i informacions pràctiques per a la visita presencial), com a carta de presentació, que aprofita les possibilitats 2.0.

En els darrers anys hem pogut apreciar que molts museus universitaris han aprofitat Internet per a crear bases de dades (en forma d'inventari o catàleg, que sovint sembla elaborada per a experts, no per a un públic general), portals de notícies, blogs i wikis, per exemple.

A més, Internet ofereix a universitats amb col·leccions disseminades i/o sense museu presencial la possibilitat de crear un museu virtual; un espai de difusió del seu patrimoni cultural. Aquest és el cas, per exemple, de la Universitat de Barcelona, que el gener de 2010 presentava el seu museu virtual. Un museu que quan es va presentar s'organitzava en nou col·leccions i més de 250 peces, i que continua ampliant el nombre de col·leccions. Aquest museu inclou un catàleg, notícies i una visita virtual, entre d'altres continguts. Destacar que es va presentar als mitjans de comunicació com "el primer museu virtual universitari de tot l'estat espanyol"<sup>21</sup>

En molts països, en les darreres dècades, s'ha vist com l'associació entre museus universitaris era profitosa. Per exemple, el 1992 es va formar el Council of Australian University Museums and Collections (CAUMAC).

A nivell nacional, hem de destacar una iniciativa de la Universitat d'Alacant (que ja hem comentat al punt 2.1.2.1.): al 2004-2005 es podia accedir a la pàgina web [www.patrimoniouniversitario.ua.es](http://www.patrimoniouniversitario.ua.es) (actualment no activa) que recollia el patrimoni cultural de totes les universitats espanyoles que hi col·laboraven (24 públiques i 1 privada), mitjançant una descripció, i mostra imatges i detalls de l'organisme que gestiona l'esmentat patrimoni. També hi havia notícies sobre qualsevol activitat en relació amb el patrimoni cultural universitari i enllaços amb altres webs que tractaven el tema.

En aquestes aportacions, Marco Such<sup>22</sup> observa que les universitats

"aposten actualment per les col·leccions artístiques amb el que s'ha produït un canvi enfront de la tradició universitària que apostava pel patrimoni científic i natural. Si bé les col·leccions artístiques (en què s'inclouen els immobles) procedeixen en gran part de les universitats històriques, les universitats més modernes inverteixen en col·leccions d'art contemporani. Aquest canvi es deu al fet que aquests materials ja no s'utilitzen tant per a la investigació, sinó per a la realització d'activitats complementàries a la docència i que tenen un caràcter cultural."

<sup>21</sup> [http://www.ub.edu/web/ub/ca/menu\\_eines/noticies/2010/01/29.html](http://www.ub.edu/web/ub/ca/menu_eines/noticies/2010/01/29.html)

<sup>22</sup> Marco Such, M. (2005)PH Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico, no53, abril, p. 6-31

---

No va ser un projecte fàcil de desenvolupar, i el principal problema que es van trobar era la dificultat per obtenir informació. “A més, el patrimoni és com un ésser viu, creix i això obliga a estar permanentment al dia” puntualitza Marco Such. També comenta que es va sorprendre pel fet que “moltes universitats no tinguin un inventari del patrimoni cultural amb el perill que comporta per la possibilitat de deteriorament, pèrdua i robatori de peces.”

Amb la difusió de la web es pretenia conscienciar el govern de les universitats de la necessitat de dotar-les d'una infraestructura destinada a la cura del patrimoni cultural universitari. Recordem que aquest projecte es va veure amb bons ulls des de diferents institucions, com el llavors Ministeri de Comerç, Indústria i Turisme que va incloure la web a la campanya *todos.es* o el reconeixement que suposa formar part del Tercer Informe del Programa Minerva ([www.minervaeurope.org](http://www.minervaeurope.org)) creat per impulsar la difusió de la cultura i l'ús de les noves tecnologies en els 25 estats membres de la Unió Europea. Actualment, la web no està activa i no s'ha pogut documentar la continuïtat del projecte més enllà de 2005.

Per acabar aquest apartat, recordarem que la UNESCO remarca que per a mantenir en vida el patrimoni cultural immaterial, aquest ha de ser pertinent a la seva comunitat, recrear-se contínuament i transmetre's de generació en generació. La seva immaterialitat implica una fragilitat i per això és bàsic treballar per a la conservació d'aquest patrimoni i la seva difusió. Antigament gran part del patrimoni immaterial es transmetia oralment, amb els anys es va anar prenent forma de textos, normes o protocols.

Amb el cerimonial universitari ha anat passant el mateix, i encara avui hi ha universitats que pel seu cerimonial es regeixen per usos i costums, sense un reglament oficial, en canvi d'altres tenen uns protocols molt estrictes inclosos en els seus estatuts, i n'hi ha que les cerimònies solemnes són d'accés restringit i en d'altres impliquen a bona part de la comunitat universitària.

La difusió del patrimoni no només és important per a la seva conservació sinó també s'adreça a la comunitat per reforçar els vincles d'identitat d'aquests amb el passat i el present de la seva institució. I és en aquest camp que les tecnologies de la informació i la comunicació s'han manifestat com a noves eines de difusió amb un gran potencial.

En aquest TFM, ens centrarem en les pàgines webs institucionals de les universitats i els seus perfils a les xarxes socials com a canals de difusió del cerimonial universitari. Com ja hem comentat, les universitats són conscients del potencial d'Internet i cada dia afegeixen nous serveis i continguts a les seves webs i, concretament, en l'àmbit del patrimoni cultural universitari, hem pogut observar alguns esforços en aquest camp.

---

### 3. METODOLOGIA

#### 3.1. Justificació de l'interès de la recerca

L'**interès personal** per aquest tema es deriva de la meua tasca com a responsable de protocol d'una universitat, la Universitat de Barcelona, fet que m'ha fet donar un valor especial al cerimonial universitari.

Com hem comentat, el **cerimonial universitari**, com a ritual, es pot considerar com a **patrimoni cultural immaterial**, i aquest engloba elements materials (indumentària, objectes, espais arquitectònics, etc.) i immaterials (moviments, gestos, música, paraules, etc.); sense oblidar que molts dels elements materials també tenen un valor immaterial pel seu simbolisme.

Si bé algunes universitats han anat mantenint el seu cerimonial al llarg de segles, n'hi ha que el van perdent poc a poc, com a conseqüència del desconeixement del seu valor o per no fer res per respectar aquest valor, sobretot identitari i de referència històrica de la universitat. A la Universitat de Barcelona, per exemple, cap als anys 70 van desaparèixer les figures dels macers, part molt important del cerimonial universitari, però es conserven les maces que portaven aquests macers i se situen en un lloc preferencial durant les cerimònies com a testimoni de la tradició universitària. Però a mesura que van passant els anys, aquestes maces corren el risc de convertir-se en uns objectes que ornamenten la cerimònia, perquè pocs seran els qui coneixin el seu origen i el seu significat, perdent el seu valor.

Així doncs, el cerimonial universitari és un element clau del patrimoni cultural universitari i cal crear el seu espai de **difusió a Internet**, tal i com s'està fent amb el patrimoni material, a través dels museus i visites virtuals que s'estan creant en els darrers anys. Considero que la **difusió** del cerimonial acadèmic dins la comunitat universitària pot reforçar el sentiment de pertànyer a una institució de llarga trajectòria, i que sentin l'orgull d'un patrimoni que han de sentir com a seu. Alhora, la difusió d'aquest patrimoni fora de l'àmbit universitari ajudarà a crear una identitat pròpia dins la societat i reconeguda amb el seu propi valor. I aquest valor i coneixement, dins i fora la universitat, pot ajudar a que aquest cerimonial no perdi la seva raó de ser.

Per a aquesta difusió, crec que el canal adient avui dia és **Internet**. Certament, en els darrers anys, hem pogut apreciar la proliferació d'actuacions de les per a difondre el patrimoni cultural a través d'Internet, i les Universitats, poc a poc, s'han afegit a aquesta corrent amb la creació de museus virtuals i catàlegs virtuals, per exemple, que donen a conèixer el patrimoni material de la Universitat. Però, i el patrimoni immaterial? Si bé trobem mostres del cerimonial acadèmic a les webs institucionals de les universitats són menys les que expliquen el seu significat com a cerimònia (ni dels elements que la conformen). Així, per exemple, podem veure un vídeo d'una cerimònia d'investidura de Doctor Honoris Causa, mirar les fotografies o llegir l'ordre de l'acte i els discursos, però segurament no arribarem a saber el significat dels colors de la indumentària acadèmica, l'origen de l'himne universitari, el significat simbòlic de les maces, etc.

Considero que el primer pas per a potenciar la difusió del cerimonial universitari a través d'Internet a les universitats podria ser aquest TFM en el que es faci evident el seu valor com a patrimoni, la poca difusió que se'n fa i les possibilitats que ofereix Internet per a millorar aquesta situació, doncs és un àmbit del qual no s'han fet molts estudis i resulta poc conegut.

## 3.2. Objectius

L'objectiu principal que es planteja és:

- observar com les universitats difonen el seu cerimonial a través de les seves pàgines web institucionals

Els objectius específics podrien ser:

- definir el cerimonial universitari com a patrimoni immaterial
- analitzar què difonen les universitats sobre el seu cerimonial a les seves webs i com ho fan
- comprovar si es fa un tractament diferent del patrimoni material i immaterial universitari a les pàgines web institucionals de les universitats

## 3.3. Preguntes i hipòtesis

Derivades d'aquests objectius, les preguntes que pretenem respondre amb aquest treball són:

- a) Podem considerar el cerimonial universitari com a patrimoni immaterial universitari?
- b) Fan difusió les universitats del seu cerimonial a les seves webs institucionals? Com ho fan?
- c) Es fa un tractament diferent del patrimoni material i immaterial universitari a les pàgines web institucionals de les universitats?

I partim de les següents hipòtesis:

- a) El cerimonial universitari forma part del patrimoni immaterial universitari.
- b) Les universitats fan una difusió molt minsa del seu cerimonial a través de les seves webs. Si bé es fa servir la pàgina web per a la difusió de les cerimònies quan aquestes se celebren o en forma d'arxiu gràfic o visual, no es transmet el seu significat ni valor simbòlic.
- c) Amb les novetats que va oferint Internet, hem apreciat com, en els darrers anys, les universitats han fet un esforç per difondre el seu patrimoni material a través de museus virtuals, visites virtuals, etc.; esforç que no es fa per difondre el patrimoni immaterial.

## 3.4. Definició de la recerca

Tot i la multidisciplinarietat del marc conceptual, la metodologia d'aquesta recerca no ha estat especialment complicada. Així doncs, hem basat la recerca en tres eixos principals:

- a) destinat a definir el cerimonial universitari com a patrimoni immaterial
- b) destinat a identificar els elements més representatius del cerimonial universitari
- c) destinat a identificar quina difusió fa cada universitat d'aquests elements a les seves webs i a les xarxes socials

I les dades provenen de dues fonts principals:

- a) **bibliografia / recollida i anàlisi de documentació:** a través de la documentació que es troba a diverses fonts (llibres, articles, etc.) sobre patrimoni universitari, patrimoni immaterial i la seva difusió a Internet, necessària per a establir un marc teòric i conceptual.
- b) **estudi de camp:** a partir d'una mostra d'universitats, s'ha fet una anàlisi de la difusió que aquestes fan del seu cerimonial a través de les seves pàgines web institucionals.

### 3.5. Estudi de camp

#### 3.5.1. La mostra

Les universitats escollides per formar la mostra d'aquest estudi són les universitats catalanes:

	Universitat	Data de creació	Titularitat
1	Universitat de Barcelona	1430	Pública
2	Universitat Autònoma de Barcelona	1968	Pública
3	Universitat Politècnica de Catalunya	1971	Pública
4	Universitat Pompeu Fabra	1990	Pública
5	Universitat Ramon Llull	1991	Privada
6	Universitat de Lleida	1991	Pública
7	Universitat de Girona	1991	Pública
8	Universitat Rovira i Virgili	1991	Pública
9	Universitat Oberta de Catalunya	1995	pública*/a distància
10	Universitat de Vic	1997	Privada
11	Universitat Internacional de Catalunya	1997	Privada
12	Universitat Abat Oliba CEU	2003	Privada

\*la UOC, tot i tenir règim jurídic privat, es considera pública pel que fa al tipus de finançament i a les taxes que aplica al seu estudiantat.

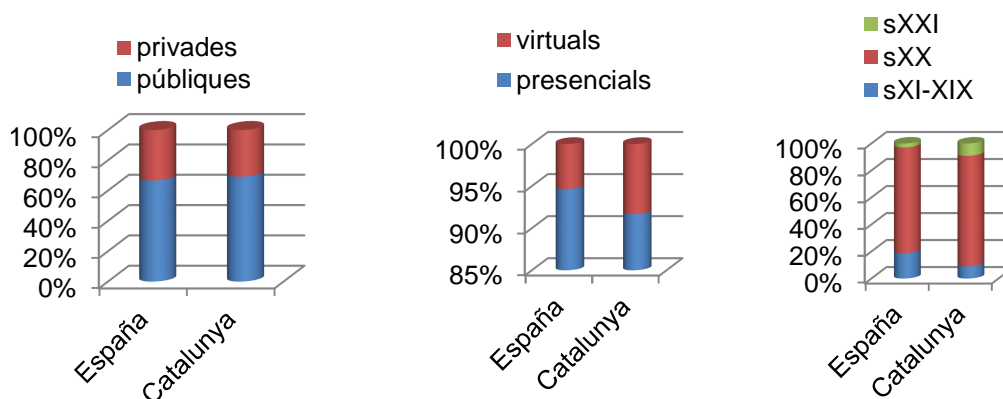
Quadre 1. *Universitats catalanes*. Font: Elaboració pròpia.

S'ha decidit delimitar un espai territorial, en aquest cas una comunitat autònoma, a més, com ara s'explicarà poden resultar una mostra representativa de la resta de l'estat espanyol.

Els criteris que s'han considerat per a fer la tria han estat:

- Antiguitat: des de 1280 fins ara, a Espanya s'han creat 75 universitats (nombre d'universitats en actiu); a Catalunya hi ha 12 universitats, la més antiga és de 1430
- Titularitat: la Conferencia de Rectores de la Universidades Españolas (CRUE) distingeix entre 48 universitats públiques, 25 privades i de l'església catòlica i 2 dependents del Ministeri (públiques); a Catalunya 9 són públiques i 4 privades (\*la UOC està considerada privada a la web de la CRUE, però en canvi forma part de l'ACUP – Associació Catalana d'Universitats Públiques – i s'ha considerat pública per aquest estudi)
- Modalitat: hi ha 71 universitats presencials i 4 virtuals o a distància al territori espanyol; hi ha una única universitat virtual a Catalunya

Gràfica 1. *Modalitat d'universitats a Espanya i Catalunya*. Font: Elaboració pròpia.



### 3.5.2. La recollida de dades

Si bé els estudis culturals seran un referent per a aquesta recerca pel seu contingut, per estudiar com les universitats difonen el seu ceremonial a través d'Internet, ho hem fet a partir de les dades obtingudes per aquest TFM, seguint una **metodologia de camp**.

Aquesta metodologia va destinada a la recollida de dades quantitatives i qualitatives a través de diferents mètodes i estructurada en diverses fases:

**PASE 1.- Anàlisi de vídeos** de cerimònies acadèmiques: per a conèixer el ceremonial universitari i identificar els elements més importants d'aquest, i donada la impossibilitat de fer-ho presencialment, s'ha visionat els vídeos que les pròpies universitats publiquen a les seves webs institucionals o canals de vídeo com Youtube.

Com hem vist a la part conceptual, les cerimònies que és consideren més importants a les universitats són les d'apertura de curs i les d'investidura de Doctor Honoris Causa, per tant és en aquestes cerimònies on les universitats reflexen els elements cerimonials que consideren el seu patrimoni. Per aquesta recerca, hem escollit les cerimònies d'investidura de Doctor Honoris Causa com a referent.

Després de fer el visionat d'algunes de les cerimònies, s'ha fet una selecció d'aquells elements que ens han semblat més representatius del patrimoni universitari. I a partir d'aquí s'ha elaborat una **fitxa d'anàlisi** en la que es recullen dades bàsiques de la universitat i els elements més importants del seu ceremonial. (veure fitxa a l'annex 2)

A continuació, hem procedit a visionar les cerimònies de les universitats de la mostra i recollir les dades. Els criteris per a seleccionar una cerimònia concreta d'investidura de Doctor Honoris Causa han estat:

- Disponibilitat a Internet per al seu visionat
- Vídeo sencer si és possible i descartar resums massa breus
- Que no fos una cerimònia excepcional
- Actualitat

En aquesta fase ens hem trobat amb diferents dificultats com:

- Dificultat per a trobar els vídeos: en algunes webs universitàries aquests vídeos es troben dins la secció dedicada als Doctors Honoris Causa, en altres a la secció de premsa i en altres als canals de televisió a Internet o canals Youtube institucionals. La majoria de vídeos s'han localitzat amb una cerca intuïtiva, però en d'altres s'ha hagut de recórrer a buscadors com Google.
- La durada dels vídeos: no totes les universitats publiquen els vídeos de tota la cerimònia, sinó que molts en fan un resum, en ocasions massa breu per a una anàlisi fiable i s'ha hagut de buscar per més d'un canal per trobar el vídeo òptim.
- Excepcionalitats: en ocasions les universitats celebren certes cerimònies que no es desenvolupen com la resta, per exemple: pel públic esperat es pot considerar canviar l'espai, fer o no comitives, etc. Per això en alguns casos s'ha hagut de visionar més d'una cerimònia per considerar els elements comuns com a bàsics.
- Actualitat: algunes universitats publiquen tots els seus vídeos de cerimònies a Internet (en els darrers anys), però d'altres ho fan excepcionalment. Davant la possibilitat de diferents visionats, s'ha optat per les cerimònies més properes a l'actualitat.

Amb la informació del visionat, hem omplert les fitxes.

**FASE 2.- Anàlisi de webs:** avaluació de la difusió que fan les universitats del seu patrimoni a les seves webs institucionals.

Una vegada identificats els elements més importants del cerimonial de les universitats de la mostra, hem procedit a buscar informació sobre aquests elements a les webs institucionals.

Aquestes webs són:

	<b>Universitat</b>	<b>Web institucional</b>
1	Universitat de Barcelona	<a href="http://www.ub.edu">www.ub.edu</a>
2	Universitat Autònoma de Barcelona	<a href="http://www.uab.cat">www.uab.cat</a>
3	Universitat Politècnica de Catalunya	<a href="http://www.upc.edu">www.upc.edu</a>
4	Universitat Pompeu Fabra	<a href="http://www.upf.edu">www.upf.edu</a>
5	Universitat Ramon Llull	<a href="http://www.url.edu">www.url.edu</a>
6	Universitat de Lleida	<a href="http://www.udl.cat">www.udl.cat</a>
7	Universitat de Girona	<a href="http://www.udg.edu">www.udg.edu</a>
8	Universitat Rovira i Virgili	<a href="http://www.urv.cat">www.urv.cat</a>
9	Universitat Oberta de Catalunya	<a href="http://www.uic.es">www.uic.es</a>
10	Universitat de Vic	<a href="http://www.uoc.edu">www.uoc.edu</a>
11	Universitat Internacional de Catalunya	<a href="http://www.uvic.cat">www.uvic.cat</a>
12	Universitat Abat Oliba CEU	<a href="http://www.uao.es">www.uao.es</a>

Quadre 2. *Webs de les universitats catalanes.* Font: Elaboració pròpia.

La cerca d'aquests elements s'ha fet a partir de diferents estratègies:

- La cerca manual intuïtiva dins de les pàgines web. La majoria de les universitats tenen una secció que es diu "la Universitat", "coneix la universitat", o quelcom similar, que és on podem trobar la informació institucional.
- La cerca al buscador de la *home* institucional que dóna com a resultat enllaços dins la pròpia web. S'han considerat només els 25 primers resultats.
- La cerca a Google ([www.google.com](http://www.google.com)). Quan la primera i la segona estratègia no han obtingut resultats, s'ha procedit a buscar en el cercador generalista, mirant només les primeres 25 respostes i que la font fos la mateixa universitat.

Les dades s'han anat recollint en les mateixes fitxes d'anàlisi de la Fase 1.



---

**FASE 3.- Anàlisi de xarxes socials:** Entenent el perfil institucional de les universitats de la mostra a les xarxes socials com una extensió de la seva presència institucional a Internet, hem procedit a analitzar l'ús que fan les universitats per a difondre els elements més simbòlics de les universitats i de la cerimònia d'investidura com a Doctor Honoris Causa.

En aquest cas, s'ha visitat els perfils de les universitats a les xarxes socials més importants, i ens hem trobat amb certa dificultat de fer cerques en algunes d'aquestes plataformes, com Twitter, per exemple.

Actualment, les universitats tenen presència a moltes xarxes socials i, per aquest treball, només hem tingut presents aquelles a les quals cada universitat ha posat un enllaç a la seva pàgina principal, entenent que això denota que té més impacte o se li atorga més importància que altres xarxes que no hi apareixen.

**FASE 4.- Enquesta electrònica:** entrevista estructurada que ha estat tramesa per correu electrònic (per la distància geogràfica) als responsables de protocol (que són els experts en cerimonial universitari) de les universitats de la mostra. (veure annex 3)

Com a responsable de protocol d'una universitat, ja hi ha establerta una relació amb els altres responsables de protocol de les universitats catalanes, i es per això que no s'ha fet cap contacte ni correu electrònic previ a la tramesa de l'enquesta, sinó que simplement s'ha explicat en un breu paràgraf la finalitat de la mateixa.

Per a recollir i ordenar les dades, s'ha redactat un formulari breu en forma d'enquesta per Internet de GoogleDocs, que permet registrar directament les dades de manera automàtica. En aquesta enquesta s'han plantejat preguntes que han servit per aclarir informació que no s'ha trobat a les fases anteriors i preguntes noves.

## 4. RESULTATS

En aquesta part de la cerca ens trobem amb una base bibliogràfica, les dades recollides dels visionats dels vídeos dels actes i de les visites a les diferents pàgines web, 12 fitxes completades i 11 enquestes respostes (d'una mostra de 12 universitats, les catalanes). Una vegada completada la recollida de les dades passem a l'anàlisi de les mateixes i a extreure'n conclusions.

Abans d'entrar en l'anàlisi de la difusió que fan les universitats del seu cerimonial, farem una presentació d'un dels actes més solemnes de les universitats i en el qual ens basarem per a aquest treball i a partir del qual hem seleccionat els símbols més importants de les universitats catalanes. Es tracta de l'acte d'investidura com a Doctor Honoris Causa. A continuació, passarem a analitzar la difusió que fan les universitats a través de les seves webs institucionals i dels seus perfils a les xarxes socials dels elements més destacats d'aquest cerimonial.

### 4.1. Investidura de Doctor Honoris Causa

El Doctorat Honoris Causa és la màxima distinció que la Universitat concedeix a una persona en reconeixement dels seus mèrits i de la seva trajectòria, així com també de la seva especial vinculació amb la Universitat, sense ser-ne membre.

#### 4.1.1. Breu història



Fotografia 1. Comitiva acadèmica a Oxford i el seu escut. Font: University of Oxford.

La història de la concessió de títols honorífics acadèmics a Europa es remunta a l'edat mitjana. El primer Doctor Honorari (en el sentit que nosaltres entenem avui) apareix documentat a la Universitat d'Oxford a finals de la dècada de 1470 i la Universitat de Cambridge concedeix els seus primers títols honoraris unes dècades més tard. Una de les primeres cerimònies es va registrar el 1493, quan la Universitat honora el poeta John Skelton<sup>23</sup>. A finals del segle XVII, el grau honorari conferit ja apareix amb la fórmula "ad honoris gradum Academicum ergo solenniter praesentatus et admissus". Els primers exemples de l'ús de les paraules *honoris causa* apareixen el 9 juliol 1717 quan es confereix el grau de Sir Henry Hoo Keate. A partir d'aquest moment, *honoris causa* és ja una expressió comuna.

En el cas de la universitat a Espanya, antecedents de doctors honoraris els trobem en persones com el general Thiebault nomenat el 1811 "individu honorari i doctor benemèrit" de la Universitat de Salamanca<sup>24</sup>. Hem constatat que el terme "Doctor honorari" comença a aparèixer formalment en els Estatuts de 1919 que van regular l'autonomia de les universitats. El primer Doctor Honoris Causa espanyol va ser el metge Avelino Gutiérrez, investit per la Universitat Central de Madrid el 1920.

<sup>23</sup> <http://www.admin.cam.ac.uk/univ/degrees/honorary/>

<sup>24</sup> Hernández de Castro, J., *Los primeros doctorados Honoris Causa en la Universidad de Salamanca (1922-1934)*, Revista Digital EnRed de la Universidad de Salamanca



Fotografia 2: *Doctors Honoris Causa d'Avelino Gutiérrez a la Universitat Central el 1920*. Font: Revista Blanco y Negro  
 Fotografia 3: *Doctors Honoris Causa d'Emile Forgue i Emmanuel Hedón a la Universitat de Barcelona el 1931*. Font: autor desconegut; trobada per Jacint Corbella<sup>25</sup>

En el marc català cal tenir present que només una universitat catalana és del segle XV, la Universitat de Barcelona, fundada el 1450. La resta de les universitats catalanes són ja del segle XX. A més, la concessió dels Doctors Honoris Causa van estar molts anys limitats a una sola universitat, la Central (Madrid), i, a més, prohibit a altres, entre elles la de Barcelona. El primer Doctor Honoris Causa del qual es té constància a la UB va ser el 1931.

#### 4.1.2. Normativa

Per a l'organització de la investidura de Doctor Honoris Causa hi ha una sèrie de normes o protocols a seguir. Segons un estudi de Eslava i Saravia<sup>26</sup> cal tenir present la següent normativa: la referent a les precedències entre els assistents als actes acadèmics que no pertanyen a la comunitat universitària; al vestit acadèmic; a medalles, honors i distincions; a actes solemnes de la Universitat com la investidura de Doctor Honoris Causa; en relació amb el càrrec de Mestre de Cerimònies; i normatives pròpies de cada universitat, algunes recollides en els estatuts, altres mantingudes pel seu ús i costum. Tot i que la majoria de les universitats han redactat la normativa que fa referència al procés de concessió dels Doctor Honoris Causa, són menys les que a més inclouen altres detalls com: el cerimonial de l'acte, la indumentària, etc. I n'hi han que encara es regeixen per costums i tradicions no reglamentats (si bé hi ha un procediment intern que segueixen els responsables de protocol de les universitats, aquest no ha estat aprovat oficialment pels òrgans de govern de la universitat).

Tot i que la majoria d'universitats segueixen un esquema bàsic similar pel que fa al protocol a seguir per al desenvolupament de l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa, s'aprecien múltiples diferències, unes vegades anecdòtiques, altres més importants<sup>27</sup>.

#### 4.1.3. Estructura

El protocol que se segueix durant l'acte d'investidura inclou com a parts principals: l'obertura de l'acte a càrrec del rector, la lectura de l'acta de nomenament per part del secretari general, la *laudatio*, o presentació per part del padrí dels mèrits del doctorand, la investidura amb el lliurament per part del rector dels atributs corresponents, el discurs o lliçó magistral del nou Doctor Honoris Causa i, finalment, el discurs de cloenda del rector. Tradicionalment, els actes universitaris solemnes s'acaben amb el cant *Gaudeamus Igitur*.

<sup>25</sup> Corbella Corbella, J. (2004) *Medicina d'Occitània: Dos professors de Montpeller doctors Honoris Causa per la Universitat de Barcelona (1931)*. Gimbernat : revista catalana d'història de la medicina i de la ciència, Vol.: 42).

<sup>26</sup> Eslava, J. L.; Saravia, F. (2005) *Normativa en materia de protocolo en las Universidades*, IV Encuentro de Protocolo y Relaciones Institucionales de las Universidades Españolas

<sup>27</sup> Tenim present que hi ha certes diferències entre el cerimonial, sobretot entre les universitats religioses i les que no ho són (per la seva diferent estructura de govern, que es reflexa sobretot en diferències en les precedències, presidències i autoritats universitàries, i en alguns dels seus símbols). I per aquest treball ens fixem en aquells trets que són comuns a la majoria de les universitats estudiades.

#### 4.1.4. Elements de la cerimònia

##### 4.1.4.1. Indumentària acadèmica

Aquesta indumentària es compon de: toga, musseta, birret, punyetes, anell, guants i medalles. Si bé la majoria de les universitats adopten aquesta indumentària per als seus actes més solemnes, això no succeeix en totes; a la Universitat Autònoma de Barcelona, per exemple, no s'usa indumentària acadèmica en la celebració dels *Doctors Honoris Causa*.

La indumentària acadèmica ha evolucionat al llarg dels segles. Encara que existeix documentació anterior en què es ressenya la indumentària acadèmica, aquesta indumentària arriba a la seva reglamentació a Espanya amb les normatives imposades per Isabel II el 1850<sup>28</sup>, i la posterior ratificació de les normatives promulgades el 1931. Fer constar, però, que aquestes normatives no van fer més que legalitzar els costums universitaris encara que en aquells moments estiguessin en desús.



Fotografies 4 i 5. Indumentària acadèmica de la Universitat de Barcelona. Font: Arxiu fotogràfic UB 2008

La **toga** és el vestit acadèmic que es vesteix en tots els actes solemnes de les universitats, sobre la qual es posen les insígnies o distintius corresponents, constitueix la base de la indumentària acadèmica i és l'únic element que no varia ni en color, ni en forma. De color negre, generalment d'alpaca o tergal, i que arriba per sota dels genolls. Les esclavines són de ras també negre, excepte les del vestit del rector que són preferiblement de vellut negre. Té màniga oberta doblegada i agafada per un botó sota el braç. La toga es complementa amb les **punyetes** com a bocamànigues.

La **musseta** es col·loca damunt de la toga. La del rector és de vellut negre en forma de esclavina fins a l'altura dels colzes, botonada per davant del mateix color i amb cogulla petita per la part posterior del coll. En el cas dels doctors la musseta és de ras, folrada amb seda i botonada per davant. El color de la musseta és el del color assignat a la carrera o facultat corresponent (els doctors amb més d'un doctorat poden lluir la botonadura dels colors respectius distribuïts per igual). (veure annex 4)

El **birret** universitari ha anat evolucionant amb el transcurs dels segles, actualment el birret de doctor és la gorra octogonal, folrat en ras negre, rematat per borla compacta a la part superior, serrells llargs caient des de les seves arestes cap a les vuit cares laterals i amb un cordó de seda entre la base de la borla i l'origen dels serrells. La borla i els serrells són del mateix color. En el cas dels doctors amb més d'una facultat, es barregen en parts iguals els fils dels colors corresponents, tant a la borla com en els serrells. El birret del rector és de color negre (tant el bonet, com la borla i els serrells).

Altres elements de la indumentària acadèmica serien els **guants blancs** (que són d'ús privatiu dels doctors i són una mica més llargs que els normals), l'**anell** de la universitat i les **medalles** (doctorals, de càtedra, rectorals o honorífiques).

<sup>28</sup> Reials decrets de 6 de març i 2 octubre 1850 sobre vestimenta i insígnies acadèmiques d'Isabel II. Van establir la igualtat del vestit acadèmic per a totes les universitats del Regne.

#### 4.1.4.2. Símbols universitaris

En aquestes cerimònies, apreciem uns elements bàsics en la identitat de cada universitat, que les diferencia de la resta, com són:

- l'**escut, emblema o logotip** de la universitat que sol estar a la presidència i a altres elements
- la **bandera** de la universitat, en cas de tenir-ne

Hi ha altres elements que són comuns com:

- les **fórmules** pròpies de l'acte que sempre es repeteixen, diferents en forma, però similars de contingut. Aquestes fórmules en ocasions van acompanyades **d'accions i gestos**, com quan el padrí i el degà acompanyen al doctor dins la sala, quan el rector li fa una abraçada o quan el doctor s'asseu entre el claustre de la universitat, per exemple.
- els **espais** on es desenvolupa cada etapa del acte són tots molt importants. El lloc on es vesteixen, els espais per on camina la comitiva, la sala on té lloc la cerimònia (que sol ser el Paraninfo, Aula Magna, Sala de Graus, sala d'actes o auditori més gran o més antic i noble de la universitat)
- la **música** que a través de la història ha acompanyat sempre la vida universitària i també ho fa en els actes solemnes. Tot i que no totes les universitats opten per les mateixes interpretacions musicals o cants corals, habitualment s'escolta l'Al·leluia i el Canticum Iubilum, ambdós de G.F. Haendel, o el Veni Creator Spiritus. Això sí, la majoria interpreten al final de l'acte l'himne universitari europeu per excel·lència, el Gaudeamus Igitur, que la majoria de les universitats adopta per manca d'himne propi

La cerimònia té uns actors o persones que hi participen de manera especial com:

- el **protagonista** principal d'aquesta cerimònia del Doctorat Honoris Causa és la persona que el rep, per a qui s'ha organitzat tota l'acció.
- el **rector**, com a cap de tots els esdeveniments en la vida universitària, encarregat de presidir i dirigir amb les seves paraules l'acció de tot acte que a la Universitat se celebra.
- el **padrí, el degà de la Facultat i el secretari general**, són les persones que acompanyen als doctorands al llarg de tota la cerimònia.
- el **mestre de cerimònies**, amb el bastó de comandament, que és qui encapçala la comitiva acadèmica, seguit dels **macers** o portadors de les maces, com a figures tradicionals, en algunes universitats

A part d'aquests elements, la cerimònia d'investidura de Doctor Honoris Causa té el seu propi protocol i en el decurs de l'acte es lliuren uns **atributs** propis com:

- el títol
- el birret, del color de la musseta del Doctor (de la Facultat de la seva expertesa)
- els guants blancs
- l'anell
- la medalla
- el llibre de la Saviesa o de la Ciència

Tot i que, com veurem més endavant, no totes les universitats lliuren tots aquests atributs.

## 4.2. Cerimonial universitari català

En un primer anàlisi dels vídeos de les cerimònies d'investidura de Doctor Honoris Causa de les universitats catalanes s'ha detectat que es pot diferenciar entre dos grans grups segons el seu cerimonial: d'una banda les universitats amb un cerimonial que podríem anomenar "clàssic" i d'altra banda les universitats amb un cerimonial més "modern".

Les universitats amb un cerimonial clàssic serien aquelles en les que s'ha observat que mantenen la indumentària acadèmica clàssica (toga, musseta, birret) i en les seves cerimònies d'investidura de Doctor Honoris Causa al doctor li lliuren una sèrie d'atributs com són: un anell, uns guants, un títol, etc. En canvi, a les altres universitats no hi ha una indumentària pròpia i al doctor li lliuren només una medalla de nou disseny i un títol. Totes les universitats tenen el *Gaudeamus Igitur* com a himne.

Així doncs, el quadre quedaria així:

	Universitat	Data de creació	Titularitat	Cerimonial
1	Universitat de Barcelona	1430	Pública	Clàssic
2	Universitat Autònoma de Barcelona	1968	Pública	Modern
3	Universitat Politècnica de Catalunya	1971	Pública	Clàssic
4	Universitat Pompeu Fabra	1990	Pública	Modern
5	Universitat Ramon Llull	1991	Privada	Clàssic
6	Universitat de Lleida	1991	Pública	Clàssic
7	Universitat de Girona	1991	Pública	Modern
8	Universitat Rovira i Virgili	1991	Pública	Clàssic
9	Universitat Oberta de Catalunya	1995	Pública* / a distància	Modern
10	Universitat de Vic	1997	Privada	Modern
11	Universitat Internacional de Catalunya	1997	Privada	Clàssic
12	Universitat Abat Oliba	2003	Privada	Clàssic

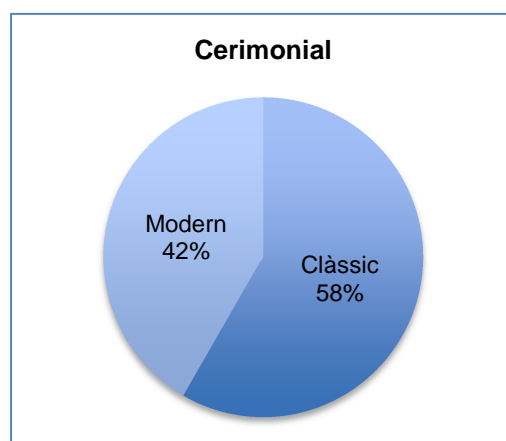
Quadre 3. Tipus de cerimonial de les universitats catalanes (antiguitat i titularitat). Font: Elaboració pròpia

Gràfica 3. Tipus de cerimonial de les universitats catalanes. Font: Elaboració pròpia.

Així doncs, 7 universitats catalanes tenen un cerimonial que considerarem "clàssic" i 5 el tenen "modern".

El fet d'ordenar les universitats per ordre d'antiguitat ens fa apreciar fàcilment que l'antiguitat no va lligada sempre amb un cerimonial més "clàssic" o "modern". Així doncs ens trobem que tant la universitat més antiga com la més jove són "clàssiques" en el seu cerimonial.

En referència a la data de creació, podríem fer diferents blocs per períodes: la UB (1430); la UAB i la UPC (1968 i 1970); la UPF, la URL, la UdL, la UdG i la URV (1990 i 1991); la UOC, la UVic i la UIC (1995 i 1997) i la UAO (2003). Però aquest blocs tampoc no estableixen cap correlació sobre el seu cerimonial.



Si ens fixem en la titularitat, a primera vista tampoc no veiem correlació. Però en aquest cas sí que en podem establir una: la URL, la UIC i la UAO són universitats privades d'inspiració religiosa i totes tres tenen un cerimonial "clàssic", en canvi, la UVic, que és privada però no d'inspiració religiosa, el té "modern". Així doncs, les universitats d'inspiració religiosa, tot i ser més joves (la més antiga és de 1991) han optat per un cerimonial més tradicional.

No podem establir cap correlació entre l'antiguitat i el tipus de cerimonial en les universitats públiques. Això ens fa pensar que la decisió de començar a concedir aquesta distinció i la manera de fer-ho ("clàssica" o "moderna") ha estat determinada per un equip rectoral en un moment determinat de la història de cada universitat i la resta de rectors següents l'han mantingut.

A continuació, veiem un quadre sobre la data de celebració del primer Doctor Honoris Causa de cada universitat:

Universitat	1er Doctor HC	Data de la cerimònia	Any de creació	Nombre de DHC
UB	Enmanuel Hédon / Emile Forgue	19/03/1931	1450	Més de 130
UAB	Josep Trueta Raspall	22/02/1976	1968	Més de 32
UPC	George R. Collins	18/02/1977	1971	31
URL	Vladimir Prelog*	1978	1991	32
URV	Antoni Tàpies Puig	25/03/1994	1991	31
UdG	Jerome S. Bruner	26/06/1997	1991	15
UdL	Javier Pérez de Cuéllar	01/04/1998	1991	28
UPF	Desmond Tutu	07/06/2000	1990	11
UVic	P. Miquel Batllori	23/05/2002	1997	2**
UOC	Josep Laporte Salas	03/03/2003	1995	7
UAO	Francisco Canals	21/04/2005	2003	3
UIC	Ramon Guardans	06/10/2005	1997	5

Quadre 4. *Primers Doctors Honoris Causa de les universitats catalanes.* Font: Elaboració pròpia a partir de la informació publicada a les webs de les universitats. Data de consulta: 15 de juliol de 2012.

\* Doctor Honoris Causa investit per l'Institut Químic de Sarrià (IQS), institució fundadora de la URL, que va ser assumit com doctor de la URL a proposta de l'IQS amb l'aprovació de la Junta Acadèmica i del Patronat de la Universitat.

\*\* A la web de la UVic només consta un únic Doctor Honoris Causa (Emili Teixidor el 23 de febrer de 2012); però hem constatat que la UVic també va participar en la investidura del Pare Miquel Batllori, que es va fer conjunta entre totes les universitats catalanes a Santa Maria del Mar el 2002 (i la resta de les universitats el compten com a propi).

En observar aquest quadre podem veure que: la universitat més antiga és la que més Doctors Honoris Causa ha concedit; la UPC, la URL, la URV i la UdL tenen un nombre similar (entre 28 i 32), tot i que la UPC és 20 anys més antiga; en el mig es situen UPF i UdG; i les que menys han concedit han estat UVic, UIC, UAO i UOC, que són les més joves.

No trobem cap correlació tampoc entre l'any de creació i la data de celebració del seu primer acte d'investidura de Doctor Honoris Causa. Si bé el primer Doctor Honoris Causa és el de la UB, la més antiga, aquesta no en va lliurar cap fins el 1931, perquè recordem que la concessió dels Doctors Honoris Causa va estar molts anys limitada a una sola universitat, la Central (Madrid), i, a més, prohibit a altres, entre elles la de Barcelona. La resta d'universitat esperen entre 2 i 10 anys el concedir aquesta distinció, sense cap relació evident.

### 4.3. Internet i les universitats catalanes

Internet és una xarxa molt extensa i les universitats hi tenen presència de moltes maneres, per això, ens centrarem només en les pàgines web institucionals (oficials) de les universitats i els seus perfils a les xarxes socials més importants actualment.

#### 4.3.1. Pàgines webs institucionals

Internet obre nous horitzons per a la comunicació de qualsevol institució, i les universitats ho tenen molt present i utilitzen aquest mitjà per a presentar-se al món (i en diferents idiomes) a través de la seva pàgina web institucional. En els darrers anys, hem pogut observar una renovació de les pàgines webs institucionals de les universitats per adaptar-se a la realitat del 2.0, de vegades en forma de modificacions i d'altres de renovació total del portal institucional com ha fet la UOC el juliol de 2012, la UB al desembre de 2011, la UPC al juny de 2009 i la UPF al desembre 2008, per exemple.

En general són webs que es renoven i s'amplien constantment per tal de millorar la comunicació mitjançant la potenciació dels canals existents, tot introduint noves utilitats i serveis. Aquestes webs es reordenen i reescriuen millorant-ne la navegació i els continguts, sobretot multimèdia, la usabilitat i l'accessibilitat, la seguretat, l'arquitectura tecnològica, etc. De vegades, la renovació de la web es vincula a la renovació de la línia gràfica de la universitat (com va fer la Universitat de Barcelona al 2011), fet que destaca la importància que les universitats donen a aquest canal. Per tant, la renovació d'aquestes webs sol suposar un canvi substancial en la seva comunicació.

La majoria de les universitats han desenvolupat un sistema d'informació que els facilita la comunicació amb els seus públics actuals (interns i externs) i com aquells que ho poden ser en el futur. Dins el públic intern, podem diferenciar quatre subgrups: els estudiants, les empreses o institucions amb qui ja tenen relació, i per últim hi ha dos subgrups que són el personal docent i el d'administració i serveis, i per a cadascun d'aquests dos darrers grups es desenvolupen intranets dins la web principal, a la qual s'accedeix amb un codi d'usuari i contrasenya que identifica com a personal intern i amb un contingut específic adequat al seu perfil.

La majoria dels portals actuals ofereixen la navegació per perfils i una estructura amb 4 grans portals accessibles al llarg de tota la navegació estructurats en: la universitat, els estudis, la recerca i la comunitat universitària. Així, les universitats pretenen crear un lloc on poder trobar tot allò que la universitat ofereix i, alhora, que un punt de trobada entre els col·lectius que formen part de la comunitat universitària i entre aquests i la xarxa de persones, empreses i institucions que es relacionen amb la universitat.

Com ens comenten Miralles i Sancho <sup>29</sup>, "d'aquesta manera, esdevenen una eina propagandística fonamental, no només tenen una bona eina per a donar a conèixer la seva oferta, sinó que, a més, difonen una imatge concreta, reflex de la seva visió i els seus valors". Avui dia la pàgina web es considera un factor clau en la difusió del discurs institucional, no només de captació d'estudiants i empreses.

No podem oblidar que l'ús de les TIC en l'àmbit universitari està considerat, cada vegada més, un indicador de qualitat que les institucions tenen en compte per a elaborar els seus rànquings d'universitats, per tant, una universitat no es pot permetre que la seva pàgina quedi obsoleta mentre la resta es reinventa constantment adaptant-se a les noves tecnologies i als nous usos i possibilitats que se'n deriven. (de Miguel, 2001)

<sup>29</sup> Miralles i Puig, Laia; Sancho Vinuesa, Teresa., 2004, Internet i la xarxa d'universitats catalanes. Informe de recerca, UOC. Internet Interdisciplinary Institute (IN3), Projecte Internet Catalunya (PIC) Informe de recerca <http://hdl.handle.net/10609/291>



### 4.3.2. Xarxes Socials

Les formes de comunicació s'estan redefinint molt ràpidament i les universitats intenten participar activament en aquesta revolució tecnològica i social, sobretot per anar al ritme dels seus estudiants en aquest àmbit. Hem de tenir present que els estudiants universitaris són un dels grups sociodemogràfics amb major volum d'ús i índex d'activitat en les **xarxes socials**. A aquesta gran participació hi contribueixen la gratuïtat de les xarxes socials, la possibilitat de comunicar-se d'un usuari a molts fàcilment i la disponibilitat creixent de dispositius amb connexió a Internet.








Per a les universitats, les xarxes socials són principalment un espai de comunicació i difusió d'activitats, però també s'estan convertint en una eina útil en altres àmbits dins la universitat, rellevants, com ara la docència, la recerca, la comunicació institucional, l'atenció a l'estudiant, etc. Les xarxes socials són un canal de comunicació bidireccional que poden ajudar a construir i reforçar una identitat corporativa dins la comunitat universitària, perquè permeten un contacte més directe i ràpid entre les universitats i la seva comunitat, i complementen la informació que es dona en webs oficials i altres suports informatius.

Les universitats recorren a les xarxes socials amb objectius<sup>30</sup> com ara els següents:

- Ampliar la repercussió de continguts i notícies d'actualitat relacionats amb l'entorn acadèmic
- Promoure el coneixement, l'ús i el gaudi adequats dels serveis i recursos que ofereix
- Dinamitzar la vida acadèmica i social dels membres de la comunitat universitària en les diferents àrees del saber

Per determinar quines són les xarxes socials en les quals les universitats han de tenir una presència oficial destacada, solen tenir en compte criteris com: penetració i freqüència d'ús; capacitat interna de gestió i dinamització; objectiu i rol diferencial de cada xarxa; usos i costums ja instaurats a les universitats; entre d'altres.

Per veure quines són les xarxes socials a les que donen més importància les universitats, catalanes hem desenvolupat un quadre a partir dels enllaços que han ubicat en la seva pàgina *home* a Internet (això no vol dir que no tinguin presència a altres xarxes):

Univ.							
UB	X	X	X	X	X		
UAB	X	X	X				
UPC	X	X	X				
UPF	X	X	X			X	X
URL	X						
UdL	X		X	X			X
UdG	X	X					
URV				X			
UOC	X	X	X	X	X	X	X
UVic	X	X				X	
UIC	X	X	X				X
UAO	X	X	X	X		X	X

Quadre 5. *Universitats catalanes i xarxes socials*. Font: Elaboració pròpia a partir de la informació publicada a les webs de les universitats. Data de consulta: 25 de juliol de 2012.

De totes les xarxes socials, 3 es destaquen per la seva presència: Facebook, Twitter i Youtube. Totes les universitats, excepte la URV, tenen un enllaç a Facebook, 9 en tenen a Twitter i 8 a Youtube. I 7 universitats tenen un enllaç a totes tres xarxes a la seva pàgina principal.

<sup>30</sup> UB, (2012) *Llibre blanc de les Xarxes socials de la Universitat de Barcelona*

Constatem també que, de vegades, les universitats tenen una presència oficial a Twitter a través de diferents comptes institucionals, que es diferencien per la llengua vehicular.

A continuació, hem elaborat un quadre de les tres xarxes socials destacades abans:

Univ.	Facebook data registre / fans		Twitter seguidors	Youtube data registre/ subscriptors		Nombre d'alumnes
UB	26/09/2009	15.992	7.493	23/01/2006	474	Més de 87.000
UAB	15/03/2010	10.833	4.907	03/06/2008	389	Més de 43.000
UPC	07/04/2010	1.171	6.853	10/04/2006	265	Més de 38.000
UPF	07/05/2012	10.421	5.222	27/05/2006	258	Més de 12.000
URL	03/06/2011	368				Més de 18.000
UdL	08/11/2011	453		15/02/2012	2	Més de 10.000
UdG	15/04/2009	6.875	6.029			Més de 13.000
URV						Més de 11.000
UOC	30/06/2008	13.299	11.640	11/04/2006	2.050	Més de 60.000
UVic	09/02/2011	3.546	1.820			Més de 12.000
UIC	10/09/2009	3.622	4.601	27/05/2006	221	Més de 4.000
UAO	07/06/2009	912	1.277	25/03/2009	39	Més de 6.000

Quadre 6. *Universitats catalanes i xarxes socials 2*. Font: Elaboració pròpia a partir de la informació publicada a les webs de les universitats (les dades d'alumnes de les memòries 12010-2011). Data de consulta: 25 de juliol de 2012.

Hem elaborat aquest quadre per fer una visió general, però per analitzar en detall aquestes dades i extreure'n conclusions calen uns coneixements i experiència en la matèria que no tenim, i per tant, ens limitarem a apreciar que:

- la primera universitat en crear perfils a les xarxes socials va ser la UOC, la única universitat a distància de Catalunya, que en exercir la seva docència a través d'Internet, és la que més inverteix en aquests mitjans
- les universitats més grans són les que tenen més fans, seguidors o subscriptors a les xarxes socials, però no s'estableix cap correlació proporcional
- les universitats grans van ser les primeres en crear perfils a les xarxes socials

Després d'aquestes tres eines, trobem Flickr, RSS, LinkedIn i els butlletins electrònics.

A part de les xarxes socials que hem esmentat al quadre, la UPC ens ofereix un enllaç a iTunes i la UPCTV; la UPF a iTunes; UOC a Netvibes i Delicious; UIC a Issuu; UAO a Foursquare, Tuenti i Google+.

#### 4.4. Difusió dels símbols universitaris a Internet

A continuació, exposem els resultats de l'anàlisi de la difusió que fan les universitats dels elements institucionals que hem seleccionat a la fitxa a partir de l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa.

En l'anàlisi dels vídeos es van detectar molts elements carregats d'un fort simbolisme per la universitat, d'aquests es van seleccionar uns per les fitxes, i ara, d'aquests hem fet una nova selecció per a analitzar la seva difusió amb més deteniment, que són els que exposem a continuació:

1. Escut / emblema
2. Marca / logotip
3. Bandera
4. Himne
5. Indumentària acadèmica
6. Atributs que es lliuren al Doctor Honoris Causa
7. Processó acadèmica / comitiva

De cada element es presenta una explicació de què és cada element, el seu simbolisme o valor institucional i la difusió que se'n fa a Internet (a la pàgina web o a les principals xarxes socials).

##### 4.4.1. Escut / emblema

Al llarg de la història, la Universitat, ha adoptat un emblema corporatiu, que utilitza com a segell en els seus documents i com a escut de la institució. Algunes universitats mantenen el seu escut original, com a reflex i respecte a la seva història, i altres l'han redissenyat amb el pas dels anys o simplement és de creació recent. En el segle XX moltes universitats enlloc de crear un escut, van crear un logotip o marca.

Així, en el marc universitari català ens trobem que: quatre universitats tenen alhora escut i logotip. D'aquestes, dues són públiques: la UB, i la URV; i dues privades d'inspiració religiosa, la UIC i la UAO.

Veiem una **descripció** bàsica d'aquests **escuts**:



L'escut de la **Universitat de Barcelona** és el més antic, es va crear quan la Universitat va tornar a la ciutat (després d'un exili a Cervera de 1714 a 1837). És l'escut del districte universitari. Els elements que hi figuren són: les armes de les quatre províncies catalanes i Balears, el cap de la deessa Minerva (símbol de la saviesa i el coneixement) i el lema de la Universitat, "Libertas Perfundet Omnia Luce", (*La llibertat ho omple tot de llum*) envoltat per una corona de llorer.<sup>31</sup>



L'escut de la **Universitat Rovira i Virgili** és una representació gràfica del de l'Estudi General de Tarragona, els primers estudis universitaris instituïts a Tarragona pel cardenal Gaspar Cervantes de Gaeta el 1572, d'acord amb les normes tridentines. L'escut, en forma oblonga i traç renaixentista, presenta les quatre barres tradicionals catalanes en ona. Els colors són el vermell sobre fons groc a la meitat esquerra i el sanguina sobre fons carabassa a la meitat dreta. Emmarcant l'escut hi ha una orla de motlures o rotlles retallats. Una altra orla tanca el conjunt, envoltada per una inscripció superior en la qual es llegeix

<sup>31</sup> El lema "Perfundet Omnia Luce" es va incorporar arran de la promulgació de la llei Moyano (1857). Durant la segona República el lema es va ampliar amb la paraula "Libertas", però durant la dictadura franquista l'escut va ser substituït pel de Cervera, amb la Immaculada, i no va ser fins l'any 1970 que es restituí l'original. Durant la inauguració del curs 1987-1988 es va tornar a implantar el lema original amb la paraula "Libertas". Font: web museu virtual [www.ub.edu/museuvirtual/visitavirtualEH/xml/escutub.xml](http://www.ub.edu/museuvirtual/visitavirtualEH/xml/escutub.xml) / follets informatius de la UB.

“Universitat Rovira i Virgili” i una altra d’inferior, amb el lema “Sapientiae Liberi Libertati Sapientes” (*Lliures per a la saviesa, savis per a la llibertat*), en color gris clar sobre fons blanc.<sup>32</sup>



L’escut de la **Universitat Internacional de Catalunya**, a diferència dels altres tres, és un escut creat a partir de la marca de la universitat, que s’ha adaptat al format circular i s’hi ha afegit el lema “Veritas Liberabit Vos” (*La veritat us farà lliures*) i el nom de la universitat. A més, cal destacar que l’escut de la UIC no té color propi sinó que s’adapta al suports i en la impressió en color és un % del color corporatiu.<sup>33</sup>



L’escut de la **Universitat Abat Oliba CEU** és un escut triangular curvilini, trencat. Els diversos elements que conformen aquest escut entronquen amb els orígens de Catalunya i amb l’esperit que l’Abat Oliba va imprimir a les institucions socials i polítiques que va crear. En el primer camp d’or, hi figuren les quatre barres dels comtes de Barcelona, i en el segon camp de plata, el senyal de la creu, inscrita amb quatre discos, en un cercle (monograma de l’Abat Oliba). El que és propi de la universitat s’expressa en el lema “Viam Sapientiae Monstrabo” (Pr, 4,11; *La saviesa us mostrarà el camí*) sobre un marge d’or. A més de la transmissió de coneixements, es pretén mostrar el camí que porta a la saviesa, com a estat superior que integra els diversos coneixements com una unitat, en virtut del sentit radical i transcendent de la vida humana.<sup>34</sup>

Com hem vist a les descripcions dels escuts, un escut universitari té un gran valor sobretot per la seva càrrega històrica, vinculada a la institució. A més, inclou el lema de la universitat, sempre en llatí.

La presència de l’escut a la vida universitària depèn de cada universitat, però en general podem dir que es fa un ús restrictiu d’aquest element restringit als actes més solemnes i vinculat a la persona del rector. Per exemple, a la UB el rector fa servir l’escut a la seva correspondència i targeta de visita, i també el trobem representat a diferents espais de l’edifici històric (al replà del rectorat hi ha un tapís de grans dimensions amb l’escut, brodat a la presidència del Paraninfo, a la bandera), a les publicacions institucionals, etc; i a la UIC s’indica que “l’escut s’utilitza en les aplicacions dels membres de la junta de Govern i en aquelles més institucionals i commemoratives”, papereria, memòria acadèmica, diplomes oficials, orles, anell i publicacions DHC, etc.” Així doncs, l’escut adquireix un valor afegit pel seu ús restringit als actes més solemnes i vinculat a la persona del rector, reflex de la importància que aquest element té.

Ara que hem vist la importància dels escuts per a les seves universitats, analitzarem quina difusió es fa d’aquesta informació a Internet.

Si, com hem vist, un escut té tanta càrrega simbòlica i diu tant d’una universitat, això ens fa pensar que trobar informació sobre aquests escuts hauria de ser una tasca fàcil. A continuació, analitzem com hem trobat la informació d’aquests quatre escuts.

<sup>32</sup> Font: Article 14. *Escut i emblema del Reglament de precedències, honris, símbols i protocol* de la URV. Consultat a: <http://la.universitat/normatives/pròpies/de/la/URV/altres/normatives>

<sup>33</sup> Font: Manual identitat corporativa consultat a [http://www.urv.cat/la\\_urv/3\\_organs\\_govern/secretaria\\_general/legislacio/2\\_propia/altres/html/reg\\_protocol.htm](http://www.urv.cat/la_urv/3_organs_govern/secretaria_general/legislacio/2_propia/altres/html/reg_protocol.htm)

<sup>34</sup> Font: Article 7. De l’Estatut de creació de la UAO publicat al DOGC. Consultat a: [http://www.crue.org/export/sites/Crue/legislacion/documentos/estatutosuniversidades/Abat\\_Oliba\\_CEU.pdf](http://www.crue.org/export/sites/Crue/legislacion/documentos/estatutosuniversidades/Abat_Oliba_CEU.pdf)

---

A la Universitat de Barcelona:

A través de la cerca a Google, ens ha dirigit directament a una pàgina dins la Visita Virtual, on es mostra una imatge i un text descriptiu. Al cercador de la web oficial, en canvi, la paraula “escut” ens remet a la Visita Virtual, però a la pàgina sobre l’escut de l’Estudi General (origen de la UB).

A través de la cerca intuïtiva no és tan senzill. Dins de la web oficial, en el núvol de *tags* trobem un enllaç al Museu Virtual, i dins hi ha la Visita Virtual, en una part de la història de la Universitat trobem la informació sobre l’escut (la mateixa a la que hem accedit a través dels cercadors). També hem trobat molta informació a diferents publicacions institucionals sobre la història de la universitat a les que es té accés des de la secció de Publicacions UB i consultables online (s’hi ha arribat per coneixements previs, però seria difícil d’arribar-hi a través d’una cerca intuïtiva buscant informació sobre l’escut).

A la UB no s’ha trobat cap menció als seus estatuts que el reconguin com a símbol de la universitat, ni sobre el seu ús, ni sobre el lema. Tampoc s’ha trobat cap normativa o reglament que el mencioni.

L’únic document que s’ha trobat que indica el seu ús és el Manual d’identitat Corporativa (només accessible si s’és membre de la universitat a la intranet), però són directrius gràfiques, no hi ha cap descripció.

A la Universitat Rovira i Virgili:

En el cercador de la web oficial, com a la UB, tampoc s’ha trobat cap informació sobre el seu escut. En canvi, a la cerca a Google, si ens ha redireccionat a dues fonts: el Reglament de Precedències, Honor, Símbols i protocol de la URV (imatge, descripció i normatives d’ús) aprovada al 2011 i la web de Servei a la docència (amb descàrregues).

I també s’ha trobat la mateixa informació que a la normativa als seus estatuts.

La cerca intuïtiva ha estat molt senzilla, seguint els fils:  
inici/la universitat/logos i escuts  
inici/la universitat/normatives/

A la Universitat Internacional de Catalunya:

En aquesta cerca, tots els cercadors ens duïen al Manual d’Identitat Corporativa i no s’ha trobat cap altra informació.

A través de la cerca intuïtiva també hem arribat al mateix material, seguint el fil:  
Inici/la universitat/imatge corporativa

A la Universitat Abat Oliba CEU:

Sobre l’escut de la UAO no s’ha sabut trobar res a la pàgina institucional i els cercadors ens remetien als seus estatuts, on sí es va trobar la seva descripció.

En general, creiem que la descripció d’un element tan simbòlic com és un escut per a una universitat (que inclou el seu lema) hauria de ser molt més fàcil de trobar (excepte en el cas de la URV que ha resultat una tasca senzilla). Un escut o emblema es considera un element molt vinculat a la identitat i potser les universitats catalanes haurien de considerar avaluar el coneixement que els membres de la seva comunitat universitària en tenen. Pel seu ús restringit i vinculat al rector, entenem que la universitat li dóna un valor excepcional, però potser s’hauria de difondre més el seu contingut, perquè la resta dels seus membres també s’hi puguin identificar.

Tractarem, a continuació, la **difusió i ús dels escuts de les universitats catalanes a Internet** a les pàgines webs oficials i a les xarxes socials

A la pàgina d'inici de tres de les universitats que tenen escut, aquest no hi apareix, a la URV apreciem l'escut que forma part de la façana en el *banner* o imatge de celebració dels 20 anys de la universitat, per tant, entenem que habitualment tampoc hi apareix. A la UB, de vegades apreciem aquest escut quan es fa una comunicació institucional a la secció de notícies a la pàgina principal.

En ser un element fortament vinculat a la identitat del rector, hem cercat aquesta imatge a la pàgina de salutació del rector. A la UB no hem trobat aquesta secció i hem anat al blog del rector, i allà a la capçalera hi ha una imatge del rector i una part de l'escut (la del lema); a la URV, a la foto de salutació del rector, apareix la bandera amb l'escut de fons; a la UAO el rector a la seva salutació apareix en una imatge presidint un acte amb l'escut al fons; a la UIC no hem apreciat cap imatge de l'escut a la salutació.

Comentar que en aquestes fotografies, tres rectors (UB, URV, UIC) llueixen un pin a la seva solapa, però només ens resulta fàcil identificar l'escut de la UB, la resta podrien ser l'escut o la marca (logotip).

Tot seguit veurem quina presència tenen aquests escuts a dues de les xarxes socials més rellevants actualment (Facebook i Youtube). Cal tenir present que la URV no apareix perquè no té presència oficial a cap de les xarxes socials i que Twitter no s'analitza perquè en una vista preliminar no s'ha observat cap presència de cap escut universitari.



A la UB, aquest element es pot veure al seu perfil de Facebook quan es penja una comunicació institucional; a la UIC no l'apreciem i a la UAO, l'apreciem en les fotografies dels actes que tenen lloc a la seva Aula Magna, doncs l'escut es troba darrera de la mesa presidencial.



Destacar que a Facebook, la UB va penjar aquest mateix any un post sobre el seu escut.

De les 17 respostes obtingudes, 5 eren respostes iròniques vers la institució i la resta, 12, són respostes o comentaris adients.

D'aquestes 12 respostes, la majoria no saben el significat de l'escut, però en fan comentaris, una resposta remet directament a la web de la visita virtual que nosaltres també hem comentat en aquest treball i també hi ha respostes correctes.

Considerem positiva la iniciativa de fer preguntes sobre l'escut, però hem observat que cal tenir present tres factors: el primer, assumir que en ser una eina participativa és fa difícil filtrar els comentaris crítics o negatius; el segon que no queda explícit el temps per a respondre (per exemple en aquest cas, es plantegen uns dubtes quatre dies després de la solució, que queden sense resposta); i tercer, que en qüestions com el significat de l'escut, que tenen un rerefons històric, potser caldria donar una resposta als dubtes que es plantegen amb coneixement del tema i no només penjar una única solució (sabem que aquest no és un canal per a atendre preguntes, però potser s'hauria de tenir una cura especial en temes com aquest).



Dins les pàgines d'aquestes universitats a Youtube no apreciem l'escut en la seva interfície, només l'hem observat com a element dins alguns vídeos institucionals (per exemple, els dels actes solemnes).

Per tant, en general, els escuts de les universitats catalanes tenen poca presència a seves webs institucionals i als seus perfils de les xarxes socials, fet que respon a aquest ús restringit. Potser es podria aprofitar aquests canals, sobretot la web, perquè es conegui millor aquest element tan simbòlic d'una universitat.

#### 4.4.2. Marca / logotip

Hem vist que no totes les universitats catalanes tenen escut, però el que sí tenen totes és **logotip o marca**.

Actualment, l'element bàsic de qualsevol imatge corporativa és el seu logotip o marca. És l'element que l'identifica a tot arreu, tant interna com externament. En general, les universitats tenen una marca, composta per un símbol (element gràfic) i un logotip. El logotip defineix el nom de la Universitat amb un format concret. Generalment es busca elements gràfics que siguin fàcils d'identificar i de retenir en la memòria.

A continuació fem una breu explicació dels logotips de les universitats catalanes:



Universitat de Barcelona

A la marca de la UB apreciem, d'una banda el símbol en forma d'element gràfic compost per dues circumferències blaves amb les sigles de la universitat, un segon element que és la representació de l'edifici històric de la universitat i el logotip o nom de la universitat.



A la UAB el símbol va ser creat com un exercici d'expressivitat gràfica de la relació entre el quadrat i la llera A, i es caracteritza per la singularitat dels seus traços espontanis. Es considera símbol a la A (quadrada), logotip és la representació gràfica del nom de la universitat més l'acrònim.



No s'ha trobat cap descripció.



La **UPF** és la universitat catalana que més informació ofereix sobre el significat de la seva marca, i no és per menys, doncs, per aquesta identitat gràfica va ser distingida l'any 1990 amb el Laus d'Or de l'ADGFAD i va ser seleccionada en el concurs Premi Europa de Disseny. En resum, la lletra U és l'element principal de la figura de la marca que simbolitza la UPF. A més, més enllà de l'associació formal amb els escuts nobiliaris medievals, la U, amb les lletres P i F a dintre, vol representar un rostre humà esquemàtic, com a homenatge a Pompeu Fabra i la comunitat universitària, entre d'altres valors<sup>35</sup>. \*\*



La URL té en el seu logotip l'emblemàtic arbre de la ciència de Ramon Llull, que configura la seva imatge corporativa. Però no s'ha trobat cap informació que el descriu o expliqui.



Universitat de Lleida

No s'ha trobat cap descripció.



“La UdG ha convertit l'edifici de Les Àligues (sXVI) – del seu Rectorat – en un emblema visual, perquè aquest va ser l'espai que va acollir el primer Estudi General de la ciutat, antecedent remot de la UdG i perquè és un exemple del compromís universitari amb la ciutat que l'envolta. A partir de l'escut de l'antic edifici present a la seva façana, escut renaixentista amb una àguila de dos caps. Una àguila que no és símbol de poder sinó de temperança; que no és sinònim d'imperi, sinó d'ascensió moral i intel·lectual. Una àguila que, com vol la tradició, és imatge del neòfit, del que aprèn. I també, com deia el poeta humanista italià Brunetto Latini, àguila que es renova, que reneix cada dia amb un plomatge diferent. L'àguila per tots aquests motius simbolitza l'aprenentatge, la renovació i l'adaptació al futur.”<sup>36</sup>



L'emblema de la URV és una adaptació gràfica del logotip original realitzat per Antoni Tàpies (primer Doctor Honoris causa d'aquesta universitat), en els colors sanguina i negre sobre fons blanc. Aquest emblema es caracteritza per la lletra "a" o Alfa, que representa el principi del saber universal, sobre la lletra Tau.



No s'ha trobat cap descripció.

<sup>35</sup> <http://www.upf.edu/nova-marca/>

<sup>36</sup> <http://www.udg.edu/saladeprensa/Informacioidinteres/LogotipUdG/tabid/9443/language/ca-ES/Default.aspx>



No s'ha trobat cap descripció.

No s'ha trobat cap descripció.

No s'ha trobat cap descripció. Però després de llegir la descripció de l'escut, podem suposar que el símbol es tracta d'una adaptació moderna i colorista del monograma de l'Abat Oliba.

\*\* Tenim present que la UPF té una nova marca, creada per l'estudi Clase Bcn, dirigit per Claret Serrahima. Però no l'hem inclòs en aquest treball perquè aquesta marca encara no ha estat implantada durant l'elaboració d'aquest treball (es farà progressivament a partir de setembre de 2012). Però cal destacar que, quan aquesta marca estigui implantada la marca antiga "es mantindrà a partir d'ara com a escut institucional, per mantenir la memòria històrica i en reconeixement als orígens de la institució"<sup>37</sup>.

De totes maneres, és interessant anar coneixent aquesta nova marca, que té com a concepte i punt de partida per a la seva creació la mateixa essència de la denominació de la Universitat i el diccionari com a símbol del coneixement i de l'excel·lència. En aquest sentit, el disseny de la marca es construeix recreant d'una manera contemporània els criteris tipogràfics universals per a aquest tipus de publicacions.

Com hem vist, els escuts tenen tots uns significats que es poden descriure, però això no succeeix amb totes les marques o logotips. Alguns d'ells, com el de la UdG, per exemple, tenen un significat concret vinculat a la institució, però d'altres no tenen una vinculació evident. Moltes de les marques no ens transmeten cap missatge més enllà de la identificació i segons el disseny pot agradar o no, donar imatge més moderna, o dinàmica, etc., per això les universitats redissenyen els seus logos cada cert temps (per exemple, la UB a l'octubre de 2012 va renovar la marca i va presentar la nova imatge corporativa, tot actualitzant i modernitzant la marca i el manual d'identitat corporativa que eren de 1989).

Si entrem en la **difusió** de les marques de les universitats a Internet, ens trobem que, tot i que la marca sol ser un element omnipresent en les webs institucionals de les universitats catalanes, la majoria de la informació sobre els logotips o marques de les universitats s'ha trobat dins els manuals d'identitat corporativa.

Algunes universitats tenen un manual accessible a tothom des de la seva web principal, adreçat sobretot als mitjans de comunicació i inclouen la descripció del logotip, les seves aplicacions i en ocasions, descàrregues. Però a d'altres el manual es considera d'ús intern i es troba a la intranet, accessible només per als membres de la seva comunitat universitària. En aquest cas, l'enquesta ens ha estat molt útil, doncs alguns d'aquests manuals, com el de la UB i la UPC, per exemple, es troben a la intranet i no s'hi pot accedir si no es forma part de la seva comunitat universitària. En l'enquesta als responsables de protocol, 8 universitats van respondre que la informació sobre el logotip es pot trobar al manual d'identitat corporativa (anomenat en ocasions Llibre d'estil o similars).

<sup>37</sup><http://www.upf.edu/nova-marca/>

---

En els manuals d'identitat corporativa no hi sol haver molta informació sobre el seu significat, excepte en casos com el de la UPF. La informació que hi trobem és més descriptiva, amb normativa sobre la seva aplicació i en algunes ocasions amb material descarregable. La majoria d'aquests manuals es troben disponibles a la web en format PDF.

Hi ha universitats que tenen informació a altres seccions com, per exemple, la URV també ofereix informació a través de la web del seu Servei de Recursos Educatius. Altres seccions on se sol trobar és a les de serveis per als mitjans de comunicació com, per exemple, la de la UOC o la de la UdG, o de Publicacions, com a la UAB.

En algunes universitats s'ha trobat la informació a través de la cerca intuïtiva, en secció sobre normativa o reglaments propis de la universitat, com és el cas de la URV i la UPF. També hi ha universitats que recullen informació sobre la seva marca als seus estatuts, com és el cas de la UB, la URV i la UAO. Per exemple, la UB diu al seu Estatut. Títol I. Naturalesa i objectius. Article 11. "11.1 La marca UB, amb el logotip corresponent, és el distintiu de la Universitat de Barcelona. Els òrgans de govern i de representació de la Universitat han de fer-ne ús en totes les seves activitats oficials."

Si atenem a la seva presència a Internet, apreciem a primera vista que les marques es consideren els elements més importants de la seva identitat i estan molt presents en tots els canals de comunicació de les universitats.

A les webs institucionals, la marca es troba a totes les capçaleres a la part superior esquerra de la pàgina inicial, capçalera que es manté durant tota la navegació dins les webs.



A Facebook, la marca de les universitats és la imatge de perfil la majoria de les universitats, excepte de la UAO que té com a imatge de perfil una fotografia de l'interior del seu edifici principal, la UVic que presenta una adaptació de la marca commemorativa dels seus 15 anys i la UAB que presenta una lletra i dins un cercle sobre la marca (InfoUAB). Observem que algunes d'aquestes marques han estat simplificades, com la UVic, per exemple, perdent el text amb el seu nom, però d'altres el mantenen íntegre, com la UB, entre d'altres. A totes les universitats observem la marca en imatges del mur (també a la UAO i la UVic la marca original no commemorativa) i en alguns casos, com la UB, la UAB, o la URL (en l'adaptació per la commemoració dels seus 20 anys), per exemple, també a les imatges de fons.



A Twitter, de nou la marca sol ser la imatge de perfil de les universitats (en aquest cas la UVic presenta la marca normal, no la commemorativa), amb algunes excepcions. La UAO presenta la mateixa imatge de perfil que a Facebook (l'edifici) i la marca d'imatge de fons. En el cas de la UB, la marca es presenta simplificada en forma de dues circumferències amb les lletres UB i només apareix la marca sencera com a imatge de fons. També fan servir les seves marques com a imatges de fons a Twitter la UAB, la UPF, la UIC i la UVic, per exemple.



A Youtube, totes les universitats tenen la seva marca a la capçalera del seu canal de vídeo, excepte la UIC que té una imatge del seu campus i el nom de la universitat.

Així doncs, les marques de les universitats són el símbol d'identitat més important i, per tant, se'n fa molta difusió d'aquestes marques a Internet; tant a les webs institucionals com a les xarxes socials. Però constatem que és difusió en forma de presència i que aquestes marques, sobretot les que tenen un significat més vinculat a la universitat no fan gaire difusió del seu significat.

#### 4.4.3. Bandera

A partir dels visionats dels vídeos de cerimònies de Doctor Honoris Causa, hem observat que 3 universitats fan ús d'una bandera pròpia a les seves cerimònies solemnes. Aquestes universitats són: la UB, la URV i la UAO.



Fotografia 6. *Bandera UB Doctora Honoris Causa Montserrat Caballé (2011)*. Font: Arxiu fotogràfic UB.

Fotografia 7. *Bandera URV Doctor Honoris Causa Ramon Martín Mateo (2007)*. Font: URV.

Fotografia 8. *Bandera UAO Doctor Honoris Causa Francesc Canals (2003)*. Font: UAO.

A la UB i la URV, la bandera és el propi escut sobre fons blanc. I a la UAO és l'escut sobre fons vermell. Normalment en l'acte de Doctor Honoris Causa se situa al fons de la sala a la dreta de la presidència.

La cerca d'informació sobre les banderes de les universitats catalanes (la seva descripció o ús) no ha estat gaire fructífera. A la UB i a la UAO no s'ha trobat cap informació ni normativa. A la URV, dins el Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Protocol (Article 15. La bandera)<sup>38</sup> es defineix la seva bandera i alguns dels seus usos com en el cas de defuncions de membres de la comunitat universitària, etc.

Per tant, la difusió que fan les universitats de les seves banderes, en el cas de tenir-les, es molt minsa. No cal dir que a les xarxes socials només les trobem de fons a alguna imatge d'un acte solemne.

#### 4.4.4. Himne

A tots els vídeos visionats es canta el *Gaudeamus Igitur* al final de la cerimònia.

El *Gaudeamus Igitur* (*Alegrem-nos doncs; Alegrémonos pues*), tot i que no se sap amb certesa la seva antiguitat, està considerada la més vella i alegre cançó de l'estudiant de l'Edat Medieval, i és l'himne universitari per excel·lència que s'interpreta a la majoria de les universitats europees. Podem considerar aquesta cançó com un element simbòlic, un vincle entre el passat i en el present i entre les universitats d'arreu d'Europa, tot i que el contingut de la seva lletra és poc acadèmica (de fet la majoria de les universitats interpreten només les tres primeres estrofes o com a mínim, n'ometen una que és la menys acadèmica de totes, referida a les dones). La majoria de les universitats catalanes només interpreten les tres primeres estrofes. (veure annex 5)

<sup>38</sup> Font: Article 15. *Bandera* i Article 16. *Himne universitari* del *Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Protocol* de la URV. Consultat a: [http://www.urv.cat/la\\_universitat/normatives/pròpies\\_de\\_la\\_URV/altres\\_normatives](http://www.urv.cat/la_universitat/normatives/pròpies_de_la_URV/altres_normatives)  
[http://wwwa.urv.cat/la\\_urv/3\\_organs\\_govern/secretaria\\_general/legislacio/2\\_propia/altres/html/reg\\_protocol.htm](http://wwwa.urv.cat/la_urv/3_organs_govern/secretaria_general/legislacio/2_propia/altres/html/reg_protocol.htm)

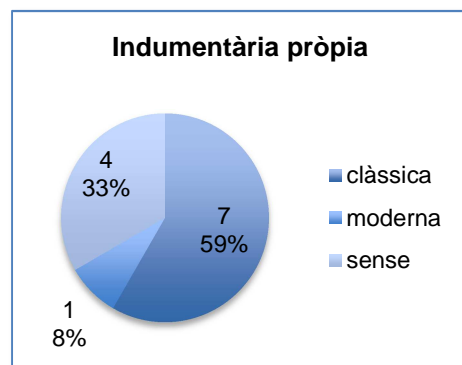
Però, tot i que les universitats catalanes reconeixen el *Gaudeamus Igitur* com a himne universitari, a les webs oficials de les universitats no s'ha trobat cap descripció del *Gaudeamus Igitur*, ni tan sols la seva partitura, ni la lletra. Només s'ha trobat informació al Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Protocol de la URV, al seu article 16., en el qual s'estableix com a himne universitari la composició *Gaudeamus igitur* i s'indica que, com a regla general, aquest himne s'interpreta en els actes acadèmics solemnes.

La resta d'universitats catalanes interpreten aquest himne, però no especifiquen enlloc que aquest s'hagi adoptat com a propi, ni en fa cap difusió. A les webs oficials només hem trobat referències a l'himne universitari en algunes notícies, on simplement s'explica que l'acte va acabar amb la interpretació d'aquesta cançó.

#### 4.4.5. Indumentària acadèmica

De les universitats catalanes, 7 universitats utilitzen al segle XXI una indumentària clàssica (UB, UPC, URL, UdL, URV, UIC i UAO) i una utilitza la beca (la UOC), que es podria considerar una indumentària acadèmica moderna.

Gràfica 4. Tipus indumentària de les universitats catalanes. Font: Elaboració pròpia.



Fotografia 9. Indumentària acadèmica UPC. Font: UPC. / Fotografia 10. Indumentària acadèmica UOC. Font: UOC.

La indumentària acadèmica clàssica és un dels elements amb més càrrega simbòlica del patrimoni de les universitats, testimoni dels seus orígens i de la seva identitat.

El fet d'escollir una indumentària clàssica o no, marca la identitat de la universitat perquè aquesta:

- identifica amb el col·lectiu universitari
- com a vincle amb el passat i les tradicions europees
- com a vincle entre les universitats espanyoles i europees
- estableix una jerarquia (entre els qui la vesteixen i els qui no, i entre els togats)

La beca que apreciem a la UOC no té la càrrega històrica de la indumentària clàssica, i és més simple, però han adaptat certs detalls com que la beca del rector és de color negre, com les mussetes i birrets clàssics dels rectors; però la resta de les persones que porten la beca la porten de color blau, el color corporatiu de la universitat, sense fer distinció de colors entre especialitats.

No hem trobat cap difusió específica d'aquest element a les webs institucionals de les universitats, amb dues excepcions: una web obsoleta (abandonada des del 2004) del Gabinet d'Activitats Institucionals i Protocol de la UB que encara es pot trobar a Google on s'explica breument les parts de la indumentària acadèmica amb imatges, i a l'article 13 del Reglament<sup>39</sup> de la URV en el qual s'indica quan es fa ús d'aquesta indumentària i quins elements la componen.

Un cas que comenten a part, és el de la UVic, perquè no tenen una indumentària pròpia però com explica el seu Rector<sup>40</sup>, tenen el seu símbol distintiu:

“Per distingir els doctors de la Universitat de Vic, en comptes de la toga i el birret tradicionals, el Consell de Direcció de la UVic va acordar de lluir únicament una medalla en forma de cercle, basada en la creació de l'escultor Emili Armengol, amb el lema *Scientiae patriaeque impendere vitam*, és a dir: «Esmerçar la vida al servei de la ciència i la pàtria», adaptació d'un vers del poeta llatí Lucà feta pel professor i poeta Segimon Serrallonga el 1997. Un lema que sintetitza perfectament la missió que aquesta universitat s'ha imposat: servir al saber i al país des de la docència, la recerca i la transferència de coneixement.

Aquest cercle és el mateix que representa el sol a la part superior de la medalla del Doctor Honoris Causa i que irradia cap al conjunt de la societat en forma de saber, recerca, transferència de coneixement i tecnologia i innovació.

Cada un dels nostres doctors llueix, doncs, una medalla que simbolitza la unitat del saber i que els emplaça i els compromet a transmetre'l a la societat, i que és també una baula que els uneix al col·lectiu dels seus iguals que treballen i investiguen per al conjunt de la humanitat.

Aquest simbolisme, si es vol minimalista, ha mantingut també el color distintiu tradicional de cadascuna de les àrees de coneixement en el cordó de la medalla –i com s'ha pogut veure, a la comunitat científica de la UVic hi ha doctors i doctores de totes les àrees–, que torna dibuixar, a la inversa, els camins que tendeixen a la unitat última i que la sostenen.

Amb aquesta decisió hem volgut mantenir la personalitat estètica de simplicitat i modernitat que, des del seu naixement, ha anat definint la nostra universitat, que per més que puguem buscar-ne les arrels a l'Escola Catedralícia primer o a la Universitat Literària després, no deixa de ser una universitat nascuda el darrer quart del segle xx amb tot el que això implica de compromís amb la contemporaneïtat, i que estèticament l'estudi Eumogràfic de la UVic ha orientat i resolt amb qualitat i eficàcia des del primer dia.”



Fotografia 11. Medalla UVIC. Font: UVic.

La cerca d'aquesta informació no va ser senzilla, doncs primer es va observar la medalla al vídeo i va ser a través de la cerca intuïtiva que vam arribar al punt del discurs del rector dins de la cerimònia on fa aquesta explicació. Això ens fa pensar, si es crea un nou símbol per la universitat... no se n'hauria de fer més difusió i que aquesta informació fos fàcilment accessible? Si no es fa difusió, el valor d'aquest símbol corre el risc de quedar en la memòria d'unes poques persones, i amb el temps, pot arribar a perdre el seu significat i el seu valor immaterial.

<sup>39</sup> Font: Article 13. Vestit acadèmic del Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Protocol de la URV. Consultat a: [http://www.urv.cat/la\\_urv/3\\_organs\\_govern/secretaria\\_general/legislacio/2\\_propia/altres/html/reg\\_protocol.htm](http://www.urv.cat/la_urv/3_organs_govern/secretaria_general/legislacio/2_propia/altres/html/reg_protocol.htm)

<sup>40</sup> Font: parlament del rector de la UVIC, J. Montaña, a l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa d'Emili Teixidor i Viladecàs, el 23 de febrer de 2012. Consultat a: [http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc\\_EmiliTeixidorLibre.pdf](http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc_EmiliTeixidorLibre.pdf)

#### 4.4.6. Atributs que es lliuren al Doctor Honoris Causa

Cada universitat té uns atributs o símbols que es lliuren en el moment de la investidura o nomenament com a Doctor Honoris Causa. A continuació, veurem quins lliura cada universitat i quina difusió en fan a Internet.

El **títol** és l'element que totes les universitats catalanes lliuren en aquesta cerimònia. Aquest títol és el símbol que ha de servir de testimoni arreu i per sempre del grau de la dignitat doctorat atorgada.

L'**anell** el lliuren totes les universitats amb cerimonial "clàssic" (UB, UPC, URL, UdL, URV, UIC i UAO) i de les "modernes" només la UOC lliura un anell al Doctor. Per tant, el lliuren 8 universitats. L'anell té un disseny propi de cada universitat, en la UB, la UIC i la URV (com veiem a la imatge), per exemple, el segell és el seu escut. Aquest anell és el símbol del privilegi que es tenia antigament de segellar consultes i dictàmens, però també hi ha qui l'entén com a unió del Doctor amb la universitat i la ciència.



Fotografia 12. Anell Doctor Honoris Causa URV. Font: Joieria Serramià.

La **medalla** la lliuren les universitats amb cerimonial "modern" (UAB, UPF, UdG, UVic, UOC) i la URV i la UAO, de cerimonial "clàssic". Comentar que les medalles solen ser de disseny modern, per exemple, la medalla de la UAB és el símbol de la A quadrada del seu logotip, la de la UOC també fa referència a la seva marca (com veiem a la imatge); potser la de la URV rodona és la més clàssica. Aquestes medalles són el símbol del rang i honors atorgats al Doctor.



Fotografia 13. Medalla Doctor Honoris Causa UOC. Font: UOC.



La medalla de la UVic, per exemple, és obra de l'escultor Emili Armengol, "que s'ha inspirat en el símbol de la Universitat de Vic, la A d'un alfabet d'orfebreria carolíngia que recorda els orígens dels estudis universitaris a Vic amb l'Escriptorium i l'Escola Catedralícia, i que es va escollir com a símbol de la Universitat de Vic en el moment de la seva refundació l'any 1997. Es tracta d'una A sense travessar amb un sol al capdamunt, que simbolitza els coneixements que creixen i conflueixen vers el vèrtex del saber i, d'allà, com un sol ixent, il·lumina les intel·ligències humanes."<sup>41</sup>

Fotografia 14. Medalla Doctor Honoris Causa UVic. Font: UVic.

El cercle o sol duu gravat el lema «Esmerçar la vida al servei de la ciència i la pàtria», com la resta de doctors de la Universitat, i el cordó és del color de la seva expertesa.

Totes les universitats amb un cerimonial "clàssic" lliuren els **guants** blancs, a més de la UOC, de cerimonial més "modern". Aquests guants són símbol de puresa i han de preservar la fortalesa de les mans del Doctor.

Com és obvi, el **birret** el lliuren aquelles universitats amb cerimonial "clàssic", doncs és una part essencial de la indumentària acadèmica clàssica. El birret llorejat, es considera un antiquíssim i venerat distintiu del magisteri i es demana al Doctor que el porti com a corona dels seus mèrits i estudis (és del color assignat a la seva àrea de coneixement, com la seva musseta). Aquest element, el rector no el lliura sinó que l'imposa al Doctor, a manera d'investidura medieval.

El **llibre del saber o llibre de la ciència** el lliuren 2 universitats, la UIC i la UAO (les dues privades d'inspiració religiosa). Aquest no és un llibre determinat sinó que cada universitat té el seu, normalment vinculat a la pròpia universitat, i és símbol del cultiu de la ciència i del coneixement.

<sup>41</sup> Font: parlament del rector de la UVIC, J. Montaña, a l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa d'Emili Teixidor i Viladecàs, el 23 de febrer de 2012. Consultat a: [http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc\\_EmiliTeixidorLlibre.pdf](http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc_EmiliTeixidorLlibre.pdf)

Totes les universitats fan una **abraçada fraternal** al Doctor en congratular-lo per ser membre de la comunitat universitària.

La UVic, a més d'aquests atributs, lliura al Doctor un **símbol de creació recent**, la imatge de la portada de les publicacions amb motiu de l'acte, emmarcada. A la fotografia observem al Doctor Honoris Causa, Emili Teixidor, amb la medalla i, en aquest cas, la lletra E, d'Emili, al costat d'una branca molt estilitzada però fructosa, com a simbolisme laudatori, de l'artista Frederic Amat. Segons el seu rector:



“Hi podríem llegir una trobada entre la cultura, simbolitzada per la lletra E tipogràfica, i la naturalesa, simbolitzada pel branquilló en procés de floració. O entre la literatura i les arts plàstiques. Hi podem veure una caplletra il·luminada, com les que dibuixaven i acolorien els monjos als escriptoris medievals, amb la branca que dona el seu fruit i les llavors que es dispersen i que fructificaran a prop o en altres terres. Sigui quin sigui el significat que li vulguem donar, és una imatge suggerent, poderosa i molt adequada per personalitzar artísticament la investidura del senyor Emili Teixidor com a primer Doctor Honoris Causa per la Universitat de Vic, i que relliga l'obra de dos artistes, de dos amics i de dues generacions.”<sup>42</sup>

Fotografia 15. Lletre Doctor Honoris Causa UVic. Font: UVic.

Observem que les universitats que hem considerat que tenien un cerimonial “modern” (UAB, UPF, UdG, UVic,) només donen un títol i una medalla, excepte la UOC que lliura a més a més l'anell i els guants blancs, i duu la beca.

De les universitats catalanes, voldria destacar que la UAO és la universitat que més atributs lliura (títol, medalla, anell, guants, birret, llibre i beca). I la UVic és un exemple de com una universitat de recent creació crea els seus símbols, de disseny modern i amb una vinculació pròpia amb la universitat, sense oblidar els vincles amb les altres universitats (els colors dels cordons de les medalles com els colors de les mussetes i birrets).

Com diu el rector a la UB aquests atributs són “(...) signes uns i altres de la distinció de la vostra categoria.”

En el següent quadre recollim els atributs que lliura cada universitat en aquest acte de Doctor Honoris Causa:

Universitat	títol	anell	medalla	guants	birret	llibre
UB	X	X	-	X	X	-
UAB	X	-	X	-	-	-
UPC	X	X	-	X	X	-
UPF	X	-	X	-	-	-
URL	X	X	-	X	X	-
UdL	X	X	-	X	X	-
UdG	X	-	X	-	-	-
URV	X	X	X	X	X	-
UOC	X	X	X	X	-	-
UVic	X	-	X	-	-	-
UIC	X	X	-	X	X	X
UAO	X	X	X	X	X	X

Quadre 7. Atributs dels Doctors Honoris Causa de Universitats catalanes. Font: Elaboració pròpia a partir de la informació publicada a les webs de les universitats.

<sup>42</sup> Font: parlament del rector de la UVIC, J. Montaña, a l'acte d'investidura de Doctor Honoris Causa d'Emili Teixidor i Viladecàs, el 23 de febrer de 2012. Consultat a: [http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc\\_EmiliTeixidorLlibre.pdf](http://www.uvic.es/sites/default/files/dhc_EmiliTeixidorLlibre.pdf)

Considerem que els atributs que hem presentat tenen una gran importància i simbolisme per la universitat, però la difusió que en fan les universitats no es correspon a aquest valor. En la cerca de la descripció, imatges o el simbolisme d'aquests elements a les pàgines webs de les universitats no hem trobat res, excepte del Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Distincions de la URV, en el qual només s'enumera els atributs que es lliuraran durant la cerimònia de Doctor Honoris Causa, i dels atributs de la UVic, que s'ha trobat l'explicació dins el PDF del discurs del rector (com s'ha explicat anteriorment). A la resta d'universitats catalanes, com a molt, hem trobat que se'ls anomena en el relat que es fa de l'acte a la notícia que es penja a les webs amb posterioritat, però sense explicar-los.

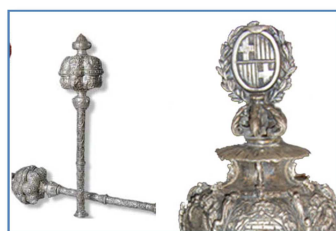
Això sí, la majoria de les imatges que surten a les notícies són del moment de lliurament d'aquests atributs, per tant, sí que hi ha una consciència dels responsables de Comunicació de que aquesta és la part de l'acte més rellevant. Però no s'ha trobat cap imatge explícita dels atributs a les webs institucionals, sinó que les que es mostren en aquest treball han estat retallades de fotografies de Flickr o són d'altres fonts (la de l'anell de la URV, per exemple, és de la joieria que l'ha creat).

#### 4.4.7. Comitiva acadèmica / processó

La comitiva acadèmica és la representació institucional de la universitat, que se sol formar per a accedir a la sala on se celebra la cerimònia (amb recorregut més o menys llarg segons la universitat). Totes les universitats catalanes organitzen comitives acadèmiques, excepte la UAB, la UdG i la UPF. Però no hem trobat cap normativa ni explicació d'aquesta a Internet, excepte el Reglament de la URV, que estableix la precedència entre les autoritats acadèmiques i inclou la comitiva dins el desenvolupament de l'acte de Doctor Honoris Causa.

Aquesta comitiva diu molt de la universitat, doncs està ordenada segons jerarquia acadèmica (com la presidència) en ordre invers. Al capdavant de la comitiva van els directors d'escoles universitàries, seguits dels degans, els vicerectors, els membres de la presidència, el padrí i el degà del doctorand, el secretari general i el rector. Les universitats d'inspiració religiosa varien aquest ordre doncs hi inclouen les autoritats religioses.

En els actes de la UAO, privada d'inspiració religiosa, apreciem la figura del mestre de cerimònies que encapçala la comitiva amb el bastó de comandament de la universitat. Aquest mestre duu una indumentària específica.



Fotografies: 16. Escultures dels macers a la UB. 17. Maces de la UB. 18. Ubicació de les maces a l'acte d'inauguració de curs de la UB. Font: UB

A la UB, la figura dels macers va néixer a la UB el 1229, quan el rei Felip II August va atorgar, dins el recinte universitari (llavors Estudi General de Barcelona), la plena autoritat jurídica sobre els estudiants i professors al canceller (figura antecessora del rector, que les universitats d'inspiració religiosa encara conserven). Des d'aquell moment la presència de l'autoritat universitària es va simbolitzar amb unes maces, que dos macers portaven a les comitives oficials. Hem localitzat fotografies i testimonis d'aquests macers amb la seva indumentària pròpia fins la dècada dels 70, després durant uns anys, els macers van perdre la seva indumentària, però continuaven portant les maces al capdavant de la comitiva (s'han trobat fotografies dels anys 90), però a finals del sXX aquesta figura es va perdre i actualment, es col·loquen en una tauleta davant la presidència en els actes solemnes. Però la UB manté uns macers permanents en forma de sis escultures vestides de macers que enlloc de maces porten



fanals que il·luminen la zona del rectorat. Per tant, la figura del macer està present en forma d'escultura i les maces continuen presents en els actes solemnes, però han perdut el seu ús original.

Aquest és un exemple de la pèrdua de les tradicions universitàries i el risc de pèrdua del valor dels elements que configuren la identitat d'una universitat. Si no es fa difusió del valor immaterial d'aquestes maces... no corren el risc de perdre el seu sentit? Creiem que sense un reglament que protegeixi el seu valor i el seu ús i sense que els membres de la comunitat universitària els sentin seus, aquests símbols poden quedar un dia tancats en una vitrina, al igual que els macers ara només són un record de pedra.

#### 4.5. Difusió d'una cerimònia d'investidura de DHC

D'altra banda, per a analitzar la difusió que fan les universitats d'aquests actes solemnes, hem optat per treballar amb una estructuració temporal. Així doncs, analitzarem la difusió que es fa a Internet abans de l'acte, durant l'acte i una vegada acabat l'acte.

En aquesta part del treball, ha estat molt important la resposta de l'enquesta realitzada als responsables de protocol, doncs és molt difícil fer cerques a les webs institucionals i als perfils institucionals a les xarxes socials a per veure quina difusió es fa en cada cas.

##### 4.5.1. Difusió a priori

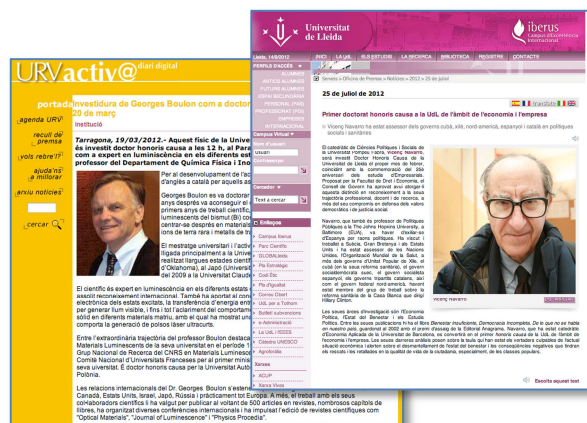
Uns dies abans de que l'acte s'esdevingui, les universitats han d'anunciar que tindrà lloc aquesta cerimònia. Aquesta difusió es pot fer a través de diferents canals a Internet.

##### 4.5.1.1. Informació d'actualitat

Si bé la UB i la UOC són les úniques universitats que tenen un enllaç a la pàgina principal al seu **butlletí**, altres universitats, com la UPF, també en tenen, i tenen molta difusió sobretot a nivell intern. En aquest butlletí se sol anunciar la cerimònia quan aquesta està propera.

L'**RSS (Really Simple Syndication o Rich Site Summary)** és una eina que es fa servir en l'entorn de la web 2.0, tot i que la seva tecnologia és de la web semàntica. Es tracta d'un servei que envia alertes quan hi ha actualitzacions a la pàgina web del seu interès. I també, l'**RSS** permet agrupar les alertes en una única pàgina a través d'un lector de notícies, tals com FeedReader o Netvibes. Aquest servei s'ha d'activar per part de l'usuari. En aquest cas, hem trobat que 5 universitats (UB, UdL, URV, UOC, UIC i UAO) tenen un enllaç a RSS a la seva pàgina principal i permeten als seus visitants estar al corrent de les seves actualitzacions.

Totes les universitats, excepte la UIC (segons dades de l'enquesta) i la UVic (que no ha contestat l'enquesta i no s'ha pogut constatar), redacten i penjen una **notícia** a la seva pàgina principal, anunciant que es farà l'acte, tot fent menció dels mèrits de la persona que serà investida com a DHC.



Totes excepte la UAB (segons dades de l'enquesta) i la UVic (que no ha contestat l'enquesta i no s'ha pogut constatar), inclouen l'acte i les dades bàsiques a la seva **agenda** de la web institucional.

Destacar que 4 universitats (UPF, URL, UIC i UOC) dissenyen un **banner** especial per a anunciar l'acte que s'ubica a la pàgina principal. El **banner** és un element visual que crida més l'atenció que una notícia enmig d'altres notícies. Té l'avantatge de poder-se dissenyar estàtic o dinàmic i resulta molt atractiu; però té com a desavantatge que la informació que pot incloure està limitada i que resulta més difícil d'elaborar que una notícia o la inclusió a l'agenda, per exemple. Hem constatat que moltes de les universitats tenen una part per a **banner**s dins l'estructura de la seva pàgina web principal, normalment a la part superior i considerem que és un recurs amb moltes possibilitats, però poc aprofitat per a la difusió d'una acte tan important per a la universitat.


#### 4.5.1.2. Elements de participació

En el punt 4.3.2. parlàvem de l'ús que fan les universitats de les xarxes socials i recordem que totes excepte la URV tenen un enllaç a la pàgina principal per accedir a Facebook i 9 universitats també hi tenen a Twitter.

 **Facebook** és avui dia la xarxa social amb més presència a tot el món i és una de les xarxes més importants per generar sentiment de comunitat. Com a conseqüència, és una eina clau per captar usuaris nous i la majoria d'universitats com a institucions que la fan servir per a difondre les seves cerimònies solemnes.

A Facebook, l'anunci se sol penjar el mateix dia o poc abans. A través d'aquest canal, la universitat ofereix la informació bàsica de l'acte i ofereix la possibilitat de manifestar al públic si els agrada i inclús hi poden fer comentaris.



 **Twitter**, tot i no ser la xarxa social amb més usuaris, és una de les que més ha crescut en els darrers anys i res no fa pensar que s'aturi ara per ara, doncs el seu ús també augmenta entre usuaris de telèfons intel·ligents. Aquest és un canal molt seguit pels estudiants. Les universitats que tenen més estudiants internacionals són les que fan servir diferents comptes institucionals a Twitter, que es diferencien segons la llengua vehicular (català, castellà i anglès), com la Universitat de Barcelona.

Les universitats catalanes fan us de Twitter per a anunciar l'acte i comunicar on es podrà seguir en directe. En l'exemple següent, observem que la mateixa universitat anuncia el mateix acte, però per les característiques de la xarxa, la informació és menor.



La creació de *hashtags* o etiquetes com #diamagris serveixen per a categoritzar en *tweets* que tracten sobre la cerimònia i en fer *clic* sobre l'etiqueta s'accedeix a una llista amb tots els *tweets* que la inclouen.

Els exemples que hem vist a Facebook i Twitter han estat publicats el mateix dia només 15 minuts abans de l'acte i, donada la immediatesa, ens comunica per quins canals podem seguir l'acte en directe si no hi podem estar presents. Com a norma general, les universitats anuncien els actes solemnes en aquests canals una setmana abans de la seva data de celebració.

## 4.5.2. Difusió en directe

A continuació, analitzarem com fan la difusió en directe de l'acte.

### 4.5.2.1. Elements audiovisuals

La difusió en directe d'una cerimònia és una manera de facilitar que qualsevol persona amb Internet la pugui veure en temps real allà on sigui.

De les dades recollides a l'enquesta, apreciem que 5 universitats difonen en **streaming** tots els actes de DHC (UB, UAB, UPF, UdL i UOC) i 5 universitats no ho fan sempre (des del moment en que es va disposar dels mitjans per fer-ho), sinó de vegades (UPC, URL, UdG, URV i UAO) i només la UIC no ho fa mai.



Les universitats que ho fan, la majoria ho fan a la pàgina principal de la web institucional, en un espai fixe d'audiovisuals o amb un enllaç al **canal de TV online o de Youtube** si en tenen. Normalment s'anuncia amb antelació en el mateix espai o en diferents canals que aquest acte serà emès en directe.

Comentar que la URV ho fa en un enllaç facilitat pel Servei de Recursos Educatius, doncs no disposa de canal Youtube ni de televisió online i la UdG ho fa a través d'una web que no és seva. Això denota un interès que comporta un esforç per no disposar d'una plataforma específica audiovisual.

### 4.5.2.2. Elements de participació



Hem observat que algunes universitats, a part d'emetre el vídeo, fan una difusió en directe de l'acte a text en xarxes socials com **Twitter**.

Aquesta no és una pràctica tan estesa com la difusió del vídeo en directe, però hem pogut trobar alguns exemples.

A través d'aquest canal es fa un relat del que està succeint en temps real. Cal valorar la feina que suposa anar escollint els comentaris de les intervencions, que serveix per a remarcar frases concretes dels oradors, i incorporar fotografies en directe.



### 4.5.3. Difusió a posteriori

Quan ja s'ha acabat la cerimònia d'investidura dels Doctors Honoris Causa, les universitats fan la difusió explicant com s'ha desenvolupat l'acte.

#### 4.5.3.1. Informació d'actualitat


Com hem comentat, les universitats solen utilitzar el **butlletí** per anunciar que es farà l'acte; habitualment també el fan servir per a fer un resum o relat *a posteriori* de la seva celebració.

Totes les universitats redacten i penjen una **notícia** a la seva pàgina principal quan ja s'ha acabat l'acte de la cerimònia amb un resum de la biografia del Doctor Honoris Causa i de la cerimònia, acompanyat d'algunes fotografies de l'acte, de vegades amb enllaços a les galeries de fotografies, als PDFs dels discursos, al vídeo de Youtube o a la web de Doctor Honoris Causa.

The collage displays various news articles from three universities:

- UAB (Universitat Autònoma de Barcelona):** Features an article titled "El ginecòleg Roberto Romero, investit doctor 'honoris causa'" dated 03.05.2012. It mentions that Roberto Romero, a world expert in perinatal research, was awarded the honoris causa by the UAB on May 2nd at the Vall d'Hebron Hospital. The article also notes that his father-in-law, Lluís Cabero, is a professor at the UAB's Department of Pediatrics, Obstetrics, Gynecology and Preventive Medicine.
- UOC (Universitat Oberta de Catalunya):** Shows a news item for Brenda Gourley, titled "Brenda Gourley, doctora honoris causa". It states that Brenda Gourley, former rector of the Open University (UK) and rector of the University of Kwazulu-Natal (South Africa), was awarded the honoris causa by the UOC. The article highlights her commitment to sharing knowledge and using technology for learning.
- UIC (Universitat Internacional de Catalunya):** Displays an article about Carlos F. Daganzo, titled "Carlos F. Daganzo, investit doctor 'honoris causa' per la UIC". It reports that Daganzo, a professor at Berkeley (USA) and a member of the UIC's Scientific Advisory Commission, was awarded the honoris causa for his work on smart cities and public transport. The article also mentions his role as a professor at the UIC's School of Civil and Environmental Engineering.

### 4.5.3.2. Elements de participació

 Les universitats que fan servir Facebook per a anunciar l'acte també solen fer un post a posteriori sobre l'acte, de vegades amb un enllaç a la notícia penjada a la web institucional.




Facebook també se sol fer servir per a penjar-hi àlbums de fotografies entre les quals solen estar presents fotografies dels actes solemnes.



### 4.5.3.3. Repositori multimèdia d'activitats passades

Una vegada l'acte ja ha passat, les universitats tenen les fotografies de la cerimònia i, de vegades, també disposen d'un vídeo. Internet és el canal on aquest elements visuals poden ser més accessibles.

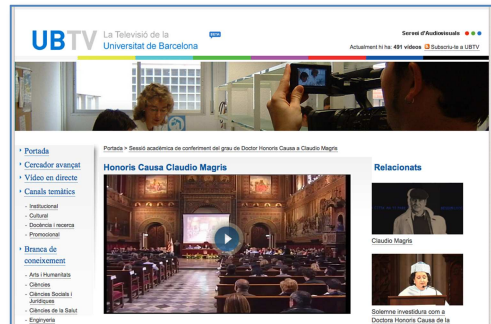
 **YouTube** és actualment l'arxiu de vídeos en línia més gran del món i un dels llocs web principals pel que fa a volum de trànsit. Cada vegada és més fàcil crear continguts audiovisuals i hi ha una gran diversitat de continguts dins d'institucions tan grans com són les universitats. És per això, que les universitats han optat per crear els seus comptes institucionals. Un compte institucional ajuda a aprofitar millor els recursos i millora la imatge de la universitat.

Els canals oficials de les universitats a YouTube, donat el volum i la diversitat de continguts, se solen organitzar mitjançant les llistes de reproducció d'interès temàtic, entre les quals normalment consta una d'institucional, que és on s'inclouen els vídeos de les cerimònies solemnes.

De les universitats catalanes, 8 tenen un accés a aquest canal de vídeo a la seva web principal i hi han creat el seu canal institucional.

5 universitats penen els seus vídeos al seu canal de Youtube (UB, UAB, UPC, UPF i UOC). D'aquestes, totes menys la UAB, disposen a més a més d'un canal de vídeo o televisió a Internet on també es pot veure el vídeo, per exemple a UBtv.

Constatar que de vegades, es penen vídeos sencers, però d'altres es penen resums de menys de 10 minuts. La UOC, a la web dels Doctors Honoris Causa, ens dona la possibilitat de veure el vídeo sencer o per parts.

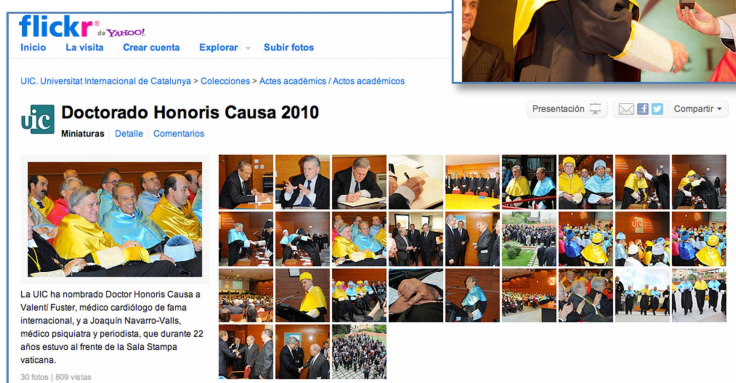
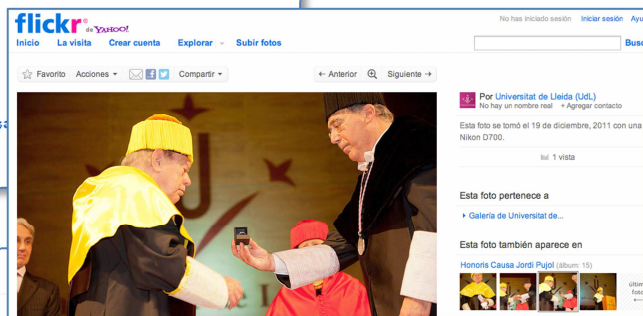
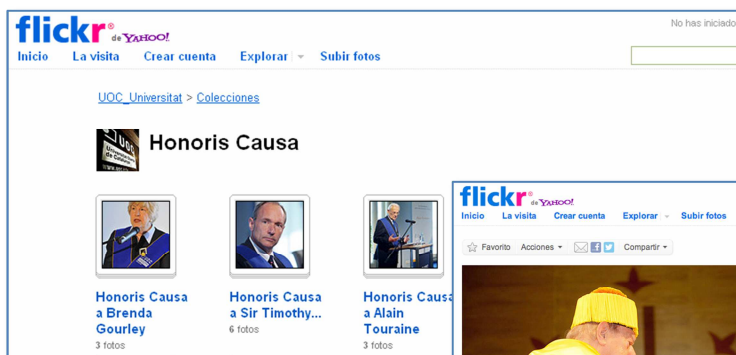


L'altre lloc on podem accedir a imatges i vídeos de l'acte són la secció de la web institucional de la universitat dedicada als Doctors Honoris Causa. En aquestes seccions, a la majoria (8) de les universitats, si entrem a la fitxa de cada DHC hi trobem fotografies i vídeos.

De vegades, també podem trobar l'accés a aquests vídeos i imatges a través d'un enllaç a la notícia que es publica passat l'acte (solen ser enllaços als espais anteriors).



Respecte Flickr, diverses universitats (UPF, UdL, UOC, UIC i UAO) la fan servir per a difondre fotografies de l'acte, com veiem en les imatges a continuació:



En aquest punt, hem trobat a faltar enllaços directes de les fitxes dels Doctors Honoris Causa a algunes de les galeries de Flickr, que les hem trobat directament cercant a Google o d'altres enllaços a Flickr de la universitat, com per exemple, a la UdL.

Hi ha universitats que publiquen les seves pròpies galeries de fotografies, com la UB.



En el tema de fotografies i audiovisual, la que més les aprofita és la UOC, perquè és una universitat online, per tant Internet es la seva seu virtual i inverteix molt en recursos multimèdia, i a més, en els seus actes de Doctor Honoris Causa tenen un aforament limitat comparat amb altres universitats i és la manera de difondre millor l'acte.

Un altre element per la difusió d'aquests actes solemnes són els **blogs** institucionals, com el blog del rector, on se sol difondre informació de l'acte en forma de diari. Veiem un exemple del blog del rector de la UB:



Hem vist que una vegada acabat l'acte, les universitats penjen a Internet diversos materials (textos en PDF, fotografies i vídeos). Però de vegades, no és fàcil trobar aquests materials.

Si es busca informació sobre la celebració d'un acte d'investidura de Doctor Honoris Causa (un acte en concret, els mèrits d'un doctor, un text, les fotografies, els atributs que es lliuren, etc.) el més lògic seria centralitzar la informació a la secció de Doctors Honoris Causa que totes les universitats tenen a la seves webs. Centralitzar en el sentit de fer accessible des d'un punt tot el material disponible amb enllaços a Youtube, Flickr, etc.

#### 4.5.4. Les pàgines webs dels Doctors Honoris Causa

Totes les universitats catalanes, excepte la UAO, tenen una pàgina web dedicada als seus Doctors Honoris Causa. I totes aquestes pàgines són fàcils de trobar a seccions com *La Universitat* o *Coneix la Universitat*. També són de fàcil accés en els cercadors de les webs institucionals de les pròpies universitats o a cercadors generalistes com Google, simplement cercant el terme *honoris* i el nom de la universitat.

La majoria d'aquestes pàgines són multilingües (català, castellà i anglès) com la resta de la web institucional.

La UB i la UAB, com que són les que més Doctors Honoris Causa tenen, han habilitat uns cercadors que són molt útils. En el cas de la UB, per exemple, es pot consultar la llista de personalitats classificada per ordre alfabètic. L'opció *Cerca avançada*, d'altra banda, permet accedir a un motor de cerca per consultar la fitxa d'un honoris causa determinat. Les cerques es poden fer per any, facultat o cognom. Finalment, la pàgina principal conté l'opció *Llista completa*, que desplega el llistat complet de doctors honoris causa, amb el nom i cognom, la facultat i la data d'investidura. En el cas de la UAB, la cerca es pot fer per anys.

The screenshot shows the UB website's 'Doctors honoris causa' page. The main content area displays a list of honorees with columns for 'Nom', 'Investidura', and 'A proposta de'. The list includes names like Jean Vezin, Germán E. Berrios, and Katarzyna Chalasińska-Macukow. A sidebar on the left provides navigation options, and a search bar is visible at the top right.

Hi ha universitats que només ofereixen una única pàgina on hi ha la informació bàsica de cada Doctor Honoris Causa, com la UPC, la URL, la UdG i la UVic.

The screenshot shows the UPC website's 'Honoris Causa' page for David R. J. Owen. The page features a photo of Owen, a brief biography, and the date of the ceremony: 'Investit el 28 de març de 2012 a l'Auditori de l'edifici Vèrtes, a proposta de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Camins, Canals i Ports de Barcelona i el Centre d'Innovació del Transport Aeri i Aeroespacial d'Ensenya Tècnica i Pràctica Avançada'.

La UPC i la URL ofereixen un text breu amb les dades més importants. Però la UPC només ofereix una fotografia del darrer acte d'investidura, mentre que la URL posa una fotografia del Doctor. La UPC destaca quants Doctorats Honoris Causa ha conferit i els ordena del més al menys actual, mentre que la URL els posa numerats però ordenats del més antic al més actual.

The screenshot shows the URL website's 'Honoris causa' page. The page lists honorees with their names, dates, and brief biographies. The list is ordered chronologically from oldest to newest. The first honoree listed is Dr. Vladimír Prelog, followed by Dr. Manuel Lora-Tamayo.



**Universitat de Girona**  
 Màsters universitaris  
 Masters Master's Programmes  
 2012  
 Preinscripció  
 Preinscripció  
 Preinscripció

**Coneix la UdG**  
 Sou a UdG · Coneix la UdG · Més UdG · Honoris Causa

**Doctors Honoris Causa de la Universitat de Girona**

**2012**

**Investidura Doctora honoris causa Encarna Roca**

**13 d'abril de 2012**

**Doctor Honoris Causa | Encarna Roca**

**Data d'investidura:** 13 d'abril de 2012 a l'Auditori de la Marell  
**Padri:** Dr. Miquel Marín [L'actada]

Encarna Roca va rebre el **Títol de Doctora honoris causa per la Universitat de Girona** per la seva cabdala aportació a la pervivència, consolidació i desenvolupament del dret civil de Catalunya, per la seva significativa contribució a la renovació i modernització del Dret civil en general, tant des de l'àmbit doctrinal com des de l'àmbit jurisdiccional; pel seu compromís amb Catalunya i les seves institucions i per l'aplicació dels seus coneixements universitaris i acadèmics al servei del progrés del país; al mestratge de moltes generacions d'homes i dones juristes.

**Discurs sord del Consell de Govern de la Universitat de Girona, en la sessió ordinària núm. 8/11 del dia 27 d'octubre de 2011 a proposta de la Facultat de Dret.**

[Discurs Dra. Roca]

Discurs d'investidura de la Sra. Anna M. Gel, rectora Magnífica de la Universitat de Girona [Discurs Sra. Gel]

La UdG i la UVic tampoc ofereixen fitxes individualitzades, però a diferència de les anteriors, sí tenen uns enllaços als discursos més importants. La UVic inclús ofereix un vídeo i l'enllaç al llibret i a la biografia.

**UVIC UNIVERSITAT DE VIC**  
 LLESTO

La UdG · Estudia a la UVic · Vida universitària · Recerca i transferència de coneixement · Campus Virtual

**Doctors Honoris Causa**

El Doctor Honoris Causa és la màxima distinció que la Universitat concedeix a una persona en reconeixement de la seva trajectòria acadèmica, científica o cultural, dels seus valors, així com de la seva especial vinculació amb la Universitat. A partir, la Universitat se sent honorada incorporant-lo al seu Claustre de Doctors.

La Universitat amb el grau de Doctor Honoris Causa té lloc a l'aula Magna de la Universitat en el decurs d'una solemne sessió acadèmica.

**Emili Teixidor i Viladecàs**  
 Data d'investidura: 23.02.2012  
 Lloc: Aula Magna de la UVic

La resta d'universitats catalanes, 7, sí que tenen unes fitxes individualitzades per a cada Doctor. Aquestes, primer mostren un llistat. Aquests llistats no són iguals: hi ha universitats que els ordenen de més antic a més actual: UPF (nom i curs) UdL (nom i data de l'acte), URV (només nom). En canvi, la UIC i la UOC els ordenen de més actual a més antic. La UIC amb nom i any i al UOC ofereix una fotografia del doctor i un text breu similar al de les universitats que no ofereixen fitxes. La URV i la UdL també indiquen el total de Doctors.

**UNIVERSITAT POMPEU FABRA**  
 LA UNIVERSITAT

**Doctors honoris causa de la UPF**

Doctor honoris causa és la màxima distinció que una universitat concedeix a una persona en reconeixement de la seva trajectòria científica, universitària o per una valor que manifestament s'identifiqui amb la institució. Són, doncs, persones de gran rellevància per la seva especial vinculació amb la universitat, per les seves aportacions al progrés, la ciència i la cultura, o són persones que, per la seva integritat, tenen un lloc destacat en la vida de cada universitat.

**Relació de doctors honoris causa per a la Universitat Pompeu Fabra**

**Universitat Rovira i Virgili**

La Universitat · Estudis de grau · Estudis de postgrau · Recerca · Llen

Portada > Honoris causa

**Universitat de Lleida**  
 iiberus

**Doctors Honoris Causa per la Universitat de Lleida**

El doctor honoris causa és la màxima distinció que concedeix la universitat a una persona en reconeixement de la seva trajectòria científica, universitària i, en general, d'una valor que de forma manifesta s'identifiqui amb la institució. Els doctors i doctoras honoris causa són persones de gran rellevància que, per la seva especial vinculació a la universitat, per la seva aportació al progrés, la ciència i la cultura, o simplement per la seva integritat personal, ocupen lloc destacat en la vida de cada universitat.

**DOCTORS I DOCTORES HONORIS CAUSA PER LA ULL**

- Javier Pérez de Cuellar (20 d'abril de 1999)
- Peter Ullmer (10 de desembre de 1998)
- Stanley M. Goldberg (20 d'abril de 2005)
- Gabriel Ferrat Pascal (2 de novembre de 2005)

**Doctorats honoris causa de la URV**

La URV ha investit fins ara 31 doctors honoris causa, per la seva trajectòria i mèrits professionals. Amb aquesta:

- Antoni Tapies i Puig
- Antoni M. Badia i...
- Josep M. Bricall i Massip
- Lluís Delcós i Soler
- Angel Carlos Pellicer i Garrido
- Noam Chomsky
- Vinton G. Cerf
- Miquel Badellor

**UOC Universitat Oberta de Catalunya**

**Coneix la UOC Honoris causa**

**Aina Noll**  
 El 8 de maig de 2012, Aina Noll va ser investida doctora honoris causa per la seva contribució a la normalització lingüística dels territoris de parla catalana. Aina Noll Henandez Coladouro, 2006 es llicencià en Filologia i Llengües, especialitat de Filologia Romànica, a l'Institut d'Estudis Catalans i a l'Institut de Ciències de la Comunicació de l'IEC. El 2008, l'any 2002 ingressà a la Societat Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), l'any 1990 publicà La nostra llengua (Ed. Noll, 1990) i l'any 2004 la biografia, Flançesa. El 2011 va doctorar-se a l'UOC. Aina Noll és membre de l'Institut de Ciències de la Comunicació de l'IEC i de l'Institut de Ciències de la Comunicació de l'IEC.

**Brenda M. Gourley**  
 El 24 de gener de 2011, Brenda Gourley va ser investida doctora honoris causa en reconeixement a la seva tasca en el camp de l'educació superior. La professora Brenda Gourley ha estat rectora i directora acadèmica de l'Open University del Regne Unit de 2002 a 2009. Anteriorment havia ocupat el mateix càrrec en una de les principals universitats de Sud-àfrica, la Universitat de Natal (ara anomenada KwaZulu-Natal), on també va ser vicerectora i degana de la Facultat d'Economia i Emprenesa, on va contribuir a la seva creació i desenvolupament. És també membre del Consell d'Administració de l'Open University del Regne Unit.

**Universitat Internacional de Catalunya**

**Doctors Honoris Causa**

El nomenament i la solemne investidura de doctors honoris causa complexa una doble funció a la universitat espanyola. D'una banda, enriqueix el claustre universitari, encara que sigui de manera simbòlica, amb la incorporació d'un personatge de relleu; i de l'altra, honora i distingeix una personalitat de la ciència o la cultura.

L'acte d'investidura del doctor honoris causa és, juntament amb l'acte d'obertura del curs, una de les cerimònies més importants de totes les que se celebren en el món universitari. És el moment en el qual es reuneix tota la significació i la iconografia de la Universitat que millor ha conservat el ceremonial i les tradicions.

La Universitat Internacional de Catalunya, amb més de deu anys d'història, ha celebrat dos d'aquests actes. En les pàgines que hi ha a continuació es pot llegir un breu perfil biogràfic dels doctors honoris causa, així com els discursos i les lliçons magistrals que es van fer en aquests actes.

- Dr. Valentí Fuster i Dr. Joaquín Navarro-Valls (2010)
- Dr. Rafael Pich-Aguilera i Dr. Peter Franz Riederer (2008)
- Dr. Ramon Guardiola i Vallès (2005)

Cada una de les fitxes conté informació bàsica sobre l'acte d'investidura: la data de la cerimònia, el lloc on va tenir lloc, la proposta de nomenament i el padri. A part d'aquesta informació bàsica, la resta d'informació oferida varia entre universitats i dins una mateixa universitat trobem fitxes amb continguts diferents (les més actuals tenen més multimèdia, en general).

Aquesta informació complementària pot ser: un apunt biogràfic, els discursos de l'acte, el llibret o publicació específica, una galeria d'imatges o enllaços a notícies i vídeos relacionats elaborats per la Universitat. La UOC es destaca per ser la universitat que més contingut multimèdia ofereix; recordem que és la única universitat a Catalunya.

The collage displays several university web pages related to Honoris Causa ceremonies:

- La Universitat**: A general navigation page with a sidebar menu and a main content area.
- CONEX LA UAB**: A profile page for **Morin, Edgar**, showing his date of investiture (23/11/2010), location (París), and proposer (Narcís Antón Puig).
- Universitat de València**: A profile page for **Eugenio Bulygin i Ernesto Garzón Valdés**, listing their names, birth dates, and professional backgrounds.
- Universitat de València**: A page titled "Honoris causa" listing past recipients such as Antoni Tàpies, Joan Miró, and Joan Brossa.
- Universitat de València**: A page titled "Acte d'investidura" showing a video player and related information.
- Universitat de València**: A page titled "El solemne acte d'investidura tindrà lloc el proper 6 de maig a l'Aula Magna de la Universitat" with details about the ceremony.
- Universitat de València**: A page titled "Breu resum biogràfic dels doctorands" providing a biographical summary of the candidates.

En aquestes pàgines webs observem que hi ha molta informació dels actes de Doctor Honoris Causa, però no trobem cap explicació dels símbols acadèmics, dels atributs que es lliuren al Doctor, etc.

---

## 5. CONCLUSIONS

A l'hora de presentar les conclusions, revisarem les hipòtesis plantejades a la metodologia per comprovar si han quedat validades en aquest treball, i per tant, si hem assolit el nostre objectiu principal. La primera hipòtesi que vam plantejar afirmava que *El ceremonial universitari forma part del patrimoni immaterial universitari*. El patrimoni de les universitat és molt ric (en quantitat i en diversitat) i hi ha elements que són propis de cada universitat i d'altres que vinculen unes universitats amb les altres, com les europees o espanyoles. Després d'aquest treball creiem que podem afirmar que el ceremonial universitari és un element molt important del patrimoni cultural universitari, concretament del seu patrimoni immaterial. Hem pogut demostrar que el ceremonial universitari encaixa dins les definicions de patrimoni immaterial de la UNESCO, com a ritual de la comunitat universitària.

La segona hipòtesi plantejava que *Les universitats fan una difusió molt minsada del seu ceremonial a través de les seves webs. Si bé es fa servir la pàgina web per a la difusió de les cerimònies quan aquestes se celebren o en forma d'arxiu gràfic o visual, no es transmet el seu significat ni valor simbòlic*. Les dificultats per a trobar informació a Internet sobre el significat dels símbols més importants de les universitats i del seu ceremonial posen de manifest la poca difusió que es fa sobre aquesta matèria. Si bé totes les universitats redacten notícies de l'acte i totes, excepte la UAO, tenen una pàgina web dedicada als seus Doctors Honoris Causa, en aquestes tampoc trobem informació complementària sobre la cerimònia d'investidura i els símbols més importants d'aquesta.

La tercera hipòtesi plantejava que *Amb les novetats que va oferint Internet, hem apreciat com, en els darrers anys, les universitats han fet un esforç per difondre el seu patrimoni material a través de museus virtuals, visites virtuals, etc.; esforç que no es fa per difondre el patrimoni immaterial*. Aquesta hipòtesi no s'ha pogut validar, doncs en una observació preliminar es va detectar la poca difusió que fan les universitats del seu patrimoni (material i immaterial); excepte la UB que té un catàleg virtual, una visita virtual, etc. Però no podem oblidar que aquesta universitat és la més antiga i la que té un patrimoni més antic (amb un edifici catalogat com a BCIN) a diferència de la resta d'universitats, la majoria amb un patrimoni immoble més modern. Per tant, es va abandonar aquesta via de recerca.

Per tant, considerem que hem assolit el nostre objectiu principal d'*observar com les universitats difonen el seu ceremonial a través de les seves pàgines web institucionals*, doncs hem definit el ceremonial universitari com a patrimoni cultural immaterial universitari i no només hem analitzat què i com difonen les universitats sobre el seu ceremonial a les seves webs, sinó que ho hem ampliat als seus principals perfils a les xarxes socials. Hem constatat que aquest patrimoni necessita una posada en valor, doncs en moltes universitats catalanes el ceremonial no està documentat com a patrimoni i es regeix per usos i costums, fet que dificulta la seva conservació. Cal un reconeixement explícit com a patrimoni i la seva difusió a Internet podria servir tant per motivar la seva documentació, com per que aquest es conegui millor dins i fora de la comunitat universitària, i és a través d'aquest coneixement que els membres de la comunitat sentiran seu el patrimoni i reforçaran el seu sentiment d'identitat amb la seva universitat.

Per acabar, creiem que de la recerca desenvolupada en aquest treball pot servir com a base per a definir noves línies de recerca. Una primera línia de recerca es podria desenvolupar arrel de l'aprofundiment sobre el ceremonial universitari català, doncs és un camp bastant desconegut (hi ha poca literatura i ha quedat constatat que les pròpies universitats en fan poca difusió). Una segona línia a explorar podria ser la difusió que fan les universitats del seu patrimoni cultural (material i immaterial) a nivell espanyol i europeu, per veure si el panorama és similar o si hi ha models que puguin servir de referents. I una tercera línia de recerca es podria obrir per a recuperar la tercera hipòtesi sobre els diferent tractament del patrimoni material i immaterial de les universitats a Internet, amb una mostra amb universitats espanyoles o europees més antigues, que en general, fan més difusió del seu patrimoni historicocultural.

## 6. REFERÈNCIES (BIBLIOGRAFIA / WEBGRAFIA)

Les referències bibliogràfiques han estat agrupades temàticament.

### **Patrimoni Cultural:**

- Arizpe, L. (2004). "Intangible cultural heritage, diversity and coherence". A *Museum International*, 56 (1-2), 130-136.
- Arizpe, L. (2004) El patrimonio cultural inmaterial, la diversidad y la coherencia. A *Museum International*. Núm 221 - 222. Mayo 2004, Miradas y visiones de lo inmaterial . UNESCO: Paris
- Baghli, S.A.(2004) *The Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage and New Perspectives for the Museum* ICOM News 4, 2004. Special Issue. Seoul "Museums and Intangible Heritage" [http://icom.museum/pdf/E\\_news2004/p15\\_2004-4.pdf](http://icom.museum/pdf/E_news2004/p15_2004-4.pdf)
- Ballard, L. (2008). "Curating intangible cultural heritage". A *Anthropological Journal of European Cultures*, 17(1), 74-95.
- Bedjaoui, M. (2004) "La Convención para la Salvaguardia del Patrimonio Cultural Inmaterial : marco jurídico y principios universalmente reconocidos". A *Museum International*. Núm 221-222. Mayo 2004, "Miradas y visiones de lo inmaterial" . UNESCO: Paris
- Bouchenaki, M. (2005) "The interdependency of the tangible and intangible cultural heritage. A ICOMOS Scientific Symposium: Place-memory-meaning: preserving intangible values in monuments and sites. Paris, ICOMOS, 2005. p.13-17 <http://www.international.icomos.org/victoriafalls2003/papers/2 - Allocution Bouchenaki.pdf>
- Boylan, P. J. (2006). "Intangible Heritage: a Challenge and an Opportunity for Museums and Museum Professional Training". A *International Journal of Intangible Heritage*. Vol. 01. 2006. [http://www.nfm.go.kr/downloadfile/ijih\\_w11\\_volumes/2006\\_chapter05.pdf](http://www.nfm.go.kr/downloadfile/ijih_w11_volumes/2006_chapter05.pdf)
- Brugman, F. (2005). "La Convención para la Salvaguarda del Patrimonio Inmaterial". A *Patrimonio inmaterial y Gestión de la Diversidad*. PH Cuadernos, 17. Sevilla: Junta de Andalucía, Consejería de Cultura, IAPH.
- Bumbaru, D. (2003) "World heritage, intangible heritage and cultural diversity" A *World Heritage Review*, 34. Madrid, San Marcos, UNESCO, 2004. p.22-23
- Carrera Díaz, G. (2005). "La evolución del Patrimonio (inter) Cultural: políticas culturales para la diversidad". A *Patrimonio inmaterial y Gestión de la Diversidad*. PH Cuadernos, 17. Sevilla: Junta de Andalucía, Consejería de Cultura, IAPH.
- Consell d'Europa. (2005) *Recomanació sobre la governança i la gestió del patrimoni de les universitats*. [CM\(2005\)159E / 09 November 2005 / CM\(2005\)159addE / 09 November 2005](http://cm(2005)159e/09_november_2005/cm(2005)159adde/09_november_2005)
- Mateos Rusillo, S. (2011) - *El patrimoni Cultural* - P08/18011/01956 – FUOC
- Toledano González, L. F.; Jonqueras, O. (2009) *Atlas del Turismo a Catalunya. Mapa nacional dels recursos turístics intangibles*. Dept. D'Innovació, Universitats i Empresa, Generalitat de Catalunya, Barcelona
- Pinna, G. (2003) *Intangible cultural heritage and museums*. ICOM News, vol 56 n.4 <http://ebookbrowse.com/intangible-heritage-pdf-d59791321>
- UNESCO *Ambitos del patrimonio inmaterial. Usos sociales, rituales y actos festivos* consultat a: <http://www.unesco.org/culture/>

---

### **Ritual:**

Casanova, V., *Rito y poder: el protocolo académico desde una perspectiva semiótica*, Maestría en Ciencias de la Comunicación, Universidad del Zulia  
[http://luz.academia.edu/VanessaCasanova/Papers/397678/Rito\\_y\\_poder\\_el\\_protocolo\\_academico\\_desde\\_una\\_perspectiva\\_semiotica](http://luz.academia.edu/VanessaCasanova/Papers/397678/Rito_y_poder_el_protocolo_academico_desde_una_perspectiva_semiotica)

Cruces Villalobos, F. (1999) *La problemática del concepto de ritual en el estudio de las sociedades contemporáneas*. En S. Rodríguez Becerra (Coord.), *Religión y Cultura*. Junta de Andalucía/Fundación Machado

Briones, R. (1997) *Creencias, ideologías y valores*, a Aguirre Baztán, A. (coord.), *Cultura e identidad cultural*, Bardenas, Barcelona, p. 180-181

Corbejo Valle, M. (2011) Materiales para la asignatura optativa "Ritual y Creencia", Licenciatura de Antropología Social, Universidad Complutense de Madrid  
[eprints.ucm.es/13039/1/Total\\_RyC\\_E-Prints\\_Word03.pdf](http://eprints.ucm.es/13039/1/Total_RyC_E-Prints_Word03.pdf)

Nogués, A. M. (2002) *El ritual como proceso*. Universidad Miguel Hernández Consultat a:  
[www.dip-alicante.es/hipokrates/hipokrates\\_l/pdf/ESP/435e.pdf](http://www.dip-alicante.es/hipokrates/hipokrates_l/pdf/ESP/435e.pdf)

Winn, P. (1991) *Legal Ritual*. Revista Law and Critique, N. 2. Pàg. 207-232

### **Patrimoni Universitari:**

Boylan, P.J. (2003) *European cooperation in the protection and promotion of the university heritage*. ICOM Study Series, 11: 30-32.

Bremer, T., i Wegener, P. (2001) *Alligators and astrolabes: treasures of university collections in Europe*. European Union Project "Academic Heritage and European Universities: Responsibility and Public Access". Druckwerk, Halle.

Clercq, S.W.G. de (2001) *Uniting Forces: the European Network and national collaborative projects*. In M Kelly (ed.), *Managing university museums: education and skills*, pp. 85-102. OECD, Paris.

Clercq, S.W.G. de, i Lourenço, M. (2003) *A globe is just another tool: understanding the role of objects in university collections*. ICOM Study Series, 11: 4-6

Kozak, Z. (2007) *Promoting the past, preserving the future : British university heritage collections and identity marketing*, Thesis, University of St. Andrews, Arthistory thesis  
<http://hdl.handle.net/10023/408>

Lourenço, M. (2005) *Between two worlds: The distinct nature and contemporary significance of university museums and collections in Europe*. Tesis, Conservatoire National des Arts et Métiers, Paris. <http://webpages.fc.ul.pt/~mclourenco/>

Marco, M. (2004) *Patrimonio cultural universitario a Periférica*. Revista para el análisis de la cultura y el territorio, núm. 5, Cadis. Universitat de Cadis, desembre, pàg. 89-99.

Marco, M. (2005) *Alicante lidera un proyecto para la difusión del Patrimonio Cultural Universitario*, a *PH Boletín del Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico*, any XIII, núm. 53. Sevilla, Consejería de Cultura, abril

---

Rüegg, W.; de Ridder-Symoens, H. (1994) *Historia de la universidad en Europa*. Bilbao: Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco.

Sanz, N., i Bergan, S. (eds.) (2005) *Legado y patrimonio de las universidades Europeas*. Centro Nacional de Evaluación para la Educación Superior, A.C. y Ediciones del Consejo de Europa, México (2002 versió anglesa)  
[http://www.6x4uealc.org/site2008/monografias/02\\_Legado\\_y\\_patrimonio.pdf](http://www.6x4uealc.org/site2008/monografias/02_Legado_y_patrimonio.pdf)

VV.AA. (2008) *Declaración de Salamanca sobre o patrimonio histórico-cultural das Universidades* [http://xornal.usc.es/xornal/opinions/opinion\\_0042.html](http://xornal.usc.es/xornal/opinions/opinion_0042.html)

### **Cerimonial Universitari:**

AA.VV. (1991) *La Universitat de Barcelona*, Universitat de Barcelona, Publicacions UB

AA.VV. (2007) *Estudio sobre los colores de los trajes académicos de las universidades españolas* consultat a: <http://www.protocolouniversitario.ua.es/>

AA.VV. Folleto de divulgación institucional "Edificio Histórico de la Universitat de Barcelona" de Publicacions UB

Buxton, D.; Gibson, S. (1935) *Oxford University Ceremonies*, Oxford,  
<http://www.archive.org/details/oxforduniversity013320mbp>

Corbella Corbella, J. (2004) *Medicina d'Occitània: Dos professors de Montpeller doctors Honoris Causa per la Universitat de Barcelona (1931)*. Gimbernat : revista catalana d'història de la medicina i de la ciència, Vol.: 42.

Eslava, J. L.; Saravia, F. (2005) *Normativa en materia de protocolo en las Universidades*, IV Encuentro de Protocolo y Relaciones Institucionales de las Universidades Españolas

Galino Nieto, F. (1999), *Del protocolo y ceremonial universitario y complutense*. Madrid, Editorial Complutense

Hernández Alabadalejo, E. (2002) *De Vniversitatis Splendore* en Tonos. Revista Electrónica de Estudios Filológicos, nº IV. Noviembre

Hernández de Castro, J., *Los primeros doctorados Honoris Causa en la Universidad de Salamanca (1922-1934)*, Revista Digital EnRed de la Universidad de Salamanca

Hernández, S. (2005) *Singularidades del Protocolo en las universidades de la iglesia*, IV Encuentro Responsables Protocolo y Relaciones Institucionales Universidad Espanola

Ramos, F. (2007) *El protocolo universitario*, Duen de Bux

Rodríguez-San Pedro Bezares, L.E.; Polo, Rodríguez, J.E. (eds.), *Grados y ceremonias en las Universidades Hispánicas*. Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2004

Ponencias dels Encuentros de Protocolo Universitario, consultades a:  
<http://www.protocolouniversitario.ua.es/>

Reglament de Precedències, Honors, Símbols i Protocol de la URV  
[http://wwwa.urv.cat/la\\_urv/3\\_organs\\_govern/secretaria\\_general/legislacio/2\\_propia/altres/html/req\\_protocol.htm](http://wwwa.urv.cat/la_urv/3_organs_govern/secretaria_general/legislacio/2_propia/altres/html/req_protocol.htm)

---

### **Internet i Xarxes socials:**

- Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (2012) *Resum de l'any 2011 de La comunicació a Catalunya*, FUNDACC
- Carreras, C. (2000) "Museos e Internet: una nueva frontera por descubrir". A *Tecnoart - Jornadas Técnicas. Las nuevas tecnologías: Museos y Patrimonio Cultural*. Barcelona, 19-20 de Maig 2000 (Actas en CD-ROM). [http://oliba.uoc.edu/images/stories/documents/publicacions/2000\\_tecnoart.pdf](http://oliba.uoc.edu/images/stories/documents/publicacions/2000_tecnoart.pdf)
- Carreras, C. (2000) "Virtual exhibitions: extending Museum potential". *Cultivate interactive 2* <http://www.cultivate-int.org/issue2/virtual>
- Carreras, C.; Munilla, G. (2001). *Els Museus Virtuals, una fórmula per apropar el patrimoni al gran públic*. IN3/UOC. <http://www.uoc.edu/in3/noticies/noticia010711.html>
- Carreras, C.; Munilla, G.; Solanilla, L. (2003) "Museos on-line: nuevas prácticas en el mundo de la cultura". A *Patrimonio y tecnologías de la información: bits de cultura*. PH 46, diciembre 2003, 68-77
- Carreras, C.; Munilla, G.; Barragán, C.; Ferran, N. (2005). *Patrimonio digital : Un nuevo medio al servicio de las instituciones culturales*. Barcelona: UOC
- Castells, M. (2002). "La dimensió cultural d'Internet". A *Cultura XXI*, Sessió 1: cultura i societat del coneixement. Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona <http://www.uoc.edu/culturaxxi/cat/articulos/castells0502/castells0502.html>
- Celaya, J., Viñarás, M. (2006) *Las nuevas tecnologías Web 2.0 en la promoción de museos y centros de arte*. Madrid. NV Asesores i Dosdoce.com
- Duart, J., Gil, M., Pujol, M., Castaño, J. (2008). *La universitat en la societat xarxa. Usos d'Internet a l'Educació Superior*. BARCELONA: Editorial Ariel.
- Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (2011). *Informe sobre l'ús d'Internet, mòbils i xarxes socials*. <http://www.slideshare.net/gencat/informe-sobre-ls-dinternet-mbils-i-xarxes-socials>
- Miralles, L., Sancho, T. (2004), *Internet i la xarxa d'universitats catalanes*. Informe de recerca, UOC. Internet Interdisciplinary Institute (IN3), Projecte Internet Catalunya (PIC) Informe de recerca <http://hdl.handle.net/10609/291>
- Sánchez, A., Fernández, M.P. (2012) *Informe generación 2.0. Hábitos de los adolescentes en el uso de redes sociales. Estudio comparativo entre comunidades autónomas*. Universidad Camilo José Cela. <http://www.slideshare.net/ucjc/generacin-20-hbitos-de-los-ad>
- Subires, M. P. (2012) *Cultura en la era de la Web 2.0. Internet como salvaguarda del patrimonio cultural inmaterial*. Revista TELOS, abril – juny, Madrid , Fundación Telefónica
- Universitat de Barcelona (2012) *Llibre blanc de les xarxes socials de la UB*, Imatge Corporativa i Màrqueting UB
- Urueña, A. (coord.) (2011). *Las redes sociales en Internet*. Observatorio Nacional de las Telecomunicaciones y de la Sociedad de la Información. [http://www.osimga.org/gl/documentos/d/20111201\\_ontsi\\_redes\\_sociais.pdf](http://www.osimga.org/gl/documentos/d/20111201_ontsi_redes_sociais.pdf)

---

Webs consultades:

CAUMAC Council Of Australian University Museums and Collections  
<http://www.museumsaustralia.org.au/site/page65.php>

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [www.unesco.org](http://www.unesco.org)

UNIVERSEUM [www.universeum.it](http://www.universeum.it)

CRUE Conferencia de Rectores de Universidades Españolas <http://www.crue.org>

Ministero de Educación, Cultura y Deporte <http://www.mcu.es>

ICOM España Consejo Internacional de museus <http://www.icom-ce.org>

Lista de Patrimonio de la Humanidad en World heritage Convention UNESCO  
<http://whc.unesco.org/en/list>

Honorary Degrees - University of Cambridge <http://www.cam.ac.uk/univ/degrees/honorary/>

Òliba – Grup de Recerca IN3 UOC <http://oliba.uoc.edu>



## 7. ANNEXOS

### Annex 1. Declaración de Salamanca sobre o patrimonio histórico-cultural das Universidades

---

Reunidos en Salamanca, el 11 de enero de 2008, los Rectores abajo firmantes, en nombre y representación de las universidades de Salamanca, Alcalá, Barcelona, Granada, Oviedo, País Vasco, Santiago de Compostela, Sevilla, Valencia y Valladolid,

#### TOMANDO COMO PUNTO DE PARTIDA

Las resoluciones, declaraciones, cartas y convenciones internacionales, desde la Carta de Atenas de 1931 a la de Cracovia de 2000, pasando por la de Venecia de 1964, que han ratificado el compromiso internacional con la salvaguarda del patrimonio histórico, cultural y artístico de la Humanidad.

Las actividades y resoluciones del Consejo de Europa y la Unión Europea en materia de patrimonio histórico, entre las que se subraya la campaña “Europa, un patrimonio común”, que destaca el papel de las universidades como elementos fundamentales del patrimonio histórico-cultural de la Humanidad.

La Convención del Patrimonio Mundial de la UNESCO (París, 1972), ratificada por España en 1982 (BOE de 1 de julio de 1982).

La Constitución Española de 1978, que, particularmente en su artículo 46, garantiza la conservación y promoción del enriquecimiento del patrimonio histórico, cultural y artístico de los pueblos de España y de los bienes que lo integran, por parte de los poderes públicos.

La Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español (BOE de 29 de junio), por la que, en su artículo 68, se constituye un fondo específico de financiación, a partir de la obligación de destinar en los contratos de obras públicas una partida de al menos el 1 por ciento a trabajos de conservación o enriquecimiento del Patrimonio Histórico Español.

El Real Decreto 111/1986, de 10 de enero, de desarrollo parcial de la Ley 16/1985 de 25 de junio del Patrimonio Histórico Español (BOE de 28 de enero de 1986).

Las funciones del Instituto del Patrimonio Histórico español, determinadas en la normativa vigente, entre las que figura la elaboración y ejecución de planes para la conservación y restauración de los bienes muebles e inmuebles del Patrimonio Histórico Español.

La legislación autonómica y municipal que garantiza la protección y conservación del patrimonio histórico por parte de las autoridades públicas.

#### MANIFIESTAN QUE

Las universidades son depositarias de primer orden del Patrimonio Histórico, Artístico y Cultural de nuestro país y de Europa. El patrimonio universitario, rico y complejo, está constituido por bienes muebles e inmuebles, archivos, bibliotecas, edificios, objetos artísticos, jardines y árboles históricos, conjuntos urbanísticos y paisajísticos y colecciones móviles.

Este patrimonio se mantiene vivo y activo, y se encuentra directamente involucrado en las actividades de docencia, aprendizaje, investigación y gestión, características de la vida académica y universitaria, lo que favorece su rehabilitación y puesta en valor. Y, asimismo, contribuye a la dinámica económica y social de los entornos en los que se inserta.

La toma de conciencia sobre el patrimonio universitario ayudará a las universidades, instituciones altamente flexibles y con gran capacidad de respuesta a las demandas sociales, a afrontar los cambios a los que actualmente hacen frente en su misión como centros de enseñanza, de aprendizaje y de generación de nuevo conocimiento en una sociedad en rápida evolución.

El cambio dramático experimentado en la segunda mitad del siglo XX en las universidades, con la multiplicación por diez de los estudiantes universitarios y su creciente referencia como foco de atracción turística, han supuesto una presión sobre el patrimonio universitario y el peligro de deterioro si no se actúa

---

con determinación, urgencia y de manera integral y continuada.

Las universidades están comprometidas en el estudio, defensa, cuidado, mantenimiento y restauración de este patrimonio común.

Las universidades están comprometidas en la difusión de este patrimonio histórico artístico, en su conocimiento y valoración por toda la sociedad.

Las universidades están comprometidas también en la creación y mantenimiento de nuevo patrimonio, incorporándolo al acervo común para el servicio y disfrute de las generaciones futuras.

Junto a las universidades históricas donde el patrimonio es una de sus señas distintivas, existen universidades jóvenes, públicas y privadas, que han hecho una apuesta importante por la recuperación de edificios y por la salvaguarda de patrimonio histórico cultural de importancia para las generaciones del futuro.

Las universidades abajo firmantes se sienten orgullosas de su patrimonio histórico-cultural, responsables de su conservación y preocupadas por la ausencia de un respaldo político y económico, suficiente y mantenido.

#### ACUERDAN

Solicitar al Gobierno de España la incorporación dentro de los planes de acción del Ministerio de Cultura de un Plan de Patrimonio Histórico-Cultural de las Universidades. En la actualidad, al amparo del Ministerio de Cultura existen varios Planes para la conservación y restauración de los Bienes constitutivos del Patrimonio Histórico Español: Plan de Catedrales, Plan de Arquitectura defensiva, Plan de Patrimonio Industrial y un Proyecto de Plan de Paisajes Culturales. La ausencia del patrimonio universitario es una omisión evidente e injustificable y debe ser incorporada de forma inmediata. La creación de un Plan de Universidades garantizará la racionalización, eficacia, convergencia y continuidad de las inversiones.

Solicitar a las Comunidades Autónomas la inclusión en sus presupuestos de un capítulo específico para restauración, mantenimiento, acrecentamiento y difusión del Patrimonio de las Universidades.

Solicitar a los partidos políticos la incorporación en sus programas electorales de un Plan de Patrimonio Histórico-Cultural de las Universidades y un compromiso presupuestario específico de las instituciones para la defensa y mantenimiento del patrimonio histórico-cultural universitario.

Solicitar a las empresas e instituciones públicas y privadas con programas de responsabilidad social corporativa, un mecenazgo ambicioso y continuado destinado específicamente a la defensa y conservación del patrimonio universitario.

Solicitar la inclusión en la "Lista de Patrimonio Europeo" del patrimonio universitario de España.

Invitar a todas las universidades españolas con patrimonio a adherirse a esta declaración.

José Ángel Valente, premio Reina Sofía de poesía Iberoamericana en 1998, advertía "que nunca llegue un momento en que los jóvenes miren hacia atrás y nos digan esperábamos vuestra voz y no llegó". Las universidades españolas, reunidas en Salamanca en defensa de su patrimonio histórico-cultural, quieren mediante esta declaración, hacer oír su voz en defensa del legado que reciben y del que quieren dejar para las próximas generaciones.

## Annex 2. Fitxa bàsica

Dades bàsiques				Cerimònia DHC				
Nom Universitat:		Nº de fitxa:		Data 1er DHC:				
Any de creació:	Localitat:	Data de consulta:		Quants DHC té:				
Adreça web:				<input type="checkbox"/> Cap	<input type="checkbox"/> 1 - 5	<input type="checkbox"/> 6 - 25		
Titularitat:		Modalitat:		<input type="checkbox"/> 26 - 50	<input type="checkbox"/> 51 - 100	<input type="checkbox"/> Més de 100		
Elements de cerimonial			Imatge	Text	C1	C2	C3	comentaris
Himne musical	Himne propi <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Gaudeamus Igitur <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
Escut/ Logotip	Escut /Emblema <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Logotip <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
Indumentària	Clàssica <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Beca <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Sense <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
Atributs DHC	Anell <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Guants <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Birret <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Títol <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Llibre <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Abraçada <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Medalla clàssica <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
	Medalla pròpia <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		
Processó / comitiva <input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>		

C1: cerca intuïtiva a la pàgina web institucional de la universitat

C2: cerca en el cercador de la pàgina web institucional de la universitat

C3: cerca a Google

## Annex 3. Enquesta



### Enquesta sobre simbologia universitària i la seva difusió a Internet

\*Obligatorio

#### DADES BÀSIQUES

Nom de la Universitat \*

Nom i cognoms

Càrrec

#### SOBRE ELS ACTES DELS DOCTORS HONORIS CAUSA...

1.- Com s'anuncia a la web de la universitat?

Podeu marcar més d'una casella.

- una notícia  
 un banner  
 al blog del rector  
 a l'agenda  
 Otro:

2.- Es publica a les xarxes socials de la Universitat?

Podeu marcar més d'una casella.

- a Facebook  
 a Twitter  
 Otro:

3.- S'emet en directe a través d'Internet?

- sempre  
 de vegades  
 mai

4.- Si s'emet en directe a Internet ... on es pot veure?

Podeu marcar més d'una casella.

- a la pàgina principal de la universitat  
 en un canal de televisió online de la universitat  
 a Youtube  
 en un canal de Youtube de la universitat  
 Otro:

5.- El vídeo de l'acte i/o les fotografies romanen disponibles a Internet?

Podeu marcar més d'una casella.

- en un canal de televisió online de la universitat  
 a Youtube  
 en un canal de Youtube de la universitat  
 a la secció dels Honoris Causa de la web de la universitat  
 a la secció de Premsa / Comunicació / Audiovisuals  
 Otro:

#### SOBRE ELS SÍMBOLS UIVERSITARIS...

6.- S'explica a la web els atributs que es donen al Doctor Honoris Causa?

Sí es descriuen i se n'explica la simbologia

- sí, a la secció dels Honoris Causa  
 sí, a la normativa  
 no  
 Otro:

7.- S'explica a la web la indumentària acadèmica en cas de tenir-ne?

En cas afirmatiu, on diu "altres" podeu indicar on.

- sí  
 no  
 Otro:

8.- Podem trobar informació sobre l'escut i/o logotip de la Universitat a...

- manual d'identitat corporativa  
 normativa / reglaments  
 estatuts de la universitat  
 Otro:

9.- Hi ha una normativa sobre la descripció i ús dels símbols universitaris a...

Entenem com a símbols: l'escut, logotip, himne, bandera, etc.

- estatuts de la universitat  
 normativa / reglaments relatius als símbols universitaris  
 normativa dels Honoris Causa  
 Otro:

10.- Comentarís

Enviar

Con la tecnologia de [Google Docs](#)

#### Annex 4. Colors de la Indumentària acadèmica

Tot i que hi ha algunes discrepàncies entre universitats, la majoria de les universitats es regeixen pel següent quadre de colors per a la seva indumentària acadèmica:

Color	Facultat
Blanc	Belles Arts / Teologia
Groc	Medicina
Taronja	Econòmiques i Empresarials / Ciències Polítiques / Sociologia
Vermell	Dret
Fúcsia	Odontologia
Malva (lila)	Psicologia
Morat	Farmacologia
Blau cel	<i>Humanitats</i> : Filologia / Filosofia / Geografia i Història / Pedagogia / Formació de Professorat
Blau turquí (fosc)	<i>Ciències</i> : Física / Química / Biologia...
Blau turquesa	Traducció / Documentació
Verd	Veterinària
Verd clar	INEF
Coure	<i>Enginyeries</i> / Arquitectura...
Gris plom	Ciències de la Informació
Gris perla	Infermeria

Hi ha la problemàtica que des del moment en que es va promulgar la normativa vigent han aparegut nous graus universitaris sense un color regulat.

## Annex 5. Lletra i partitura *Gaudeamus Igitur*

Llatí	Català
Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus. Post iucundam iuventutem, post molestam senectutem, nos habebit humus.	Alegrem-nos doncs, mentre siguem joves Després de la divertida joventut, després de la incòmoda vellesa, ens rebrà la terra!
Ubi sunt qui ante nos in mundo fuere? Vadite ad superos, transite ad inferos, ubi iam fuere.	On són els que abans nostre al món foren? aneu vers el cel, descendiú als inferns, si voleu veure'ls.
Vivat Academia, vivant professores. Vivat membrum quodlibet, vivant membra quaelibet, semper sint in flore.	Visca la Universitat, visca els professors! visca cada membre, visquin tots els membres, sempre siguin en flor!
Vita nostra brevis est, breve finietur. Venit mors velociter, rapit nos atrociter, nemini parcetur.	La nostra vida es breu, en breu finira, la mort arriba en un instant, ens esquinça cruelment no perdonarà a ningú!
Vivat nostra societas! Vivant studiosi! Crescat una veritas, floreat fraternitas, patriae prosperitas.	Visca la nostra societat! Visca els qui estudien! Que creixi la única veritat, que floreixi la fraternitat i la prosperitat de la pàtria.
Vivat et Republica, et qui illam regit. Vivat nostra civitas, Maecenatum charitas, quae nos hic protegit.	Visca la república, i qui la governa! visca les nostres ciutats, la generositat dels mecenes, què aquí ens protegeixen!
Vivant omnes virgines, graciles, formosae; vivant et mulieres tenerae, amabiles, bonae, laboriosae. (*)	Visca totes les joves, fàcils, formoses visquin les dones, tendres, amables, bones, laborioses. (*)
Pereat tristitia, pereant osores. Pereat diabolus, quavis antiburschius, atque irrisores.	Mori la tristesa morin els odiosos mori el diable els contraris als estudiants i els que se'n riuen.
Alma Mater floreat quae nos educavit, caros et conmiliones dissitas in regiones sparsos congregavit.	Floreixi l'Alma Mater que ens ha educat, i ha reunit als estimats companys que per regions llunyanes estaven dispersos.

1. Gau - de - a - mus i - gi - tur, Ju - ve - nes dum su - mus,

1. Gau - de - a - mus i - gi - tur, Ju - ve - nes dum su - mus,

The image shows a musical score for two voices, likely soprano and alto, in a 3/4 time signature. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The lyrics are: "1. Gau - de - a - mus i - gi - tur, Ju - ve - nes dum su - mus,". The score consists of four staves: two for the voices and two for the piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line in the left hand.